

ἢ σωήτοροι οἵαςδήποτε ἐπαρχίας, ἢ ἐπαρχήτοπος, ἢ ἄλλοι οἱ ἄνευ δήποτε, καὶ ④ ὧρά τῃ δέχοντων διδόμενοι δικασαί, εἰς τὸ ἐκβίβασαι ῥαθυμυῶτας ἄλλοι ποιεῖν τὰς δίκας, ἢ δόποινείτωσαν αὐτὸν τῷ ἐκβίβασμοι, καὶ ποινεύωσαν, καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἐκβίβασαι διδύτωσαν. ἄλλ' εἰ μὴ ἰλλούσθαι εἰσιν, ἕως ἐξ νομισμάτων ἐπαρχεύωσαν τὸ ποινεύειν εἰ μὴ ἰλλούσθαι, ἕως τελῶν. ἀναφέρωσαν ὅ καὶ τοῖς δέχοις καὶ τῇ ἐκβίβασιν ἐπὶ τὸ δόποιστα εἶναι αὐτὸν, ἢ εἰς σῶμα τιμωρεῖται. ⑤ δὲ δέχοντες, ἔμελλον ποινεύειν, ἔτι τὰς ποινὰς βασιλείοις ἐπιφέρειν δυνάμει τοῖς ἐκβίβασαι, κακούργως ποιεῖ ⑥ ἐκβίβασμόν φερόμενοις.

κ'. Ο ἐγκλειζόμενος δημοσίας, ἢ ἰδιωπικῆς χρεῖας ὧρά βασιλέως, ἢ ὧρά τινος τῇ ἐνδοξοτάτων δέχοντων, ὑπομνησκέτω μὴ ⑦ ἐναγόμενον, ἢ ποινὴν ἐμφανίσαι αὐτῷ τὰς τοιαύτας κελύσεις, ἕως ὅτε γὰρ χρεὶ ἀνοείδαι αὐτὰς, μήτε δὲ σωηθείας λαμβάνετω ὧρ' αὐτῶν, μήτε ἐκβίβάζετω αὐτόν· εἰ μὴ τὸ ἴσον τῆς θείας, ἢ μερίσθαι κελύσεως ἐκδῶ αὐτῷ, ἔξ ἧς ὑπέμνησεν αὐτόν. εἰ δὲ ἄλλου τινος δέχοντος δημοσίαν, ἢ ἰδιωπικὴν ποινὴν ἔχει, ἢ τῷ καὶ χρεὶαν δέχοντος, μὴ ἐκβίβάζετω τὸ ἐναγόμενον, μηδὲ σωηθείας κομίζειτω, εἰ μὴ

A vel togati cuiuscumque provinciae vel praefecturae, vel alij quicumque, & a magistratibus nostris dati iudices, si executores negligentes compererint in litibus offerendis, & ipsos ab executione remoueat, & multis adficient, & alios in eorum locum dent. sed si quidem illustres sint, usque ad sex solidos poenam irrogent: sin autem alij, usque ad tres. & ad iudices referant, ut executores militia exuant, & corporaliter puniant. si verò magistratus sint, & maiores poenas, & corporalia tormenta executoribus imponere possunt, si malè fuerint circa executionem versati.

XX. Qui exequenda negotia publica vel priuata suscipit à principe, vel ab aliquo gloriosissimorum magistratuum, reum conueniat, nec tamen antequam insinuauerit ei iussiones huiusmodi (nam nesciri eas interdum expedit) vllas ab eo consuetudines siue sportulas accipiat, vel exigat ipsum, nisi exemplum ei ediderit diuinæ, aut maximæ iussionis, ex qua eum conuenit. Sed & si alterius potestatis, vel provinciae praesidis publicum aut priuatum praeceptum habeat, ut ne exigat reum, vel sportulas accipiat, antequam

præceptum quod habet præfidi provinciæ insinuauerit, quo scilicet rei exemplum inde sumere possint, atque etiam reis libellum ediderit, vel inscriptionem in causis criminalibus, alioquin ipsum executorem reo impunè repellere liceat, si his non peractis conuentionis libellum obtulerit, vel sportulas exegerit. Neque erga provinciales sint molesti exactores per causam vel præstandæ satisfactionis vel constituendi procuratoris: sed rerum immobilium possessores iuratoriam cautionem præstent, non possessores, satisfactionem de indemnitate in summam quinquaginta librarum auri: & si qua de persona fideiussoris oriatur quæstio, vel de tenore cautionis iuratoriæ, dirimatur ab episcopo, & patre ciuitatis & defensore, exactore compellendo accipere fideiussorem, quem illi idoneum iudicauerint, vel cautionem iuratoriam. Verùm si à principe vel maxima potestate sit executori iniunctum personam ipsam ducere omnimodo, nec eam fideiussoribus committere, tùm liceat executori non accipere fideiussorem, & ipsam personam impunè penitus adducere. Si verò religiosus ciuitatis episcopus constitutionem nostram non obseruari passus fuerit, aut transgressores eius

^A ἐμφανίσῃ πρὸς τὸν τῷ ἔχοντι τῆς ἐπαρχίας, ὥστε διωκόμενους ἐκείθεν ἐκλαβεῖν τοὺς αἰπαδέντας, καὶ βιβλίῳ αὐτοῖς ἐπιδοδεῖν, ἢ γραφὴν ἐπὶ τῇ ἐγκληματικῇ. εἰ δὲ μὴ χρομύων τύπων ὑπομνησιν προσφέρει, ἢ συνηθείας ἀπατεῖ ὁ ἐκδιδάσκων, ὅξω τῷ ἐναγρομύῳ ἀποδεῖσθαι αὐτόν. μήτε δὲ προσφάσι ἐργῶν ἄλλοιως ζημιούσας ὅτι ὑποτελείς ὥρα τῇ παρακλήσει, ἢ ὑπὲρ σάσεως ἐντολέως. ἀλλ' εἰ μὴ ἀκίνητον κτήσιν ἔχουσιν, ὅξωμοσίας ἐκπείθωσαν γραμματεῖ. εἰ δὲ ἐκ ἔχουσιν, ἐργητικῶς ἕως πεντήκοντα χρυσίου λιτρῶν παρεχέτωσαν ἀζημίον. ἀμφιβολίας δὲ γινόμενης πρὸς τὸ προσώπου τῆς ἐργῆς, ἢ πρὸς τὸ ὑφεῖς τῆς ὅξωμοσίας, ὥρα τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, καὶ τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἐκδιδάσκῳ τῷ πρὸς τὸν κρινέσθαι, ἀνάγκῃ ἔχοντες τὴν παρακλήσει δέχεσθαι τὸν κρινόμενον ἀξιόπιστον ἐργητικῶς, ἢ τὴν ὅξωμοσίας κομιζόμενον. ἐὰν ὅτι ἐκ θείας κελεύσεως, ἢ μεγίστης πρὸς αὐτὸν ἐπιτραπίῃ πάντως τὸ προσώπον ἀναγκάζειν, καὶ μὴ καταπίσσειν αὐτὸ ἐργητικῶς, τότε ὅξω αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐργητικῶς, ἀλλὰ διάγειν τὸ προσώπον ἀζημίως, καὶ μὴ πάσης φειδύει. Ὁ δὲ θεοφιλὴς τῇ πότει ἐπισκοπος, ἐὰν συχωρήσῃ παραβαλεῖν τὸ νόμον, ἢ μὴ μενύσῃ κατὰ τὴν παρα-

παρβαίνοντες, ἢ τῷ θεῷ ὡς-
κρούει, καὶ βασιλικῆς πειραδῆσε-
ται κινήσεως. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δέ-
χων τῆς ἐπαρχίας, εἰ ῥαθυμήσῃ τῆ
νόμου, ἢ παύεται τῆς δέχῃς, καὶ
δημιθεὺς διωκεῖς ἐξορίζεται.
μὴ λαμβανέτωσαν δὲ (4) ἑπιδι-
δόντες τὰ βιβλία, ἢ τὰς γραφὰς
πρακτῆρες, καὶ τὰς ἐντυχίας, ἢ B
τὰ συμβόλαια, πρᾶντέροι τῆς διω-
εισμένης τῇ μὲν ταῦτα διατάξει
παρμυθίας, ἢ παρβαίνοντες
ὑποκείμενους τοῖς ἑπιτημίαις αὐ-
τῆς.

κα'. Πᾶς τ' ἐναγρόντων, ἢ ἀρρένες ἢ
γυναικες πρὸ τ' ὡρισμένης προδε-
σμίας τ' χρεῶν ἐνάγοντες, ἢ κτ' ἕτοι τ'
ἐναγρόντων βλαπτόντες, ἄλλον ὅσῃ-
τον ὡς ἐμμενέωας χρόνον, μηδένα πό-
κον ἐν τῷ μέσῳ λαμβάνοντες, ὅσον
αὐτοὶ προφθάσαι τ' προδεσμίαν ἐπε-
χείρησιν. ἢ τ' χρόνον ὃ τούτῃ ὡς ἀβέ-
χοντος, μὴ ἄλλως ἐναγέωας, εἰ μὴ τὰ
δαπανήματα τ' ὡς ὅτις εἰσόδου τὰ
ὑπὲρ τ' μεθοδείας συμβάντα τῷ δια-
δικῷ κατὰ βάλωσιν. ἐὰν δὲ ἑπὶ τῷ ποί,
ἢ κουράτωρες, ἐν χρόνῳ ἢ ποσότητι,
πλέον ἐπιχρήσωσιν ἀπαγγέλλαι τοῖς τ'
κηδευσόμενων χρεώσας, οὐδὲν κατὰ
βλαπτεῖται οἱ ἑπὶ τῷ ποί, ἢ
κουράτωρες οἱ ποί, ἢ οἱ ἑπὶ τῷ ποί,
ἢ κουράτωρες ἑπὶ τῷ ποί, ἢ
σὺν αὐτοῖς τ' ἐν τῷ ποί, ἢ
σὺν τῷ ποί, οἱ δὲ κληρονομία διεν-
δικουῦτες πρᾶγματα, ἢ λόγους ἑπὶ
τῷ ποί, ἢ κουράτωρες ἀπαγγέλλαι

Basil. Tom. I.

A non indicauerit, & Deum
offendet, & motum princi-
pis ac indignationem expe-
rietur. similiter & si praeses
prouinciæ circa legis obser-
uationem segniter agat, &
magistratu abire iubetur, &
bonis publicatis exilio per-
petuo coërcetur. Executores
autem pro editione libello-
rum vel inscriptionum, vel
actorum vel instrumentorum
ne plus exigant solatiij nomi-
ne, quàm definitum sit se-
quenti constitutione, aut
transgressores eius poenis quæ
in ea continentur, subiiciantur.

XXI. Quisquis præmaturè
siue ante diem condictum L. i.
quod sibi debetur petierit, C. de
siue masculus sit, siue femi-
na, si ex eo damnum passus
fuerit reus, eius temporis
quod supererat cùm agere
occupauit, duplum præ-
stet immune ab vsuris me-
dij temporis dependendis;
& eo tempore elapso, non
aliter eis agere liceat, quàm
si omnes prioris conuentio-
nis impenfas aduersario per-
soluerint. Si verò tutores vel
curatores tempore, vel re
siue summa plus petierint à
debitoribus eorum, ad mi-
nores nullum ex eo damnum
perueniat: ipsi autem tuto-
res vel curatores plus peti-
tionis periculum incurrant.
Qui verò res hereditarias
persequuntur, vel qui de
rationibus reddendis agunt

Ec

tutelæ, aut negotiorum gestorū, vel qui de rebus ab aliis depositis, quasi heredes depositi agunt, in poenam plus petitionis non incidant: iustæ enim ignorantia suffragio excusantur. Is autem periculum plus petitionis incurrat, quem manifestè apparuerit plus debito appetere dolo malo. Si verò quis re minus petat, iudex nihilominus in veram quantitatem aduersarium condemnabit.

L. 2. XXII. Si quis summa plus petierit in libello conuentionis, unde reo maius damnum intulerit, damnum quod ex ea causa reus passus est, in triplum consequatur. veram autem summam quæ in obligatione continetur inspiciat, secundum quam sententiam dicat.

L. 3. XXIII. Si quis cum centum verbi causa credidisset, per dolum & machinationem cautionem ducentorum exegerit, & ex ea cautione egerit, si quidem ante litem contestatam eum poeniteat, & dolum confiteatur, nullo dispendio prægrauetur, sed veram quantitatem consequatur. Si verò litem contestatus sit, iudicioque decernatur, & arguatur dolo fecisse, non solum centum quæ supra debitam quantitatem petiit, sed etiam veram quantitatem sibi debitam amittat.

A τες, καὶ οἱ κτ' ἀφελίκων, ἢ μειζόνων
 καὶ διακλήσεως κινουῦντες, ἢ ὡρα-
 δήκας ὑφ' ἐτῶν δεδομμένας ἀπα-
 ποιῶντες, ὡς αὐτοὶ τ' παραδεδομένων
 διάδοχοι γνόμενοι, μηδὲν ἐκ τ' ὑπερ-
 απαιτήσεως ζημιούσων, ὡς δι-
 καίαν ἔχοντες τ' ἀγνοίας αἰτίαν. τότε
 ὁ ἀπαίτην ζημιούσων, ὅτε ὡρα-
 φανῶς ἡλέσθη πλεονεκτῶν. εἰ δὲ τις
 εἰς ἐλαττον τ' ἀληθείας διεπμήσατο
 πλὴν ἑαυτοῦ δίκην, μὴ ὡρασεχέτω
 τούτῳ ὁ δικάζων, ἀλλὰ πρὸς πλὴν
 ἀληθῆ ποσότητα τ' ψῆφον ἐκφέρειν.
 κβ'. Εἰ τις τῶν ἐναγόντων ἐν τῷ
 διαπεμπομένῳ ὡς αὐτ' βιβλίῳ
 πλείονα ποσότητα τεθῆκως, πλείονος
 ζημίας αἶπος τῷ ἀπαδέντι γήνηται,
 τριπλασίονα δίδτω πλὴν ὡς αἰ-
 πάν αὐτ' συμβᾶσαν τῷ διαδίκῳ ζη-
 μίαν. ἀληθῆς ὅ ποσότης τῆς ἐναγωγῆς
 νοεῖσθαι, εἰς πλὴν ὁ δικάζων ἐκφέρει
 πλὴν ψῆφον.

κγ'. Εἰ τις ἐκατὸν λόγου χάριν νο-
 μισμάτῃ χρεωστούμενος, κτ' ὅδλον ἐ-
 μηχανῶν παρασκαδᾶσθαι τ' χρεώσῃν
 διακοσίων νομισμάτων ὁμολογίαν αὐ-
 τῷ ἐκδόντι, καὶ καὶ τ' διακοσίων αὐτὸν
 αἰπάσθαι, εἰ μὲν πρὸ τ' προκατήρξεως
 μεταμελήσῃ, καὶ σιωπολογήσῃ τ' ὅδ-
 λον αὐτ', μηδὲν ζημιόσθαι, ἀλλὰ πλὴν
 ἐκατὸν τὰ ἀληθῶς αὐτῷ χρεωστούμενα
 λαμβανέτω. εἰ δὲ καὶ προκατήρξαι
 καὶ ἡγωνίσαι, ἐδὴ ἡλέσθη τ' ὅδλον πε-
 ποιηκώς, μὴ μόνον τ' ἐκατ' τ' ἐκ πρὶς-
 σθ' προσεδένων, ἀλλὰ καὶ τ' ἀληθῶς κε-
 χρεωσμένων ἐτῶν ἐκατ' ἐκπιπείτω.

εἰ μὴ ἄρα ἢ διὰ λίσσις γέγονεν, ἢ^A δευτέρᾳ ὁμολογίᾳ ἐπὶ τοῖς διακο-
σίσις νομίμασιν οὔτε ᾧ μὴ διὰ-
λίσσιν, οὔτε μὴ δευτέρᾳ ὁμολογίᾳ
ἔξῃς ἡνι διαβάλλειν ἢ ἥδη ὑπὸ αὐ-
τῆς γνομυρῆς ὁμολογίᾳ.

ΣΧΟΛ.

Τοῖς θείοις θησαυροῖς, ἢ τοῖς παρὰ θεῶν τα-
μείοις.

nisi transactio intercesserit,
vel iterata cautione debitor
se in ducenta obstrinxerit:
nec enim post transactionem
vel iteratam cautionem, iam
anteà emissam cautionem re-
darguere concessum est.

SCHOL.

^a *Largitionibus.*] Sacris thesauris,
sive sacro arario.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄.

Εάν τις δικαιοδοτουῶν μὴ πειθαρχήσῃ.

TITVLVS VII.

Si quis ius dicenti non obtemperauerit.

Α΄. ΠΑΣΙ τοῖς δέχοισι, χωρὶς^B
τῶν στρατηγῶν, ἐφεῖται διὰ
ποινῆς διεκδικεῖν πλὴν οἰκείᾳ δι-
καιοδοσίᾳ.

Ὁ δὲ κινητὸν ἀνέχοντος ἐνα-
γρόμμος, ἄδξαν ἔχει μὴ ὑποδέξασθαι
πλὴν δίκῃ, ἀλλ' ἀνέχεσθαι ληφθέντα
τὸ ἀνέχοντα. ὁ δὲ μηδὲ τρον. τούτων
ποιῶν, ὃ δὲ κινεῖ πειθαρχεῖν τῷ δικαστῇ.

Ὁ φροντιστής, καὶ ὁ ἐπίτροπος, καὶ ὁ
κουράτωρ μὴ πειθαρχήσαντες, ὑπο-
κρίνται μόνοι.

Οὐ μόνος ὁ ἐναγρόμμος, ἀλλὰ
καὶ ὁ ἐνάγων ὑποκρίνεται μὴ πειθαρχή-
σας.

Καὶ ἡ ποινὴ ἐκ εἰς τὸ διαφέρειν,
ἀλλ' εἰς τὸ ἀληθὲς ποσὸν ἀρμόζει. ἢ ὅ
ἀγῶν οὔτε μετ' ἐνιαυτὸν, οὔτε καὶ
κληρονόμων δίδεται. μόνως γὰρ ὅστις
ποιναλῖα.

Basil. Tom. I.

^B I. OMNIBVS magistrati-
bus, exceptis magi-
stratibus municipalibus, con-
cessum est iurisdictionē suam
defendere poenali iudicio.

Is à quo res mobilis petitur, §. 1.
potest iudicium non suscipe-
re, sed pati rem auferri. qui
verò neutrum eorum facit,
iudici obtemperare non vi-
detur.

^C Procurator, tutor & cura- §. 2.
tor qui iudici non obtempe-
rant, soli puniuntur.

Non solum reus, sed etiam §. 3.
petitor qui non obtempe-
rat, hoc edicto tenetur.

Hæc actio non ad id quod §. 4.
interest, sed in veram quan-
tatem competit: neque au-
tem post annum, neque in
heredes datur: est enim me-
rè poenalis.

Ec ij

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ τῶν, οἵ τινες εἰς δικαστήριον καλούμενοι, ὀφείλοισιν ἐλθεῖν,
ἢ μὴ ἐλθεῖν.

TITVLVS VIII.

De his qui in ius vocati sequi debent, aut non.

L. 1. D. I. **I**N ius vocare est, litigan-
di causa vocare.

L. 2. II. In ius vocare non oportet consulem, aut præfectum, aut prætorem, aut proconsulem, aut cæteros magistratus, qui imperium habent, & coercere aliquem possunt, vel in carcerem conicere: nec pontificem dum sacra facit, nec eos qui propter loci religionem inde secedere non possunt: neque eum qui propter publicam causam cursu publico transfuehitur: nec eum qui vxorem ducat, vel eam quæ nubat: neque iudicem dum de causa cognoscit, nec qui alibi causam agat: neque funus ducentem familiare, iustave mortuo facientem.

L. 3. III. Nec eum qui cadauer prosequitur.

L. 4. IV. Nec eum qui litigandi causa necesse habet in iure, vel certo loco sisti. nec furiosos, nec infantes seu septennes: nec parentes nostros, nec patronos, nec pa-

α'. ΚΑΛΕΣΑΙ εἰς δικαστήριον
ἔστι, τὸ ἐπὶ τῷ δικαστάδι
καλέσαι.

β'. Οὐ γὰρ καλεῖν εἰς δίκην
ὑπάτον, ἢ ἐπαρχον, ἢ πραιπόριον,
ἢ ἀνθύπατον, ἢ τοὺς ἄλλοις δέχον-
τας τοὺς ἑξουσίαν ἔχοντας, & δυνα-
μῶν σφρονίζοντες ἐμβάλλειν εἰς
κτῆ· οὔτε ἱερεῖα ἐν ὅσῳ ἱερατεύει, οὔτε
τοὺς μὴ δυναμῶν διὰ τὴν τῆς πό-
λεως δημοσίαν ἔξ αὐτῶν ἀναχωρή-
σαι· οὔτε τῷ διὰ δημοσίαν γένοιτο
ὁδεύοντα τῷ δημοσίῳ δρόμῳ· οὔ-
τε τῷ γαμουῦντα, ἢ τῷ γαμου-
μένη· οὔτε δικαστὴν ἐν ὅσῳ δια-
γινώσκει, οὔτε τῷ ἀλλοτρίῳ διαγι-
νωσκόμενον· οὔτε τῷ θάπτοντα ἴδιον,
ἢ τὰ σωήθη ποιουῦντα τῷ πελ-
τήσαντι.

γ'. Οὐτε τῷ ἀκολουθοῦντα τῷ λεί-
ψαντι.

δ'. Οὐτε τῷ ἀναγκαζόμενῳ
ἐπὶ δίκῃ παραστέλλαι δικαστῆρα,
ἢ δῆλον πόπῳ· οὔτε μαυνομέ-
νοις, ἢ ἐπιαετέϊς· οὔτε γονεῖς
ἡμῶν, οὔτε πατρῶνας, οὔτε παῖ-

δας πατρώνων, ἀνδρὶ τῷ αὐτῷ αἰτῆσαι
 οὐκ ὀκνῶ. ἅρα τῷ πατρὶ, εἰς
 εἰς δικὴν διωκόμεθα καλεῖν. γονεῖς
 δὲ λέγουσιν πάντας τῶν ἀνιόντων
 ἐκ αὐτῆς φύσεως, ὅτι τῶν ἐν δου-
 λείᾳ συλληφθέντας ἢ τῶν ἐκ πορνείας.
 εἰ. Καὶ αὐτὴ γὰρ μήτηρ ὅστις. ὁ
 μὲν τοι πατήρ ἀπὸ τῆς γάμων δει-
 κνυται.

εἰ. Οὐτε Φιδικοὺς γονεῖς διώ-
 κει καλεῖν ἕως εἰς δικαστήριον.

ζ. Τοὺς γονεῖς τῷ θεῷ μου πατρὸς
 ἀζημίως καλεῖ. ἐκ εἰσὶ γὰρ μου
 γονεῖς.

η. Τὸν θεὸν πατέρα καὶ τῷ
 λόγῳ τῆς ὑπεξοσιότητος καλῶ-
 μαί καλεῖν. εἰ μὴ ἐπὶ στρατιω-
 κῇ αἰτῇ τῷ ἀρχαγοῦ διαγι-
 νασκομένου ἐπιτραπῶ. (Τ) δὲ Φυ-
 σικόν, οὐτὲν ὅσω εἰμι ἐν τῇ θεῷ
 καλῶ. πατρὶν ὅστις ὁ ἐλευθερο-
 σης, καὶ ὁ συμπαιγνίαν ἐλέγξας,
 καὶ ὁ διὰ ψήφου ἀποφανθεὶς,
 καὶ τῆς ἀληθείας ἐκ ἡμῶν. καὶ ὁ
 ὁμῶς εἶ. ὡς περὶ ἐκ ἐστὶ πατρὶν,
 ὡς τινὶ ὁ ἀπελεύθερος ὡμοσεν ἐξ
 ἐπαγωγῆς, ἢ ἀντεπιφορέας μὴ εἶ
 αὐτῷ ἀπελεύθερος. ἐὰν ὀρκώσω
 (Τ) ἀπελεύθερος μὴ γαμήσαι, ἢ
 τῷ ἀπελεύθερον μὴ γαμεῖσθαι, κα-
 λεῖ με ἀζημίως. οὐ μὲν (Τ) ὑόν
 μου ὡς ἀναιπ(Τ).

θ. Οὐτε ὁ ἀπὸ Φιδικομμίαςου
 ἐλευθερόσας καλεῖται. καὶ εἰ τὰ
 Basil. Tom. I.

tronorum liberos sine per-
 missu pratoris in ius vocare
 possumus. parentes autem di-
 cimus omnes ascendentes v-
 triusq; sexus, & eos qui in ser-
 uitude susceperunt, & matrem
 etiam quæ vulgò concepit.

V. Ipsa enim mater est. pa-
 ter verò ex nuptiis demon-
 stratur.

VI. Neque parentes natu-
 rales quis in ius vocare po-
 test.

VII. Parentes patris mei
 adoptiui impunè voco: non
 enim sunt parentes mei.

VIII. Adoptivum patrem
 & iure potestatis in ius voca-
 re prohibeor, nisi ex causa
 castrensis peculij re cognita
 permittatur. sed naturalem
 parentem ne quidem dum in
 adoptiva familia sum in ius
 voco. patronus est, qui ex
 servitute manumisit, & qui
 collusionem detexit, vel pro-
 nuntiatus est patronus esse,
 licet in veritate non esset, &
 qui iuravit se patronum esse.
 quemadmodum patronus non
 est, quo deferente vel refe-
 rente is qui libertus esse di-
 citur iuravit, se libertum
 non esse. Si iureiurando li-
 bertum adegero ne uxorem
 duceret, vel libertam ne nu-
 beret, impunè in ius vocor,
 non etiam filius meus quasi
 innocens.

IX. Neque is qui ex causa
 fideicommissi manumisit in
 ius vocatur, quamvis ut ma-

Ee iij

numittat in ius vocetur.

- L. 10. X. Neque is qui emit ut manumittat, licet ex lege veniat ad libertatem. sed si liberti nummis eum emi, & fidei fregi, patronus non sum.

§. 1. Qui ancillam vendidit hac lege, ut si prostituta esset, fieret libera, si prostituatur, patronus est. si verò libertatis conditionem non adiecerit, sed ut manus iniectionem in eam haberem, & in prostitutam manum inieci, & prostituui, libertatem consequitur, & patronus eius non sum.

§. 2. Siue patronus adrogetur, siue per obreptionem libertus, patronus manet.

§. 3. Ciuitatis, aut collegij, aut corporis libertus, singulos sine venia in ius vocat. aduersus ciuitatem autem, vel collegium, vel corpus litigaturus, veniam petit, quamuis per syndicum actiones excipere debeant. liberos patroni vtriusque sexus dicimus.

§. 4. Patronus deportatus honorem amittit: sed si fuerit restitutus, eum recipit.

§. 5. Parentes patroni etiam adoptiui, quandiu adoptio durat in ius non vocantur: neque filius patroni in adoptionem datus: nec nepos in adoptiua familia susceptus: sed à filio meo emancipato adoptatus in ius vocari potest: nam auo alienus est.

A. μάλιστα ἐπὶ τῷ ἐλευθερῶσαι καλῇ. ἰ. Οὐτε ὁ ἀγοράσας ἐπὶ τῷ ἐλευθερῶσαι, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ ἐλευθερῶσιν. εἰ δὲ νόμιμοις τῷ ἀπελευθεροῦ αὐτῷ ἢ ἀγοράσας, ἢ ἀφ' ἐλευθέρου πῶς πῶς, ἐκ εἰμὶ πατρων.

B. Οὐ πωλήσας δευράπαναν ἐπὶ ὄρφ, τῷ εἰ παρ' ὅσῃ ἐλευθερῶσαι ἐπὶ, ἐὰν παρ' ὅσῃ, πατρων ὅστιν. εἰ δὲ μὴ ὅσον τῷ ἐλευθερίας ἐπέθηκεν, ἀλλὰ χάρις ἐπιβουλήν ἐμαυτῷ ἐφύλαξας, ἢ παρ' ὅσῃ αὐτῷ ἐξεδίκησεν καὶ παρ' ὅσῃ, ἐλευθεροῦται, ἐκ εἰμὶ πατρων.

Εἴτε ὁ πατρων ὑποδετηθῇ, εἴτε καὶ σωαρπαλῶ ὁ ἀπελευθερῶ, μὴ εἰ πατρων.

C. Οὐ πόλει, ἢ συστήματι, ἢ σωματεῖον ἀπελευθερῶ, μὴ καὶ ἐκαστον ἀνδρὶ συγγνώμης καλεῖ. παρ' ὅσῃ δὲ πῶς πόλιν, ἢ τὸ σύστημα, ἢ τὸ σωματεῖον δικαζόμενος, αἰτεῖ συγγνώμην, καὶ εἰ διὰ σωδίκου μὴ ὥσιν ἀγωνίζεσθαι. παῖδας πατρωνος λέγουσιν ὅσον ἐκαστὸς φύσεως.

D. Ἀπόλλισι πῶς ἡμῶν ὁ πατρωνος. εἰ δὲ ἀποκαταστῇ, ἀναλαμβάνει αὐτῷ.

Καὶ οἱ δευτοὶ γονεῖς τῷ πατρωνος, ἐφ' ὅσον ὅστιν ἢ δευτοί, οὐ καλεῖται. οὐτε ὁ δοδεῖς εἰς δευτοὺς ὅστιν πατρωνος, οὐτε ὁ συλληφθεὶς ἐν τῇ δευτῇ ἐργονος. ὁ δὲ ἀφ' ὅσῃ αὐτεξοισίου ὑποὑποδετηθεὶς, καλεῖται ἀλλότριος γὰρ ὅστιν τῷ πατρωνος.

Γαῖδας δὲ λέγουσιν ἢ τοῦ πατρὸς
αὐτῶ τῆς περὶ τὸν γόνου.

Εἰ δὲ ἀπελευθέρωται τὸ παῖς ἢ
παῖς, οὔτε αὐτὴν ἢ τὸν υἱόν, οὔ-
τε ὁ υἱὸς αὐτὴν καλεῖ. εἰ δὲ παῖς
ἢ παῖς κεφαλικῶς ἢ ἀπε-
λευθέρωται κατηγορησώσιν, ἢ δουλαγω-
γήσωσιν αὐτὸν, πάσης τιμῆς ἐκπίπτει.

Χωρὶς ὁ παῖς τῆς πατρὸς
ἢ, οὐδεὶς τῆς εἰρημύων καλεῖ.
ὁ παῖς δὲ εἰ μὴ ὅτι ἀγωγὴν
ἀποποιῶν, ἢ αὐτοῖς πᾶσι νόμι-
μῶν τῶν πατρῶν, ἢ τῆς γονέως. ἔστι
ὅτι τῆς αἰτίας διαγινώσκουσιν, ἢ ἀπο-
ποιῶν ἀγωγὴν δίδωσι. πᾶσι γὰρ
ὅτι βαρέως ὑβρίζον ὁ παῖς ἢ
ἀπελευθέρων, τυχὼν φραγελλώ-
σας.

Ταύτῃ τῇ τιμῇ αἰεὶ χρεώσεται
τῷ πατρὶ ὁ ἀπελευθέρων, εἴτε ὡς
ὁ παῖς, ἢ ὡς κουράτωρ, ἢ διεκ-
δικητής, ἢ ἐν ἀγωγῇ δικάζεται ὁ πα-
ῖς. τὸν μὲν τοὺς παῖς, ἢ κου-
ράτωρ ἢ πατρῶν ἀζημίως καλεῖ-
ται. Οὐχ ἀρμόζει ἡ ποινὴ, εἰ μὴ
μεταμεληθεὶς ὁ ἀπελευθέρων, πα-
ραχωρήσῃ πᾶσι ἀγωγῇ, ἢ ὁ πα-
ῖς ἐκὼν ἐκλήθῃ, ἢ κληθεὶς οὐχ
ὑποκύπτει.

Β'. Εὰν ἀπόντῃ τῷ πατρὶ,
ὁ ὑπεξούσιος αὐτοῦ υἱὸς ἢ
νόμος ἐν τῷ ἀπελευθέρων κλη-
θῇ, αὐτὸς ὁ υἱὸς ἔχει πᾶσι ζημιό-
σαν ἀγωγῇ, εἰς πενήκοντα νο-
μίματα.

Γ'. Γενικῶς, οἷς χρεώσονται πᾶσι, τῶν

A Liberos autem & ultra tri-
nepotem accipimus, s. 6.

Si liberta ex patrono eni- s. 7. 1
xa sit, nec ipsa filium, nec
ipsam filius in ius vocat. sin
autem liberi patroni capitis
accusauerunt libertum, vel
in seruitutem petierunt, nul-
lus eis honos debetur.

B Sine permisso prætoris nul- s. 8.
lus eorum, quos supra com-
memorauimus in ius vocat.
permittit autem si famosa
actio non sit, vel opinionem
patroni non suggillat, aut
parentis. interdum causa co-
gnita prætor actionem famo-
sam dat: quid enim si patro-
nus libertum grauissima iniu-
ria adfecit, flagellis fortè ce-
cidit?

C Semper hunc honorem s. 9.
patrono libertus habeat, siue
quasi tutor, vel curator, vel
defensor, vel actor in iudicio
patronus interueniat. tuto-
rem tamen, vel curatorem
patroni impunè in ius vocat.
XI. In pœnam edicti non L. 10.
committit libertus, si eum
pœniteat, & remittat actio-
nem, aut si patronus volens
vocatus sit, aut vocatus non
venerit.

XII. Si absente patre filius L. 12.
qui in eius potestate est ad-
uersus edictum prætoris in
ius à liberto vocatus sit, ipse
filius pœnalem habet actio-
nem in quinquaginta aureos.

XIII. Generaliter quibus L. 13.
honorem debemus, eos sine

Ee iij

permissu prætoris in ius vocare non possumus.

L. 14. XIV. Libertus à patrono reus constitutus, & frequenter prætorem interpellans sui iuris defendendi causa, patronum in ius vocare non videtur.

L. 15. XV. Non incidit in edicti pœnam libertus, qui aduersus patronum dedit libellum, non dissimulato se libertum eius esse.

L. 16. XVI. Libertus pupilli sui nomine etiam sine permissu prætoris patronum in ius vocat.

L. 17. XVII. Eum pro quo quis apud officium cauit, aut quem apud acta exhibiturum se esse promisit, exhibere cogitur.

L. 18. XVIII. Nullus de domo sua in ius vocatur: sua enim cuique domus tutissimum refugium est: & qui eum in ius vocat, vim infert.

L. 19. XIX. Sed si aditum ad se præstet, aut è foro conspiciatur, in ius vocatur.

L. 20. XX. A ianua & balneo, & theatro in ius vocare licet.

L. 21. XXI. Licet is qui domi est interdum in ius vocari possit, tamen de domo sua non extrahitur.

L. 22. XXII. Neque impuberes puellas, quæ alieno iuri subiectæ sunt, in ius vocare permissum est.

Siue in ius vocatus ab alio defendatur, siue de re trans-

ποις εἰς δίκην καλεῖν. ἀνὰ ἑπὶ τῆς πρᾶτρός οὐδυνάμειθα.

14. Απελδύθερ οὐδὲ πᾶν τῶνος ἡατηροῦ μῆρος, καὶ σωεχῶς πρᾶτρός τῷ πρᾶτρεὶ διὰ τὸ εἰαυτὸν διεκδικεῖν, οὐ δοκεῖ καλεῖν εἰς δίκην τὸ πάτρωνα.

15. Οὐχ ὑποπίπτει τῇ ποινῇ, ὁ λεβέλλον ἑπιδιδούς καὶ τῷ πάτρενος, καὶ μὴ ἀποκρύψας τὸ εἶναι ἀπελδύθερ αὐτῷ.

16. Απελδύθερ ὀνόματι τῷ αὐτῷ ἑπὶ τῶν μέρους, καὶ χωρὶς ἑπὶ τῆς πρᾶτρός, καλεῖ τὸ πάτρωνα.

17. Οὗ τῇ τᾶξαι πρᾶτρός λογισσας, ἢ ἐν ὑπομνήματι καταθέμενον παρὶς τὴν ἵνα, ἀναγκάζεται παρᾶ τῆς.

18. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἰδίου οἴκου καλεῖται εἰς δίκην ἐκείνῳ ἢ ὁ ἴδιος οἶκος ἀσφαλὲς ὅτι κατὰ φύσιν, ὁ καλὸν αὐτὸν, βίβω ἑπὶ φέρει.

19. Εἰ δὲ πρὸς εἰαυτὸν δίδωσιν ἐπιστοδόν, ἢ θεωρεῖται ἐν τῇ ἀγορᾷ, καλεῖται.

20. Ἀπὸ πυλῶν, καὶ λουτροῦ, καὶ θεάτρου, καλεῖν ἔξεστιν.

21. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐστὶ ὅτε πρὸς οἴκου καλεῖται, ὅμως οὐδεὶς πρὸς οἴκου ἔλκεται.

22. Οὔτε τὰς ἀνέβοις κόρας ὑπεξοισίας ἐπὶ πυχαιούσας, καλεῖν εἰς δικαστήριον ἑπὶ τῶν τραπεζῶν.

Εἴτε διεκδικηθῇ, εἴτε διαλυθῇ,

ὁ κληθεὶς ἀπολύεται.

κγ'. Ο κοινὸς ἀπελεύθερος, οὐδένα τῶν πατρῶων ἀνδρῶν ἐπιθροῦνης ἀζημίως καλεῖ.

κδ'. Ο δὲ νόμον ποιήσας, πενήκοντα νομίματα δίδωσιν. ἡ ἀγωγὴ δὲ οὔτε κληρονόμοις, οὔτε καὶ κληρονόμων, οὔτε μετ' ἐμαυτὸν δίδεται.

κε'. Ο δὲ ἀπελεύθερος δίχα συγγνώμης τῶν πατρῶνα καλέσας, μὴ δυνάμειρος δοῦναι τὰ πενήκοντα νομίματα μαστίζεται.

κς'. Ὡςπερ τοῖς καλοῖς ἔργοις συμπρέπει ποροσκυήσιν τῇ τῷ ἐλευθεροτῷ γαμετῇ ὀρέχεσθαι. οὕτως τῷ πατρὶ κατὰ ἀπαυτουῦτος, ἐν τῷ βήματι πάντῃ κλητεύεται, δίχα συγγνώμης τῷ πατρὶ, ἀπηγόρευται. οὐκοῦν καὶ τὸ ἐναντίον ἐκ τούτης τῆς διατάξεως ὅστις ἀσφαλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἐάν τις ἐπὶ γυναικὸς ἐλευθεροθεῖς, δίχῃ ἔχῃ πρὸς τὸν ἀνδρα τῆς πατρῴας αὐτοῦ, οὐ δύναται δίχα συγγνώμης καλεῖν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον· εἰ γὰρ ἡ τῷ πατρὶ γυνὴ οὐ καλεῖται δίχα συγγνώμης. καὶ ταῦτα διὰ τὸ πατρὶ κατὰ τὸν ἀνδρα αὐτῆς, εἰκότως ἐκ τῷ ὁμοίῳ, καὶ ὁ πατρῴας ἀνὴρ, ὃς δύναται δίχα συγγνώμης καλεῖσθαι πρὸς δικαστήριον.

κζ'. Τῆς ἐκ τῆς διατάξεως χάριτος μὴ αἰτιθείσης, ἔτε πατρῶνα, ἔτε πατρῴας, ἔτε τοῖς τούτων ἀνιόντας, ἢ καπόντας, ἔτε τοῖς κληρονόμοις τῶν πα-

A actum fuerit, dimittitur.

XXIII. Communis liber- L. 23.
tus nullum ex patronis sine
permisso impunè in ius vo-
cat.

XXIV. Qui aduersus edi- L. 24.
ctum facit, quinquaginta au-
reos poenæ nomine dat. actio
autem nec heredibus, nec in
B heredes, neque post annum
datur.

XXV. Si libertus qui pa- L. 25.
tronum in ius sine venia vo-
cauerit, quinquaginta aureos
dare non possit, fustibus ca-
ditur.

XXVI. Sicut bonis mori- L. 1. C.
bus conuenit, venerationem
cod.
manumissoris vxori præberi:
ita re exigente in ius eam
C vocari sine venia prætoris
prohibitum est. Vtique igitur
per contrarium ex hac con-
stitutione dicere licet, quòd
si à muliere manumissus litem
intendere velit aduersus pa-
tronæ maritum, non potest
fine venia in ius eum vocare:
si enim vxor patroni non vo-
catur sine venia, & honor ei
habetur propter patronum
maritum ipsius: meritò à si-
D mili maritus etiam patronæ
fine venia in ius vocari non
potest.

XXVII. Gratia edicti non L. 1.
petita neque patronus, ne-
que patrona, neque pa-
rentes eorum aut liberti,
neque heredes patroni aut

patronæ, licet extranei sint, à libertis seu liberis eorum in ius vocari debent: nec si libertus propter rusticitatem ius hoc ignorauit, venia ei præbetur, cum naturali ratione honor huiusmodi personis debeat. Cum igitur confitearis patroni tui filium sine permissu præsidis in ius vocasse, poenam edicto prætoris statutam rescripto nostro remitti temerè postulas.

L. 3. XXVIII. Qui in potestate patris agunt aduersus eum agere non possunt. si igitur emancipata es, venia edicti petita hoc facere non prohiberis. quod & in matris persona obseruandum est.

L. 4. XXIX. Qui semel aliquem in ius vocauit in vrbe regia, vel in prouinciis, postquam libellum ei conuentionis obtulerit, eundem in aliud iudicium ex scripto vel sine scripto vocare ei non liceat, id est, iudicem sine scripto aduersus eum adire, sed apud priorem iudicem perseueret. Qui verò semel libellum conuentionis accepit, licet alterius conditionis esse coeperit, fortè quòd militiæ, vel clero nomen dederit, omninò in priore iudicio respondeat, quod respectu

A ἡλικίας καὶ τῆς πατρωνίας, εἰ καὶ ἔξω-
κοὶ εἴησαν, ἀπὸ τῆς ἀπελευθέρου
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῆς τέκνων αὐτῶν, καὶ
καλεῖσθαι πρὸς τὸ δικαστήριον. Ἐὰν δὲ
ἀγροικὸς ὢν ὁ ἀπελευθέρους εἰ ἠγνώ-
σε τὸ τοιοῦτον νόμιμον, συγγνώσκεται,
ὅποτε φισικῶ λογισμῶ, ὑμῶν τοῦτο
τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐξουσίαν
ἐπὶ τῇ συνομολογίᾳ. ὅτι τὸ τοιοῦτον
B τερῶντος ὕον, χωρὶς ἐπιτροπῆς τῆς
ἐκκλησίας, εἰς τὸ βῆμα ἐκκλησιαστικόν,
τὴν ἐκκλησίαν ἢ ἐν τῇ διατάξει
τῆς ἐκκλησίας ὡς ἐπιμένει, δι' ἀντι-
γραφῆς ἡμετέρας παραχωρηθῆναι
περὶ τῶν ἐκκλησιῶν.

C καὶ. Οἱ ὑπο τῶν ἐκκλησιῶν τῇ πα-
τρὶς ἐκκλησίᾳ, κατ' αὐτὴν ἐκκλησίαν
οὐ δύναται. εἰ τίνων αὐτῶν ἐκκλησία εἴ-
η τῆς ἐκκλησίας τῇ διατάξει αἰ-
τιθείσης, τὸ ποιεῖν οὐ κωλυθήσεται.
ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκκλησίαν
παραφυλακτικὸν ὅτιν.

D καὶ. Ο ἅπασι ἀπαρμένους ἵνα
ἐν τῇ βασιλείᾳ πόλει, ἢ ἐν ἐπαρ-
χίᾳ, μὴ ὑπομνησιν περὶ ἐκ-
κλησίας αὐτῶν, μηδέ τινος αὐτῶν
ἐκκλησίαν, μηδέ ἐκκλησίαν, μη-
δὲ ἀγροικῶς ἀπάδω. οὐτέστι μὴ
ποιεῖτω κατ' αὐτὴν ἐκκλησίαν
ἀγροικῶς, ἀλλὰ τῶ ἐκκλησίᾳ δι-
καστῇ παραμένει. ὁ δὲ τῶ ἐκ-
κλησίᾳ ἐκκλησίαν, εἰ καὶ εἰς ἐκκλησίαν
μεταστήται ἐκκλησίαν, ἐκκλησίαν
ἐκκλησίαν, ἢ ἐκκλησίαν ἐκκλησίαν,
ἀποκρινέτω πάντως ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ δικαστῇ, τῇ καὶ τῇ ἐκ-
κλησίᾳ.

πέναν αὐτῷ τὰξιν νομιθέντι πο-
σφύρα μηδεμίαν ἔχων φόρου πα-
ραγραφῶν. ὁ δὲ ἅπαξ αἰπασά-
μενος, ἐὰν μὴ τὸ ποσιν ἐχθύναι
πῶς ἐπιμένῃσιν τὸ αἰπαθέντι, εἰς
ἔσθον αὐτῷ καλέσῃ δικαστήριον
ἐπὶ ταῖς αὐταῖς αἰτιάσιν, ἢ τὸ ἀζη-
μιον ποιεῖτω τῷ αἰπαθέντι, ἢ τῆς δι-
κῆς ἐκπιπείτω, εἰ καὶ δικαίαν εἶχεν
ἀγωνίαν.

λ. Θεοπίδομον ἄρχι τῶν μεγα-
λοπρεπεσάτων ἰλλουστρίων πάντως
αὐτῶν δι' ἐντολέως τὰς χρηματι-
κὰς ἀγωνίζεσθαι δίκας. καὶ μὴ καὶ
τὸ πλεονέκτως, δι' ἐντολέως καὶ τῶν
ἐγκληματικῶν ἔσθον κινεῖν, καὶ τὸ δε-
δομμένον αὐτοῖς ἐπὶ ταύτης ποσινό-
μιον· ὥστε μὴ ἀναγκάζεσθαι ἢ συγ-
καθῆσθαι τοῖς ἔρχοισιν ἐν αὐτῇ δικα-
ζοῖσιν, ἢ ἀφίσταναι πάλιν, οἷα δι-
καζομένοις ἐκατέρωθεν γὰρ τὸ ποσιν
μαρτυρεῖν ἐπιπολεῖ, ἢ τῶν ἀξιο-
μάτων ὑπερδομμένων, ἢ τῶν δικαστι-
κῶν χρημάτων ἀναξίως ποσινόντος.
ἐπεὶ τοιγαῦτα μὴ τῶν μεγαλοπρεπεσά-
των ἰλλουστρίων, ἅπαντες ἀδελφοὶ ἐξω-
βουλομένοις, ἢ ἐντολῆς ποσινάλλ-
εσθαι, καὶ δι' ἐαυτῶν ἀγωνίζεσθαι, οὐ-
δεμίαν ἐντέλλαν οὐδὲ κωλύσεως,
οὐδὲ ζημίας, οὐδὲ ποινῆς ὥρα τῶ-
πο ἐπαγομένης αὐτοῖς.

A pristinae conditionis censetur
competens, nec vlla vtatur
fori præscriptione. Qui au-
tem semel in ius vocauit, si
post libelli admonitionem
ipsum in aliud iudicium ex
eadem causa vocauerit dam-
netur reo in id quod interest,
& licet iustam causam habue-
rit, causa cadat.

B XXX. Sancimus, vt magni-
ficentissimi Illustres omni-
modò causas ciuiles per pro-
curatorem agant, atque et-
iam iniuriarum causam cri-
minaliter per procuratorem
exequantur secundum priui-
legium super hoc ipsis conces-
sum: ne vel cogantur cum
iudicibus adfidere, cum iu-
dicant, aut rursùm stare cum
litigatoribus: vtrunque e-
nim periculosa res est, quòd
vel dignitates contumeliis
adficiantur, vel iudiciorum
ordo parùm ex dignitate
procedat. post magnificentis-
simos igitur Illustres libera li-
centia sit, & procuratores in
litem constituere, & per se
causas agere, nulla exinde
prohibitione, aut damno,
aut poena eis inferenda.

Nou.
71. c. 1.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Ὡστε μὴ δύναι δυνάτοισ παροσώποις, παροσάσαν τοῖς δικαζομένοις
παράχειν, ἢ τὰς ἀγωγὰς εἰς αὐτῶν μεταφέρειν.

TITVLVS IX.

*Ne liceat potentioribus patrociniū litigantibus præstare,
vel actiones in se transferre.*

L. I. C. I. **C**ONSTITVTIO di-
ne lic.
poter.
parr. cit, eum qui ad po-
tentiorum patrociniū litis
causa confugit, litis damno
coërceri: eum verò qui pa-
trociniū suscipit, quamuis
senator sit, extra ordinem
puniri: iubetque vt præfides
prouinciarum hanc legem
integram atque intemeratam
seruent.

L. 2. II. Si quis in mutuo con-
trahendo, vel qua alia obli-
gatione ineunda suum nomen
cautioni, siue chirographo,
aut alij cuilibet instrumento
inscribi non patiatur, sed po-
tentioris personæ nomen in-
feri cautioni curet, constitu-
tio iubet, vt iactura crediti
multetur, qui hoc facere præ-
sumpserit.

A α'. **Η** Διάταξις λέγει, τὸν μὲν
κατὰ φύζοντα παροσώποις
δυνάτοισ εἰς παροσάσαν δίκης ἐνε-
κεν, ἐκπίπλει τῆς δίκης. (Φ) δὲ
δικζομένην εἰς παροσάσαν ἵνα, καὶ
συγκληπικός ὅστι, πλέον τῆς διατα-
γμένου θεωρεῖσθαι. παρακελευο-
μένη τοῖς δέχοισι τῶν ἐπαρχῶν,
ταύτῃ τῇ νομοθεσίαν φυλάττειν
ἀπαρ᾽ ἐξείρητον.

B β'. Εὰν τις ἐν τῷ δανείζειν, ἢ ἄλλως
πως συναλλάγματα ποιεῖν, ὡραι-
τῇται μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον ὄνομα λαμ-
βάνειν ἀσφάλειαν, ἢ τοῖς γραμμα-
τεῖον, ἢ ἄλλο συμβόλαιον, εἰς ὄνο-
μα δὲ δυνάτῃ παροσώπου παρα-
σκευάζῃ γίνεσθαι τὸ γραμματεῖον,
κελεύει ἡ διάταξις ἐκπίπλει τῆς
τοιοῦτου πράξεως (Φ) τῆς πεποι-
κότα.

ΤΙΤΛ.

ΤΙΤΛΟΣ Ι΄.

Περὶ τούτων οἱ ἕντες διωσῶν ὀνόματα εἰς τοὺς πῦλους τοῖς ἀγροῖς προσσηγύουσι, ἢ τὰ αὐτῶν ὀνόματα εἰς τὰς δίκας προτείνουσι.

TITVLVS X.

De his qui potentiorum nomine titulos prædiis adfigunt, vel eorum nomina in lite pratendunt.

α. ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἕντες οὐδὲ δικάζοντες αἰτῶν ἐναγόμενοι, ἐμπαροδοῦντες ἐλπίζοντες ὅτι νικῶν, κατὰ τοὺς τοῖς ἐναγόμενους, διωσῶν ἕντων προσώπων ὀνόματα προσφέροντες, καὶ τοῖς ὀνόματι τούτων τῶν διωσῶν ἐπιπράττει τοῖς πράγμασι, οὐδὲ ὧν ἐναγόμενός, ἢ ἐπιφηνίξουσιν, ὅτι πῶδε πῶ διωσῶν προσώπων διαφέρει ὅτι ἀνέγκει καὶ οὐκ ἢ διάταξις, εἰ μὴ εἰδότης τῶν διωσῶν προσώπου, ταῦτα γίνεσθαι ὀνόματι αὐτῶν, καὶ ἐφιστάσθαι ἀπὸ τοῦ αὐτῶν. ἐάν τῳ ἀγνοοῦντος τῶν διωσῶν προσώπου, ἐπιφηνίξῃ ὁ ἐναγόμενος ὀνόματι αὐτῶν πᾶσι, ἢ καὶ τοῖς τοῖς ἐπιπράττει τοῖς πράγμασι, καὶ οὐκ αὐτῶν τῶν ἐναγόμενων τιμωρεῖσθαι, ὡς καὶ αὐτὸ τῶν διωσῶν προσώπων λοιδοροῦνται. τῷ τῷ τιμωρείας τὸ εἶδος, ἵνα μολίβδῳ πανταχόθεν περιεσφιγόμενος, τυτῆσι κλοιοφορῶν, ἢ πλασματιζόμενος, διωκεῖται εἰς τὸ μέταλλον ἐκπέμπεται. πρὸς τοῖς τῶν νομοθετῶν ἢ διάταξις, πάντα ἐναγόμενον, οὐδὲ ὧν νέμεσθαι πράγματων, καὶ ἐναγόμενον τὸ οὐδὲ ὧν νέμεσθαι βιβλίον.

Basil. Tom. I.

A. I. SÆPE quidam cum iusta ex causa conueniuntur, nec alicunde spem sibi victoriæ polliceri possunt, potentum quarundam personarum nomina obiicientes, actores perterrent, & potentum illorum nomine titulos prædiis, quorum causa conueniuntur adfigunt, vel prætendunt, seu famam spargunt, rem ad hunc, vel illum potentem pertinere. iubet igitur constitutio, ut potens qui hæc fieri se sit, & conuiuet, infamiâ notetur: si verò reus potentioris nomen ementiatur, vel etiam titulos prædiis adfigat, reum ipsum puniri iubet, quod & potentem contumeliâ adfecerit. supplicij verò genus hoc est, ut undique plumbo constrictus, hoc est, numellas gerens, vel plumbatis cæsus perpetuò in metallum damnetur. Præterea sancit constitutio, ut quicumque conuenitur earum rerum nomine, quas possidet, & libellum ob eas res exceperit,

L. r.
C. de
his qui
potēt.
nom.

Ff

harmis hominibus obnoxiositas;
potestatem durissimam perio-
victorie pollicetur possunt;

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1900

1875

L. C.

[illegible]

L. 2. I. CONSTITVTIO iu-
C. vt
nemo
priuat. prædiis alienis titulos impo-

Β α'. **Η** Διάταξις παρακλήσῃ, καὶ
βιαιῶς πς, ἢ ἀδίκως νέμῃται
μὴ διαφροσύνης ἀπὸ τοῦ πρῶτου παρ' ἡμῶν

βάλλει τριμυρία. ἐὰν δὲ λαμπρότα-
τος ἦ, ἢ στρατιώτης, ἢ κληρικός, δημόσι-
ον, φησὶ, καὶ ποσειδέω, τῷ Ρω-
μαϊκῆς ἐκπλήων πολιτείας, καὶ ἡ-
νὲς ὥσπερ ἰδικῆς οὐσίας τῷ δισεβασ-
του βασιλέως φροντίζοντες. ἐκβίβα-
ζειν δὲ καὶ πλεονάζοντα διατάξιν
πάντα ἔχοντα. καὶ ἐχέτω ἔξουσίαν
ὁ βουλόμενος τούτοις πᾶσι κατὰ φέ-
ρειν, ἢ καὶ συγκαλῆναι, καὶ κρίναι τὰ
βήλα, μὴ μόνον αὐτὸς ὁ ἀδικού-
μενος, καὶ ὅτι ἡνι τὸ ποσὶν ἡ-
νεται τὸ παράνομον τῆς, ἀλλὰ πᾶς
καὶ δοδὸς καὶ ἐλδύτης, χωρὶς
τῆς δεδιέναι συκοφαντίας ἐναγωνίως,
ἢ ἐγκληματικῶς κατηγορεύειν. ἐὰν
δὲ τις καὶ τῆς κατενεχόντος τούτου
πᾶσι, ἢ διαφρήξαντος τὰ βήλα,
ἐναγαγεῖν ἐπιχρήσῃ, καὶ δέξηται
ὁ ἔχων πλεονάζοντα κατηγο-
ρεύειν, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ τὰς αὐτῶν,
τεράσσοντα χρυσὸν λιτρῶν ὑποβαλ-
λέωσαν κατὰ δίκην.

β'. Πολλὰκις ἀντεγράφη, πρὸς ἀπο-
φάσεως σφραγίδας πράγμασιν, ἀπὸ
να ἄλλος κρατεῖ, ἐκτυπῶν μὴ ὀφεί-
λῃν εἶναι διὰ τῆς ταύτης τῆς σφραγίδας
τοῖς πράγμασι τοῖς ὅροις τοῖς κατεσ-
σιν ἐπιτεθείσας, διώσκει αὐτὸς σὺν πρι-
νίπῃ, ἵνα πριναρεθῶν αὐτῶν, ἢ δίκην, ἢ πρὸς
καδικόντως τοῖς ἐπιφέρει, πρὸς αὐτῶν.

γ'. Τοῖς ποσὶν ἡνι αὐτῶν ἄλλος
κρατεῖ, ἐκτυπῶν, ἢ τοῖς ἐκχαράξαι
σφραγίδας ἐκ ἐξέσιν. εἰ καὶ ἴδια ἢ
ὑποκείμενα αὐτῶν ταῦτα εἶναι πρὸς
διαβεβαίωσιν.

Basil. Tom. I.

A adficitur. si verò clarissimus,
vel miles, vel clericus sit, pro-
scribatur, inquit, & depor-
tetur, ciuitate Romana priua-
tus, licet quidam ex his pri-
uatæ rei piissimi principis
procuratores siue actores sint.
Executores autem huius le-
gis omnes iudices esse oportet.
Deiiciendi autem vel
B confringendi titulos, & con-
scindendi vela facultatem
concedimus non solum ei
qui læsus est, & aduersus
quem tale aliquid contra le-
ges committitur, sed omni-
bus tam liberis, quàm seruis
sine metu calumniæ, vel ac-
cusatione criminis. si quis au-
tem aduersus eum, qui titu-
los deiecerit, aut vela conscin-
derit, accusationem institue-
re ausus fuerit, & magistra-
tus talem accusationem ad-
miserit, tam ipse, quàm of-
ficiū eius tricenis auri libris
multentur.

II. Sæpè rescriptum est, L. r.
ante sententiam signa rebus, C. vt
quas alius tenet, imprimi, nem.
non oportere. & ideò ea si- lic. si
gna rebus apud te constitutis iud.
D imposita, potes ipse detra-
here, vt amotis his, causa quæ
ex officio tibi infertur, ter-
minetur.

III. Rebus quas alius deti- L. 2.
net imprimere siue incidere
signa non licet, etiamsi suas
vel obligatas sibi eas esse ali-
quis adfirmet.

Nou.
Tiber.
de diu.
dom.

L. i. C.
ne fisc.
vel
resp.

IV. Cum sæpè mihi cum A
debitor meolis esset, acces-
sit pater ciuitatis patrocini-
um eius suscipiēs ac dicens:
ego ei patrocinium præsto.
cum autem rogo, cur debi-
tori meo patrocinium præ-
stet? quia, inquit, Reipubli-
cæ debitor est, & defensio-
nem eius suscipere debeo, &
quantum in me est, patrocini-
um ei præsto. Dicit igitur
constitutio: ciuitatis viribus
adiuuari te sub obtentu quan-
tatis, quam eidem ciuitati
debes, contra iuris rationem
desideras.

L. 2. V. Cum quidam de rebus
certis litem institueret, fisco
promiserat partem rerum, vel
actionum dimidiam se dona-
turum, si modò fiscus ei in
persequenda lite suffragaretur:
sic igitur ei princeps re-
scribit: Huiusmodi litiū do-
nationem admitti temporum
meorum disciplina non pa-
titur. hoc est, bonæ leges
quibus hoc sæculum regitur
fisco non permittunt, vt do-
nationem hanc admittat: vn-
de ius tuum, si quod tibi
competit, citra iniuriam fisci
mei cura, & prout tibi vide-
bitur tuere ipsum.

L. 3. VI. Fiscalis debitor, idēmq;
alterius creditor, rerum fisca-
lium procuratoribus dixit: si
vultis ea quæ à me debentur
vobis exsolui, fisco actionem
mando aduersus debitorem
meum, exigite, & compen-

Α δ'. Πολλάκις ἐμοῦ πρὸς τὸ ἐμὸν
χρεώστην δικαζομένου, ἔρχεται ὁ πα-
τήρ τῆ πόλεως πρὸς τὸν αὐτὸν αὐτῶν, καὶ
λέγει, ὅτι αὐτὸν ἐγὼ διεκδικῶ. καὶ
εἶπω· τί γὰρ εἰ σὺ τῷ χρεώστῳ μου
ἐκδικητής; καὶ λέγει, ὅτι χρεώσῃ τῇ πό-
λει, καὶ ἀνήκει μοι τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι
αὐτῶν, ὥστε καὶ ὅσον δυνάμει πρὸς τὴν
B μά αὐτῶν. λέγει οὖν ἡ διάταξις·
ἐκ τῆς πόλεως βοηθεῖν αἰ σὲ πρὸς
φάσθαι τῆς ποσότητος, ὡς αὐτῇ τῇ
πόλει ἐν πρὸς τὴν μά χρεώσῃς ὑπο-
ενδύον τῶ λογισμοῦ τῶ νομίμου
ἐπιζητεῖς.

Ε'. Ἐνάγων τις πρὸς πραγμάτων, ἐπι-
γείλατο τῷ δημοσίῳ τὸ ἡμισυ μέρος
δωρήσας τῷ πραγμάτων αὐτῶν, ἡ-
C ποι τῷ ἀγωνῶν, ἀς εἶχεν ἐπὶ τοῖς πρά-
γμασιν, ἐὰν ὁ δημόσιος πρὸς τὸ δίκαιον
αὐτῶν βοηθήσῃ. λέγει τοίνυν ὁ βα-
σιλεὺς, ὅτι πᾶσι τῶν τοιούτων δικῶν
δωρεάν, οὐ συγχωρεῖ δεχθῆναι τῶν
ἐμῶν χρόνων ἢ ἐπισημῶν. οὐ γάρ, τὸ
δύναται εἶναι τῶν ἐμῶν χρόνοις, οὐ συ-
χωρεῖ τῷ δημοσίῳ πᾶσι λαβεῖν
παραδόντες τῶν δωρεάν, καὶ βοηθεῖν σοι.
ὅθεν τῶν δικῶν εἴ τινα ὅλως ἀρ-
D μόζῃ σοι, χωρὶς τῶν λοιδορηθῆναι τὸ
ἐμὸν ταμεῖον, φρόντισον, καὶ ὡς βού-
λει φύλαξον αὐτά.

Σ'. Τῷ δημοσίῳ τις χρεώσῃ, χρεώστῳ
μὲν ὅτι πρὸς ἐπὶ τῶν, ἔλεγε τοῖς τῷ δημο-
σίῳ προνοηταῖς, εἰ βούλεσθε ἀποπλη-
ροθῆναι τὰ πρὸς ἐμὸν χρεώστῳ μὲν,
ποιᾶ τῶν δημοσίων ἐντολῶν μου καὶ τῶν
ἐμῶν χρεώσῃ. καὶ ἀποπληροῦναι, καὶ λογι-

πατε εαυτοῖς τὰ ὅρ' ἐμὸς χρεώσου-
 μῖρα. Αὐτοῦ οὐκ ἡ διάταξις,
 ἥτοι ὁ βασιλεὺς, ὅπ' ἀπαδὲ ἐκ τῆς
 γῆρας ἡμετέρας, τυτέστιν ἐκ τῆς χρο-
 νων ἡμετέρας βασιλείας, περὶ φάσις
 χρεώσεσθαι, (Ϝ) δημοσίον γνέσθαι
 αὐτῷ κ' ἰδιωτικῶν ἐντολέα γενῶν.
 Ζ'. Εἰς χρεώσεσθαι τῶν δημοσίων, καὶ
 μετοδενόμῃτος ἐλεγχῶ. Ἡπὶ ὁ δεῖνα
 γραμματεῖον ἐλάβε ὅρ' ἐμὸς Ἡπὶ B
 ἐλπίδι δριθμύσεως, οὐδὲν δέ μοι
 ἡέθμησε, διεκδικήσας με περὶ τὸν ὁ
 δημοσίος, εἰς τὸ μὴ ἐναχθῆναι με
 ὅρ' αὐτῷ, ἐπὶ τότε κατεβαλὼν τῶν
 δημοσίων εἰς χρεώσῃ αὐτῷ. Ἀποδο-
 κμαζούσα τῶν τῶν ἡ διατάξις τῶν
 τῶν τῶν τῶν χρεώσου περὶ τῶν, αἰ-
 ναρέα οὕτως. εἰς τὸ γνέσθαι περὶ
 γραφῶν τῶν δανεισῶν ὅρ' αὐτῷ C
 ἡμετέρας γῆρας γαλιωότητα, ἥτοι
 διδίδω, (Ϝ) τῶν δημοσίου φθόνον Ἡπὶ
 ζῆτεισθαι οὐ χρεῖ. τυτέστιν, οὐδεὶς (Ϝ)
 δημοσίον φθονηθῆναι διὰ σέ, ἐνε-
 κα τῶν περὶ γραφῶν τῶν τοῖς δανει-
 σῶν. Ἀποδοκ τῶν τῶν ὅρ' αὐτῷ τῶν δη-
 μοςίων τῶν ἐμῶν χρεώσεσθαι. καὶ ἐὰν
 ἐναχθῆς ὡς ἀπὸ δανείσου σου, ὅν
 ἵνα ἡέθμησῃ σοι τὸ χρεῖσθαι δρι-
 νῇ, τῇ περὶ γραφῇ τῇ μὴ δρι-
 θμηθέντων χρημάτων κ' τῶν νό-
 μοις κεχρησθῆναι δυνάσθαι.

A fare cum iis, quæ à me debentur. Rescribit igitur Imperator hoc modo: Abhorret à sæculo nostro, hoc est, à temporibus imperij nostri, prætextu debiti procurationem contra priuatos fiscum præstare.

VII. Debebat quidam fisco, L. 4. & eo nomine conuentus dicebat: quoniam ille cautionē à me accepit sub spe numerationis, & tamen nihil numerauit, defendet me primum fisco, ne ab ipso ad solutionem compellar, & tunc fisco soluam, si quid ei debuerō. hanc igitur debitoris propositionem princeps improbens rescribit in hunc modum: Ad fraudem creditoribus faciendam contra sæculi nostri tranquillitatem fiscalem inuidiam implorare non decet. hoc est, non oportet fisco te inuidiam facere propter exceptionem creditoribus tuis opponendam. Redde itaque quod fisco nostro debes. & si conuentus velut à creditore tuo fueris, quem tibi pecuniam numerasse negas, exceptione non numeratæ pecuniæ secundum leges vti potes.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ εἰς δικαστήριον καλουμένου, ἵνα ἀσφαλῶς δῶ.

TITVLVS XII.

In ius vocatus ut satis, vel cautum det.

L. 1. D. I.
si qu.
in ius
voc.
non
ier.

QVI fideiussorem de-
derit in iudicio sisten-
di causa non suppositum iuris-
dictioni illius qui iudicaturus
est, pro non dato habetur,
nisi suo priuilegio specialiter
renuntiauerit.

L. 2.

II. Ex quacumque causa
ad quemcumque magistra-
tum in ius vocatus, venire
debet, ut hoc ipsum sciatur
an iurisdictione eius sit. Si quis
in ius vocatus non ierit, à iu-
dice competente secundum
iurisdictionem eius multatur,
idque causa cognita: rustici-
tati enim parcitur: & si ni-
hil intersit actoris eo tempore
in ius aduersarium venisse,
fortè quia dies feriatu fuit.

L. 2
C. de
ann.
excep.

III. Si aduersarius absit, aut
infans vel furiosus sit, nec tu-
torem aut curatorem habeat,
vel in magna potestate consti-
tutus sit, & qui actionem ha-
bet, eam intendere non pos-
sit, sine scripto præsidem pro-
uinciæ, vel episcopum adeat,
& ita præscriptionem tempo-
ris interrumpat.

L. 3. D.
si qu.
in ius
voc.

IV. Cum quis in iudicio si-
sti promiserit, neque certam
pœnam adiecerit, si status

Α'. Ο Διδούς ἑπὶ παραστάσι δι-
κης ἐγγυητὴν μὴ ὑποκείμε-
νον τῷ μέλλοντι δικάζειν, αἰτῇ μὴ
δεδωκότος ὅσιν· εἰ μὴ ἰδικῶς ἀπο-
λέγῃ τῷ ἰδίῳ περὶ νομίῳ.

Β'. Καλούμενός τις ἐφ' οἰοδήπο-
τε αἰτῇ πρὸς οἰονδήποτε δέχοντα,
ὁφείλει ἀπέναι, ἵνα γνωστὴ εἰ ὑπό-
κειται τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ· ὁ κλη-
θεὶς καὶ μὴ ἀπελθὼν, ἀπὸ τοῦ ἀρμο-
δίου δικαστοῦ περὶ σιμᾶται πρὸς πλὴν
δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. τὸν δὲ μὴ δια-
γνώσεως συγχωρεῖται ὅτι τῷ ἀγροί-
κῳ, ἔπειτα μὴ διέφερε τῷ ἐνάγον-
τι ἀπαντήσῃ τῷ κληθέντι, πλὴν
ἀπεράκτων οὐσῶν.

Γ'. Απολιμπανομένου τοῦ ἐνάγο-
μένου, ἢ ἀνέμου ὄντος, ἢ μαγνομένου,
καὶ μὴ ἔχοντος κηδεμόνα, ἢ καὶ δυνα-
τῷ ὑποκειμένου προσώπῳ, ὁ πλὴν
ἀγῶνι ἐχὼν, διὰ τὰς εἰρημίας
μὴ δυνάμενος αἰτίας κινεῖν, ἐξ ἑα-
φῶς προσίτω τῷ δέχοντι, ἢ τῷ
ἐπισκόπῳ, καὶ διακοπήτω τὸν ἄγον-
τα.

Δ'. Ο ὁμολογήσας ὡρίσασθαι, καὶ
μὴ ὁρίσας ποινὴν μὴ ὡρίσας, εἰς

ἢ διαφέρειν ὑποκείται.

Ε. Τὸν δὲ τῇ ᾠρατάσῃ ἐβύωμε-
νον, ὅπορον εἶναι δεῖ πρὸς πλὴν ὑπο-
θεσιν, εἰ μὴ συγχυεῖς εἰσιν. Δ. δικα-
ζόμενοι· τότε γὰρ οἷος δὴ ποτε ἐβύη-
της δοθῇ, ἀπὲρ ὁπορίου ὅστιν. πρὸν
ὑπὲρ πατρὸς, ἢ πατρὸν, ἢ πατρὸν
πατρὸν· ἢ γαμετῆς, ἢ νύμφης. B
καὶ ὁ γινώσκων πλὴν συγχυεῖς, ἢ τὸ
ἐβύητῃ μὴ δεξάμεν, πενή-
κοντα νομίσματα δοτῶ. ὅπορ
γὰρ νοεῖται ἐβύητης.

ς. Ομολογῶν τις ᾠρατῶν δύο
ἐν δικαστείᾳ, καὶ Ε. ἓνα μό-
νον παριστῶν, οὐ ποιεῖ τὸ ἱκα-
ρόν.

ζ. Θεασίζομεν, εἰ ὁ χρόνος πληρο-
δαίη, ὃν δὲ τῇ τὴν παραστάσεως, ἢ τὸ ἀ-
παγωγῆς ἀσφαλείᾳ, ἀντὶς ὁ ἐνάγων
ἐταξεν, εἴτα ὁ μὲν ἐναγόμενος προσε-
δρῶσι τῇ δικαστείᾳ, ὁ δὲ ἐνάγων
ἀπολιμπάνοιτο, ἢ μὴ εἴσω ἡμερῶν
δέκα ἀφ' ἧς ἔπρὸ παραγῶν τῇ χώρᾳ,
ὁ ἐνάγων ἀπαντήσῃ, τὸ μὲν ἐναγόμε-
νον εἰσόντα ᾠρὰ τῇ δικαστῇ, ἢ παύ-
τα διδάσκοντα, παραχρῆμα ἀφίεσθαι,
ὅρκῳ δ' αὖτ' κρίνεσθαι πᾶσαν δαπάνην,
ἢν ὑπέστη πρὸς τὸ ὁδοιπορεῖν, πρὸς
τε πλὴν ἐν ξένη διατελεῖν, καὶ παύ-
τη Ε. δικαστῇ κατὰ δικάζον Ε.
ἐνάγοντα μάττω. ἢ ἐπειδὴ ἔπρὸ εἰω-
θὸς ὅτι μὴ ἄλλως γίνεσθαι τὰς ἀπα-
γωγὰς, ἢ τὰς παραστάσεις, εἰ μὴ
Δ. ἐνάγοντες ἐβύητας δὲ τῇ ρητῇ πο-

A non esset, in id quod inter-
est teneretur.

V. Fideiussor iudicio sisten- L. 1. D.
di causa datus pro rei quali- in ius
tate assiduus & locuples esse voc. ut
debet: nisi hi qui vocantur cant.
sint ex necessariis personis:
tunc enim qualiscumque ab
iis oblatus pro locuplete ha-
betur. puta si pro patre,
vel patrono, & patroni li-
beris, vel vxore, nūrve. & L. 2.
qui cū sciret eam necessitu-
dinem personarum fideiussor-
em non acceperit, quinquā-
ginta aureos det: locuples L. 3.
enim esse creditur.

VI. Qui duos homines in L. 4.
iudicio sisti promisit, si alte-
rum tantum exhibet non sa-
tisfacit. C

VII. Sancimus, si tempus No. 53
quod in cautione iudicio si- C. 1.
stendi aut deducendi causa fa-
cta actor præstituit, transa-
ctum sit: deinde reus quidem
præsto sit, actor verò non
compareat, nec intra decem
dies postquam reus in prouin-
ciam venerit, actor occur-
rerit, ut reus qui iudicem
adierit, & hoc probauerit,
absoluatur ab obseruatione
iudicij: sumptus autem itine-
rarios, vel quos in peregrino
solo fecerit iureiurando æsti-
met, & in eos iudex eum,
qui temerè euocauit con-
demnet. & quia moris est,
ne quis aliter deducatur, aut
exhibeatur, quàm si actores
fideiussores ad certam quan-

Ff iij

titatem dederint, se litem acturos ac peracturos, ea quantitas omninò ab ipsis exigatur, deturque iis qui temerè calumniam passi sunt. quòd si præsrito iureiurando aliquid amplius expresse- rit, insuper & hoc exigatur, certa tamen quantitate à iudice definienda, quam leges taxationem vocant. quo magis definant homines in alienam vitam ludere, & in suo quique territorio iudicia deligant, in quibus cum suis aduersariis disceptent.

c. 2.

Quia verò nouimus ab actoribus plerumque hîc quidam fideiussores dari, cum quosdam exhiberi volunt: cum verò in aliam prouinciam rei euocantur, fortè hanc obseruationem omitti: sancimus, vt in hac vrbe iudex, aut gloriosissimus Quæstor noster, qui rescriptis componendis præest, si quid tale facere iussus sit, non aliter patiatur reum in aliam prouinciã euocari, quàm actor in iudicio ad quod reũ perducturus est, fideiussorem præstet, quòd nisi causam peregerit, & tenuerit, pro locorum distantia tot aureos quot reo præfiniti fuerint, poenæ nomine præstaturus sit: vtque omnia ibi agantur, quæcumque de exhibitione decreuimus, aureorum quantitate à fideiussoribus exigenda, & ei qui extra territorium suum

σότην δίδειν, ὡς ἐπεξέρχονται τῇ δίκῃ ἐκράτῃσι τῷ ψήφου, τῶν μὲν τὸ ποσὸν πάντως αὐτῶν ἀπαιτεῖσθαι, καὶ δίδοσθαι τῷ μάλιστα συκοφαντηθέντι. εἰ δὲ διὰ τῶν ὀρκου καὶ πλείονη σαφυνώσῃ, (ρήτης μὲν τοῖς ποσότητος ὁρῶμεν ὡς τὰς δικάζοντος, καὶ ὁ νόμος τὰς ἀπάνεα καλοῦσι) καὶ τῶν προσεπαυτεῖσθαι. ἵνα μάθωσιν μὴ παύειν εἰς βίους ἀλλοτείους, ἀλλὰ τὰ καὶ χῶραν αἰρεῖσθαι δικαστήρια, καὶ κεῖσε πρὸς αὐτῶν ἀνδίκους διακρίνεισθαι.

Ἐπειδὴ δὲ τὰς ὡς τὰς ἐναγόνων εἰγύας ὡς ἐπὶ πᾶσι ἴσμεν ἐν ταῦτα δίδομεν, ἐπὶ τοῖς παρισταμένοις προσώποις εἰς τὸ εἶναι ἀπαγόντων χῶραν, ἴσως διαφυγάνην ταύτῃ τὴν παρὰ τὴν κρίσιν. διὰ τὸν ὅτι ἐν ταῦτα δικαστήριον, ἢ τὸ ἐνδοξότατον ἡμῶν κοινοῦσθαι, τὸ τοῖς δικαίοις ἡμῶν ὑπηρετοῦμενον γράμμασιν, εἰς τοῖς ὁδόν πρὸς τὴν κελευσθεῖν, μὴ ἄλλως εἰς ἑτέραν ἀπαχθῆναι χῶραν τὴν ἐναγόμενον, πρὶν δὲ ἐφ' ἡμῶν προσκαταστήσῃ ὁ ἐνάγων ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ ὁ μέλλει τὸν ἀντιπρόσωπον εἶναι, ὡς δώσῃ πρὸς τὸ τὸ πᾶν διασπῆναι, χειρότον ὅσον ἀνὸς ὁρῶμεν τῷ φέροντι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπεξέλθοι, ἢ ἐπεξελθὼν μὴ κρατήσῃ τὸ δίκης. καὶ κεῖσε πάντα ἀπαγγέλλειν, ὅποσα ἐπὶ τῇ παρὰ τὴν διωρίσασθαι, τὰ μὲν ὁρῶμεν τὸν χειρότον, παρὰ τῶν εἰρηνητῶν ἀπαιτουμένου, καὶ διδομένου τῷ

ἀπαχθέντι· ὡρεχόμενου δὲ ὡς ἂν
ἐκείνου ἐ τῷ ὅρκου ἄχει ταξαπίω-
ρος· ἵνα, εἴπερ ὁμύσῃ καὶ πλείον δε-
δαπανηκέναι, ἐ τῷ ἄπολάβοι,
ἐ πανταχόθεν φαίνοιτο τέλῃα τὰ
τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας.

Καὶ κεῖνο δεσφίζομεν, ἐπειδαν
ὑπομνησις προσεχθεῖν ἔνι, παν-
τως ἑπιδίδοται βιβλίῳ, καὶ
μὴ, καὶ τὸ παλαιόν, δεκά μύ-
νον ἡμερῶν ἔχον ὅσον ὑπομνησθέν-
τα προσομιᾶν, ἀλλὰ διπλα-
σίαν, τυτέστιν εἴκοσιν. ὥστε εἴτε
παραυτήσασθαι βουληθεῖη, εἴτε ἐ
σωδίκασθαι αἰτήσῃ, ἀδελφὸν ἔχον
τῷ ποιεῖν, ἢ καὶ ἴσως ἑπιγνώ-
ναι τὸ ὄφλημα, καὶ ἀπαλα-
γῶναι πρὸς ὅσον ἀντίδικον ὅσον αὐ-
τῷ φιλικῶς· καὶ μὴ κατ' ἐπι-
φρεῖαν καὶ ἑπιδρομῇ ὑπὸ δικα-
σῇ γίνεσθαι, ἴσως ὑπόπτιω, ἴσως
ἀκαταδυμῶ· πολλάκις δὲ π καὶ
μὴ οἰκείως ἑπὶ τῷ φεύγοντι δι-
σκομιμῶ· καὶ τῷ πρὸ δίκῃ
ὑπομνόντος, οὐδένα καιρὸν ἔχον-
τος πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφ' οἷς ἐν-
αγόμενος ἀπαντήσῃ. δεχόμενος
δὲ αὐτὸν τὸ βιβλίον, μόνῃς προ-
σωπικῇ ἐγγύῃ ὡς αὐτὸν δι-
δομένης, καὶ τῷ σωτηριᾶν κα-
τὰ πρὸς θεῖαν ἡμῶν παρεχομέ-
νων διάταξιν, ὑπογράφειν τῷ
καλούμενῳ ἀντίβιβλῳ, δηλοῦν-
τα καὶ ὅσον χρόνον, καὶ ὅν
αὐτὸν τὸ βιβλίον ἑπιδίδοται, ἵνα

A in aliam prouinciam euoca-
tus est, danda: præstito quo-
que ab eo iureiurando vsque
ad taxationem, vt si iuraue-
rit se vltra illam quantitatem
impendisse, & hoc recipiat,
vt vndique perfecta & abso-
luta videatur constitutio no-
stra.

Illud quoque sancimus, vt ^{c. 3.}
cum alicui admonitio obla- ^{s. 1.}
ta fuerit, omnimodò libellus
edatur, neque, vt olim, ad-
monitus decem tantummo-
dò dierum spatium habeat,
sed tempus duplicetur, hoc
est, viginti dierum inducias
habeat: vt liceat reo vel iudi-
cem recusare, vel postulare ei
collegam adiungi, vel fortè
etiam debitum agnoscere,
& amicè liberare se ab aduer-
sario suo: non verò per calum-
niam & circumuentionem
consistat apud iudicem forsan
suspectum, forsan sibi mi-
nùs acceptum: plerumque
autem erga fugientem pe-
culiariter etiam malè affe-
ctum: nullum videlicet tem-
pus habente eo qui actionem
excipit ad cognoscendum,
D quo ipse nomine conuentus
adesse debeat. Postquam au-
tem libellum conuentionis
acceperit, sola cautione per-
sonali præstita, & sportulis
secundùm sacram constitu-
tionem nostram exsolutis
subscribat libello responsio-
nis, quo die exemplum libel-
li conuentionis acceperit, vt

hinc quoque fraus absit. Cum autem litis contestatio apud iudicem fieri debet, interrogetur reus an viginti dies deliberationis elapsi sint: & ille quidem rei veritatem dicat: sed insuper etiam id demonstrat dies libelli, & subscriptio ex aduerso libelli: & si dixerit viginti dies elapsos, tunc litis contestatio fiat. medio autem tempore liceat iudicem recusare, & postulare, vel collegam ei adiungi, vel alterum dari: vel certè amicè cum aduersario suo conueniendi facultatem habeat: nihil interim neque damni sustinens, neque ab executoribus turbarum metuens, sed personali ab eo cautione iudicio fisti præstita, prout qui de his iudicat perspexerit, viginti dies ad deliberandum habeat. Si verò hæc non seruentur, tamen si litis aliqua contestatio facta videatur, frustra ea sit, atque licentia sit etiam post eiusmodi contestationem litis intra statutos viginti dies omnia agere, proinde ac si neque ab initio litis aliqua contestatio facta esset.

- c. 4. Si quis autem semel iudicem recusauerit, aliūque acceperit, non concedimus ei, vt quem sibi iudicem petiit, denuò recuset: sicut enim pro eo curam gerimus: ita neque per dilationem agi aliquid in fraudem actoris patimur.

μὴ καὶ τὸ ἐν τῇ τέχνῃ περὶ γνῆται. ἐπει-
δὲ δὲ μέλλοι γίνεσθαι περὶ καὶ παρ-
ξίς ὡς τῷ δικαστῇ, ἐροῦντάς τινες
φύλλοντα, εἰ αἱ εἴκοσι διεληλυθόσαν
ἡμέραι αἱ τῆς διασκέψεως· καὶ καὶ
νον λέγειν μὴ τὰ ληθῇ, δείκνυσθαι ὅτι
τῇ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς βιβλίου, ὅτι
τῇ ἐπογραφῇ τῇ καὶ τῷ βιβλίον. καὶ εἰ
φῆσθε παρεληλυθέναι τῇ τῇ εἴκο-
σι ἡμερῶν ὁριθμὸν, πτωχεύοντα γί-
νεσθαι πλὴν περὶ καὶ παρξίς. ἐν μέσῳ
δὲ ἄδαν ὅτι καὶ παραιτεῖσθαι τῇ
δικαστῇ, ὅτι ἐστὶ αἰτεῖν, ἢ σιωδι-
καστῇ αὐτὰ λαμβάνειν, ἢ καὶ ἀπαλ-
λάττεισθαι φιλικῶς, οὐδὲν ἐν μέσῳ
οὐδὲ ζημιούμηνον, οὐδὲ ὡς τῇ
περὶ καὶ παρξίς ταραχόμενον. ἄλλα
πλὴν τε δικαστικῶς ἀσφάλειαν ἐκπι-
δέμενον, καὶ ἀπὸ αὐτῶν τῶν κρί-
νοντες σιωδίδειν, πλὴν τε τῇ εἴκοσι ἡμε-
ρῶν ἔχοντα διάσκεψιν. εἰ ὅτι ταῦτα
μὴ ὡς φυλαχθεῖν, καὶ ὡς δόξαι
γνέσθαι περὶ καὶ παρξίς, αἰτὴ μνηστῆρος
αὐτῶν ὅτι, ἀλλ' ἄδαν ὅτι καὶ μὴ πλὴν
τοιαύτῳ περὶ καὶ παρξίς, εἴσω τῇ πε-
γμένων εἴκοσι ἡμερῶν οὕτως ἀπαντα
περὶ καὶ παρξίς, ὡς αὐτὸ εἰ μνηστῆρος πλὴν
ἐγγενὲς περὶ καὶ παρξίς.

Εἰ δὲ ἀπαξ παραιτησάμενος τῇ
δικαστῇ, ἐστὶν λαβεῖν, οὐ δίδωμι αὐ-
τῷ ὅτι τῇ ἡμερῶν αὐτῶν παραιτεῖ-
σθαι ὡς περὶ αὐτῶν κηδόμεθα, οὐπω
ὅτι τῷ δὲ ἀναβολῇ περὶ καὶ παρξίς
ἐναγόντων παντελῶς ὑποστρεφόμεθα.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ΄.

ἵνα μή τις τῶτον, ὅστις εἰς δικαστήριον καλεῖται, βία ἀφέληται.

TITVLVS XIII.

Ne quis eum qui in ius vocabitur, vi eximat.

α'. Ο Τὸν εἰς δικαστήριον καλού-
μενον δόμοσιν σὺν βία,
ποινὴν ὑποκείται. καὶ ὀνόματι δούλου
δομοσίου τινος ἵνα, εἰς τὸ ἐκδικῶναι
τὸν δούλον ὁ δεσπότης ἐνάγεται, εἰ
ἠγνώσει· εἰ δὲ ἤδῃ, ἰδίῳ ὀνόματι ἐνά-
γεται· εἰς τὸ διαφέρειν, τυτέστιν, εἰς
πλὴν διατήρησιν, καὶ ἐν τῷ παραβλι-
πῶνι βιβλίῳ ὁ ἐνάγων ἐνέταξε, καὶ
συκοφαντικῶς· οὐδὲν δὲ ἤπλον καὶ
νοξαλίας ἐνάγεται. ἐὰν δέ τις πα-
τρὸνα δίχα συγνώμης, ἢ ἵνα ἄλ-
λον ἐκάλεισεν, ὃν ἐκ' ἐδῇ παντελῶς
καλέσται, ἢ τῶτον ἀφέληται ἑτέρος,
ἐκ ὑποπίπτει τῷ ἐδίκτῳ ὁ ἀφελο-
μένος αὐτόν.

β'. Ἐν ἴσῳ γὰρ ἀμφοτέρωθεν τῶν
καλέσαντος ἀπελευθέρου ἢ τῶν δόμο-
σίου, χείρων ὅστιν ἢ τῶν καλέ-
σαντος αἵρεσις, ὡς ἐπέχοντος τῶν
ἐνάγωντος. ὁρᾷ καὶ ὅτε δόμοσίου
εἰς ἀπρόσοφον καλούμενον δι-
καστήριον.

γ'. Ἡ δούλον· ἔτι γὰρ ὅτι δικαστὴρ
δικηλὸς ὑποκείται· τῷ νόμῳ δὲ πα-
ραστήσαι αὐτόν. ὁρᾷ καὶ τὸ σὺν βία
δομοσίου, καὶ μὴ κατὰ δούλον.

δ'. Ἐὰν τις πρὸς ὁσὺν δόμοσίου

I. QVI eum, qui in ius vocatus est, vi exi-
mit, poenæ subiicitur. Serui
quoque nomine qui quem vi
exemit, dominus noxali iudi-
cio tenetur, si ignorabat: si
verò sciebat, suo nomine
conuenitur in id quod inter-
est, id est, in æstimationem,
quam actor desiderio suo in-
feruit: etiam si calumniator
sit, & nihilominus noxali et-
iam actione conuenitur. Si
verò quis patronum sine ve-
nia vocarit, aut alium qui in
ius vocari non poterat, qui
eum exemit non incidit in
edictum:

II. Nam in pari delicto li-
berti qui patronum vocauit,
& eius qui vi exemit, dete-
rior est conditio vocantis,
quia petitoris partes sustinet.
Cessat & edictum, cum quis
eum vi eximit, qui ad fo-
rum incompetens vocabatur.

III. Aut seruum: nec enim
in iudicio stare potest. tene-
tur autem ad exhibendum
actione. sufficit vi exemisse,
licet non dolo malo.

IV. Si quis personam quæ

L. I. D.
ne qu.
eum
qui in
ius vo-
catus
est vi
exim.

L. 2.

L. 3.

Vide.

tut esse
schol.
cap. 1.

in ius vocari non potuit, vi
exemerit, veluti parentem,
patronum, cæterasque per-
sonas, quibus reuerentia de-
betur, locus huic edicto non
est.

L. 4. V. In hoc edictum incidit non
solùm qui suis manibus exi-
mit eum qui in ius duceba-
tur, sed & qui data opera
moram excogitavit: fortè
enim actio temporalis erat,
& actor intra statutum tem-
pus reum conuenerat, exe-
cutorem autem quis illexit,
effecitque ne interim libellus
mitteretur, atque vt actio
perimeretur. aut fortè quis
fructus persequabatur, & a-
lius dedita opera bonæ fidei
possessorem retinuit, effecit-
que ne libellus conventionis
ipsi offerretur, ac per hoc vt
fructus corrumperebatur: aut
etiam vt res ante litem con-
testatam vfucaperetur. sed &
si quis non exemit eum quem
executores in ius ducebant,
sed eum aliquò loci retinue-
rit, in edictum quoque inci-
dit. hoc edicto etiam tenetur
qui eum qui per calumniam
vocabatur, exemerit. tene-
tur & qui dolo fecit, quo
quis eximeretur: nam potest
quis ex iusta causa & sine do-
lo malo eximi.

L. 5. VI. Siue præsens fuit, siue
absens qui per alium exemit,
tenetur. Qui vi exemit non
tenetur in id quod interest,
sed in factum iudicium da-

A ση μὴ κατὰ νόμοις καλούμενον εἰς δι-
καστήριον, οἷον πατέρα, πατρωνα,
καὶ τοὺς ἄλλοις οἷς αἰδῶς ἐποφεί-
λεται, μὴ χῶραν εἶναι τῷ παρόντι
νόμῳ.

Υποπίπτει τῇ παρούσῃ ποινῇ, οὐ
μόνον ὁ δι' οἰκείων ἀποσπᾶσας χι-
εῖον (V) ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον,
ἀλλὰ & ὁ ἐπίτηδες ὑπὲρ δεσιν μηχανη-
σάμενος πυχὸν ἢ πρὸς καιρὸς ὡς
ἡ ἀγωγὴ, & εἰσωμὲν τὸ ὠλεσμένων
χρῶν ἡπάσαν (V) ἐναγόμενον ὁ
ἐνάγων, δελεάσας δέ τις (V) ἐκβίβα-
σιν, παρεσκιάσας μὴ γνέσθαι τέως
πλὴν τῆς βιβλίου πομπῆς, καὶ συνέβη
φθαρῶσαι ἀγωγὴν. ἢ ἴσως τις πρὸς
καρπῶν ἐκίνδ, καὶ ἐπὶ (C) κατέχον
ἐπίτηδες τὸν ἐλκόμενον καλῇ πίστι
τυλ-
χάνοντα, καὶ μήτε ὑπομνησιν αὐτῷ
προσενεχθῆναι συχωρήσας, παρε-
σκιάσας φθαρῶσαι τοὺς καρποὺς. ἢ
καὶ διὰ τὴν χρήσεως διασπορῶσαι τὸ
πρᾶγμα πρὸς προκαταρξέως. εἰ δὲ
& μὴ ἀπέσπασέ τις ἵνα ᾧ τὸ ἐκ-
βιβάσων ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον,
ἀλλ' ἔχον αὐτὸν ἐν ἐνὶ τόπῳ, καὶ οὕ-
τως ὑποπίπτει τῷ νόμῳ δοκεῖ. ἐνέ-
χεται καὶ ὁ κατὰ συγκοινωνίαν καλού-
μενον ἀποσπᾶσας. ἐνέχεται καὶ ὁ δό-
λον ποιήσας εἰς τὸ διασπορᾶν ἵνα
δυνατὸν ἢ δικαίως & χρεῖς
δόλου διασπορᾶν.

D
5. Εἴτε παρών τις, εἴτε ἀπολιμπα-
νόμενος ἀποσπᾶσας δι' ἐπὶ τοῦ ἐνέχου.
ὁ ἀποσπᾶσας, οὐ τὸ διαφέρειν διδω-
σιν, ἀλλὰ τὸ γνόμενον ᾧ τὸ ἐνά-
γοντ (C)

γοντ' ὅτι τῆς δίκης διαθήμῃσιν διὰ τῆς
ζημιούσης ἀγωγῆς, εἰ καὶ κατὰ συκο-
φαντίαν ἐνήγαγῃ.

Οφείλει δὲ κινῶναι ὁ ἐνάγων, ὥς
διὰ τὸ ἀποσπασθῆναι οὐ παρέστιν ὁ
κληθεὶς· εἰ γὰρ παρέστιν, ὅραϊ ἢ ποι-
νῇ. αὕτη ἡ ζημιωτικὴ ἀγωγή, καὶ
πολλῶν πλημμελησάντων, καὶ κατὰ
ἕκαστον δίδεται εἰς τὸ ἀκέραιον, καὶ
μῦραι ὁ ἀποσπασθεὶς ἐνεχόμενος. πό-
τε κληρονόμοις δίδεται, ὅτε διέφε-
ρεν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ κατὰ κληρονόμων,
οὔτε μετ' ἐνιαυτὸν δίδεται.

ζ'. Ο ἀποσπασθεὶς, ποινὴν δίδω-
σι, καὶ ἐκ ἐλευθεροῦ (ψ) ἀποσπασθέν-
τα ἐναχόμενον.

tur quanti ea res ab actore
æstimata est: licet per calum-
niam vocauerit.

Actor autem docere de-
bet, per hanc exemptionem
factum quo minus vocatus
adesset. si enim præsens sit,
cessat poena. Hoc iudicium
in factum est: & si plures de-
liquerint in singulos dabitur
in solidum, & nihilomi-
nus manet qui exemptus est,
obligatus. Heredibus datur
cum eorum interest: neque
autem in heredes, neque post
annum datur.

VII. Qui vi exemit, pœ-
nam soluit, & reum vi exem-
ptum non liberat.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Οἱ ἄνθρωποι ἱκανὰ δοῦναι ἀναγκάζονται, ἢ ὅρκῳ ἐπαγγέλλονται, ἢ διὰ
ὁμολογίας κατὰ πειθόντα. καὶ πρὸς ὁρκωμοσίας
δὲ ἐπήρξαν διδομένης.

TITVLVS XIV.

Qui satisfacere cogantur, vel iurato promittant, vel suæ promissioni
committantur. Et de iureiurando propter calumniam dando.

α'. ΤΟ ἱκανόν τις ποιεῖ τῷ δικαστῇ,
ἢ τῷ διαδίκῳ αὐτῷ, ὅταν
παράσῃ αὐτῷ ἐκείνο ὅπερ ἐπιζητεῖ.
τὸ ἀσφαλές δὲ αὐτῷ ποιεῖ, ὅταν δι'
ἐπὶ τῇ δόσεως τὸ ἀμέριμνον αὐτῷ
ᾤεται ποιήσει.

β'. Επὶ τῇ παραστάσει ὅπου
νοεῖται ἐπὶ τῆς, οὐ μόνον ἐκ τῆς
οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς δυνά-
μειος.

Basil. Tom. I.

B I. SATISFACIT quis iu-
dici, aut aduersario suo,
cum ei præstat quod deside-
rat. satisfacit autem ei, cum
datis fideiussoribus securum
eum fecerit.

L. I. D.
qui sa-
tisfa-
cit.
cog.

II. Fideiussor in iudicio si-
stendi causa locuples intelli-
gitur non tantum ex faculta-
tibus, sed etiam ex eotue-

Gg

niendi facilitate.

§. 1. Inutiliter fideiussor datur his qui agere non possunt.

§. 2. Cum patronus, vel patrona, vel eorum liberi, aut parentes in ius vocantur: & cum quis liberos suos in ius vocat, aut filium in potestate, aut uxorem, aut nurum, qualiscumque fideiussor iudicio sistendi causa datur. Liberos autem accipimus tam ex masculino, quam ex feminino sexu descendentes. parentes autem etiam si in aliorum potestate sint. & filius pro patre fideiubet, etiam si in alterius potestate sit. Nurum, etiam pronurum, & deinceps accipimus.

§. 3. Quod dicitur, quod qualiscumque fideiussor datur, etiam de non locuplete intelligimus.

§. 4. Nisi fideiussor pro certa quantitate accesserit, in veram quantitatem tenetur.

L. 3. III. Siue in duplum, siue in triplum aut quadruplum actio sit.

L. 4. IV. Si decesserit, qui fideiussorem dederit iudicio sistendi causa, fideiussor non tenetur, licet iudex ignorans exhiberi decreuerit. sed & si post decretum ante diem exhibitionis decesserit, fideiussor non tenetur: si tamen post diem quo exhiberi debuerat, decesserit, aut ciuitatem amiserit, tenetur.

L. 5. V. Si verò pro condemnato

^A ρείας τῶ ἐνάγκασται.

Ανιχνύμενος δίδεται ἐπικτητῆς τοῖς μὴ δυναμένοις ἐνάγκην.

Ὅτε πατέρων, ἢ πατρωνιάδα, ἢ παῖδες αὐτῶν, ἢ γονεῖς καλουῶται, ἔ' ὅτε τις καλεῖ τοῦ ἰδίου παῖδας, ἢ τοῦ ἰδίου υἱοεξούσιον, ἢ πτωχόμενόν, ἢ πτωχόν νύμφιον, οἷοςδήποτε ἐπικτητῆς ἐπὶ τῇ παραστάσει δίδεται. νοοδόμεν δὲ παῖδας, καὶ τοῦ ἐξ ἀγρονομίας, καὶ τοῦ ἀπὸ θηλυνομίας. Γονεῖς δὲ, καὶ ὡσιν ἄλλων υἱοεξούσιοι. ἔ' υἱὸς ἐπικύπτει πατέρα, καὶ ἐστὶν ἄλλου υἱοεξούσιος. νύμφιον νοοδόμεν, ἔ' πτωχὸν νυμφίον, καὶ τὰς ἐξῆς.

Τὸ εἰρημνόν, ὅπ' οἷοςδήποτε ἐπικτητῆς δίδεται, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ νοοδόμεν.

Εἰ μὴ ὁρεαθῇ δῆλον ποσόν, εἰς τὸ ἀληθὲς ποσόν ὁ ἐπικτητῆς ἐνέχεται.

γ'. Εἴτε εἰς τὸ διπλοῦν, ἢ τριπλοῦν, ἢ τετραπλοῦν ὅστις ἡ ἀγωγὴ.

δ'. Ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ διεπικτητῆς ἐπὶ παραστάσει, ἐκ ἐνέχεται ὁ ἐπικτητῆς, εἰ καὶ ἀγνοῶν ὁ δικαστὴς ψευδίσταται αὐτὸν παραστήναι. εἰ δὲ ἔ' μὴ τὸ ψευδίσταται πρὸς τῆς ἡμέρας ἀποθάνῃ τῆς παραστάσεως, ἐκ ἐνέχεται ὁ ἐπικτητῆς. εἰ μὲντοι μὴ πτωχόμενον ἀποθάνῃ, ἢ τῆς πολιτείας ἐκπέσῃ, ἐνέχεται.

ε'. Εἰ δὲ ὑπὲρ τῆς κατὰ δικασθέντος

ἐνεπύησαν, ἐνεχέται, καὶ ἂν ὑποδάνῃ, ἢ τῆς πολιτείας ὁ ἐναγόμενος ἐκπέσῃ. ὁ δὲ ὁμολογουμένως ὑπορουῶτα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἔοικε τὸν δοκιμάζοντα ὑπορεῖν μὴ δεχόμενος ἐπὶ τῇ παραστάσει, ἔοικε αὐτῷ καὶ τῷ ἐναγόμενῳ, ὑποκείται τῇ πρὸς ὑβρεως ἀγωγῇ.

ε'. Οσαῖς ὑπὸ πλημμελὸς δοθῇ ἀσφάλεια, ἢ ἐγγύη, οὐ δοκεῖ δεδῶται.

ζ'. Τὸν ἔχοντα φόρου παραγραφήν, καὶ ἢ ὑπόρος, καλῶς ὁ ἐνάγων ὑφαιτέται λαβεῖν. εἰ δὲ μὴ ὅστις ἄλλος, δέχεται αὐτὸν ὑπολέγοντα τῷ πρὸς νόμῳ.

Τὴν ἀναγκαστικὴν ἐγγύην μὴ δυνάμενος ὁ ἐναγόμενος παραχεῖν ἔνθα ἐνάγεται, καλῶς ὑπὸ τῆς παραχεῖν ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῇ ἐπαρχίᾳ. εἰ μὲν τοι ὑπὸ συμφώνου ὑπὸ τῆς ἐγγύης, οὐ παραπέμπεται εἰς ἕτερον τόπον.

Εὰν ὑποπίος ὅστις ὁ πρὸς κινήσει πρὸς ἀνάγκης ἐναγόμενος, ἔοικε μὴ δίδωσι τὴν πρὸς καταβολῆς τῇ κεραιμύων ἱκανοδοσίαν, μετεπύεται τῇ πρὸς εἴχε σιωπῆς ὁ δικαστής, ἕως αὐτῷ ἐγγύας, ἢ πρὸς αὐτῇ ἢ δίκη.

η'. Δεῖ μὲν τὸν δικαζόμενον ὁ εἰζὼν καὶ ἐαυτὸν ἡμέραν, καὶ τὴν ὡφελον παραχρῆσθαι εἰς τὸ δικαστήριον. εἰ δὲ διχονοοῦσιν, ὁ εἰζὼν μὲν ὁ ἐνάγων ἡμέραν. σκοπεῖτω δὲ ὁ δικαστής, εἰ καλῶς πάντῃ ὡρίσται.

Οὔτε γυναῖκα, οὔτε στρατῶν
Basil. Tom. I.

A fideiusserit, tenetur, licet reus decesserit, aut ciuitatem amiserit. Qui pro rei qualitate euidentissimè locupletem, & qui cum qui locuples probatus est, fideiussorem iudicio sistendi causa non acceperit, tam ipsi, quàm reo iniuriarum tenetur.

VI. Quoties vitiosè cautum, vel satisfdatum est, non videtur cautum. L. 6.

VII. Si fideiussor fori præscriptionem habeat, licet locuples & idoneus sit, meritò petitor eum accipere recusat. si verò alius non sit, eum accipit, dum foro suo renuntiet. L. 7.

Si reus vbi conuenitur necessariam satisfactionem præstare non possit, meritò desiderat in alio prouinciæ loco eam præstare. si verò ex conuentione fideiussio desideretur, in alium locum non remittitur. §. 1.

Si is qui rei mobilis nomine conuenitur suspectus sit, & non satisfdet iudicatum solui, deponitur apud officium, si iudici visum fuerit, donec vel fideiussorem dederit, vel lis finem accipiat. §. 2.

VIII. Litigatores conuenire debent de die ponenda in quam sistere in iudicium oportet. si verò dissentiant, actor diem statuatur. iudex verò æstimet, an rectè ipsam præfinierit. L. 3.

Nec mulierem, nec mili- §. 1.

Gg ij

ὅπ' ἐκεῖ δυνάται παραχρῆν, ἢ ἐκ^A
ἐνθα ἀπαυτεῖται. ἐκ ὁμοιοῦ δὲ μὴ
δυνάται παραχρῆν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ.
ἐκὸς γὰρ ἐν πλείοσι δυνάται. ὁ τοι-
ούτος δὲ ὅρκος ᾧραχωρεῖται πα-
τρὸσι ἢ πατρῶσιν. εἰ δὲ πρὸς ἐν ἑνὶ
τόπῳ διάγων ὑπέρδεσθαι ἀσφαλίσασθαι,
οὐ καλῶς ἐπιζητεῖ ὅτι ἐτέρῳ
τόπου ἐκεῖ πεμφθῆναι, ἐπὶ τῷ^B
ἀσφαλίσασθαι.

θ'. Εἰς τὴν ἐκκαλεῖσθαι τὸν δοθέν-
τα ἐπὶ τῷ δοκιμάσθαι ὅτ' ἐπίσηται,
ἐὰν ἀδίκως δοκιμάσῃ.

ι'. Ο δοκιμαζόμενος γὰρ ᾧρὰ τῆς
δοκιμασοῦ, ἀντὶ τοῦ πόρου ὅστις. ἐπὶ
δυνάτον πλὴν τοῦ τοῦ μέμψιν
ἀναπέμπεσθαι τῷ ᾧραφῶντος δι-
καστῇ. δυνάται δὲ ὁ ἐνάγων δοκι-
μάζειν τὸν ἀποδοκιμασθέντα ᾧρὰ
τῆς δοκιμασοῦ. ὁ γὰρ ἐκὼν δεξάμε-
ν[⊙] ἐπίσηται, ὁφείλει αὐτοῖς ᾧ-
ρεῖσθαι. εἰ δὲ ἐν τῷ μετὰ τὸ συμφο-
ρᾶ, ἢ ἀπορία σωέβη αὐτοῖς, ἔτε-
ροι τῆς αἰτίας διαγνωθείσης δίδον[⊙].

ια'. Εἰ ἢ ᾧρὰ τὸν λάβης ὅτ' ἐγ-
νηται, ὅτε ποτεσοὶ ἐντεῖλωμα ἐκδι-
κῆσαι[⊙] ἀγρόν μου, ὑποκείνται.

ιβ'. Ο γραφεὶς ὑπὸ αἵρεσιν κλη-
ρονόμος, νεμόμενος[⊙] πλὴν κληρονο-
μίου, πολλάκις ὅτι ἐν λόγῳ αἰτίας,
ἢ ᾧρὰ τῆς ἐκβάσεως τῆς αἵρέσεως,
ἀσφαλίζεται[⊙] ὑποκαταστατον.

ιγ'. Εἰ γὰρ πολλοὶ εἰσιν, ἕκαστος ἀσφα-
λίζεται.

ιδ'. Ο διεκδικῶν[⊙] ἀπόν-
τα, ἢ καὶ πατὴρ, ἢ υἱός ὅστις,
Basil. Tom. I.

quod ibi satisfdare possit, non
etiam ubi conuenitur. Non
iurat autem alibi se quàm eo
loco satisfdare non posse: for-
tè enim in pluribus potest.
Hoc autem iusiurandum re-
mittitur patronis & paren-
tibus. Si quis alicubi degens
moram fecerit quominus il-
lic satisfdaret, frustra desiderat
illuc remitti, vt ibi satisfdet.

IX. Ab arbitro ad fideius- L. 9.
sores probandos appellare li-
cet, si iniquè eos probauerit.

X. Namque probatus ab L. 10.
arbitro fideiussor pro assiduo
& locuplete habetur: cùm
potuerit querela ad compe-
tentem iudicem deferri. po-
test autem actor improbatum
ab arbitro probare: qui enim
sua voluntate accepit fideius-
sores, his contentus esse de-
bet. quòd si medio tempore
calamitas; aut inopia ipsis
acciderit, alij causa cognita
dantur.

XI. Licet antequàm man- L. 11.
darem tibi vt fundum meum
peteres, fideiussores accepe-
ris, tenentur.

XII. Heres sub conditio- L. 12.
ne possidens hereditatem
plerumque ex iusta causa, &
ante conditionem existentem
substituto cauet.

XIII. Si verò plures sint, L. 13.
singulis cauendum est.

XIV. Is qui absentem de- L. 14.
fendit, siue pater, siue filius sit,

iudicatum solui satisfat.

L. 15. XV. Qui rem immobilem possidet pro parte, aut ex asse, tametsi solam proprietatem habeat, aut emphyteusim non satisfat. non videtur possidere qui usufructū habet, aut creditor licet pignus possideat, aut precario creditori concesserit. fundum dotalem tam vxor quàm maritus possident. Non possidet autem qui fundi petitionem personalem habet. Tutores possident, siue ipsi, siue pupillus possideant. sed & si vnus ex tutoribus res immobiles possideat, possessor est. Si rem mobilem possidens, eius nomine conueniar & victus sum, ac appellauerim, possessor sum: & iuratoriā cautionem præsto. Tempore petendæ cautionis quærimus quis possessor sit: nam qui post cautionem possessionem vendidit, vel possidere cœpit, neque iuuatur, neque læditur.

L. 16. XVI. Qui iurato promisit iudicio sisti, si ex iusta causa hoc deseruerit, non peierat.

L. 1. C. XVII. Constitutio dicit, eum qui apud acta factus est agentis procurator, veluti præsentis procuratorem esse, & ob id de rato non satisfare. Sed & si qui procuratorem constituit, postea pœnitentia ductus, eum reuocauerit, tamen iudicium quo expertus est, ratum esse. sin autem,

A δίδωσι πλὴν τοῦ ἐμπληρώσεως ἀσφάλειαν τῇ κεκρυμμένῳ.

ιέ. Ο νεμόμενος ἀκίνητον ἐν μέ-
ροις, ἢ ὅλῳ κλήρου, καὶ ἐν ψιλῶ
ἐχῇ δεσποτεῖν, ἢ ἐμφύτευσιν, οὐ
δίδωσιν ἐγγυητὰς. οὐ δοκεῖ νέμεσθαι
ὁ χρεῖσιν ἐχών, ἢ ὁ δανειστής, καὶ ἐν κα-
τέχῃ τὸ ἐνέχυρον, ἢ ἐν τῇ ἀρραβήκῃ
αὐτὸ τῷ χρεώσῃ ἀρεχώρησε. B
περικυμᾶτον ἀγρὸν, καὶ ὁ αἰὴρ, καὶ
ἡ γυνὴ νέμεται. οὐ νέμεται δὲ ὁ
διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς ἀγρὸν
χρεωστούμενος. οἱ ὀπίτροποι νέμον-
ται, εἴτε αὐτοὶ, εἴτε ὁ ὀρφανός· εἴτε
ὁ εἰς ὅλῳ αὐτῶν ὀπίτροπος ἀκίνητον
ἐχὼ τοιοῦτον, νέμεται. ἐὰν νεμό-
μενος ἀκίνητον ἐναχθῇ τοῦ αὐτοῦ,
ἢ ἡγήσῃ, ἢ ἐκκαλέσῃ, νο-
μείς εἰμι, καὶ ὁξωμοσίας καταπι-
σθύομαι. ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἀπαγγέ-
λαι πλὴν ἀσφάλειαν, ζητῶμεν τίς
ὅστις ὁ νομείς· ὁ γὰρ μὴ πλὴν ἀσά-
λειαν ἐκποιήσας, ἢ ὀπικησάμε-
νος, ἐκ ὠφελείται, οὐτε βλά-
πεται.

ις. Ο ὁμόσας ὁρίσασθαι, καὶ δὴ λό-
γως ἀπολειφθεὶς, ἐκ ὀπικηῖ.

D ις. Η διάταξις λέγει, τὸ ἐν ἐπομνή-
μασι δοθέντα ὥστε ὁ ἐνάστοντος προ-
κουράτωρα, εἰς μὴν τὸ δοκεῖν ὡσανεὶ
παρόντος ἐστὶ ἐντολέα, καὶ διὰ τὸ το-
μῆδὲ τὴν ἐκδοδοσίαν αὐτῷ ἀπαγγέλλει.
ἀλλ' εἰ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ δεδοκώς
αὐτὸν ἐντολέα ἀνακαλέσῃ, ἢ τοῦ
αὐτὸν ἐντολῶν, ὅμως ἐρρώσθαι τὸ ὥστε
αὐτὸν γνομένην ἀναγωγῶν. εἰ μὴ τοι

Φησὶν ἐνάγων τὸ πῶτα ἐντολεῖται^A ἐν ὑπομνήμασι δεδομῶς, ἀντιπρὸς ὁ διάδικος αὐτῷ πρὸς τῆς διεκδικήσεως δικαιολογίαν ἐν αὐτῷ τῷ παρομῶς τῆς δίκης· τότε εἴ καὶ ἐν ὑπομνήμασι δέδωται, δοκεῖν αὐτὸν ὡς ἀπόντος εἶναι ἐντολέα, καὶ ἀναγκάζεσθαι πρὸς ἱκανοδοσίαν δίδοναι ἐπὶ τῇ διεκδικήσῃ, τούτεστιν, ὡς τῆς ὑποδείξεως πρὸς ἐναγωγὴν πρὸς ὁνόματι τῆς δεδομένης αὐτὸν ἐπιφορμῶν αὐτῷ. εἰ δὲ μὴ ᾤσεται πᾶν πρὸς τῇ διεκδικήσῃ ἱκανοδοσίαν, μηδὲ ἢ ἐνταλθεῖσα αὐτῷ ᾤσεται ὅτι ἐνάγωντος δίκη πρᾶττω παρβαίνειτω. ὡσαύτως καὶ ὁ ὑπὸ τῆς ἐναγομένης ἐπὶ παλαιῶν ὑπομνημάτων δεδομένος ἐντολὴς, πρὸς ἱκανοδοσίαν ἐν πάσαις ταῖς δίκαις ᾤσεται^C ἔχειν ἀναγκάζεσθαι.

ιη. Μηδενὶ παντελῶς τῆς μὴ ἐπιτραπείσης ἀγωγῆς, ἐν μείζονι, ἢ ἐλάττω δικαστηρίῳ κινουῦν ἀντιπρὸς ᾤσεται ἀναγραφῇ, εἰ ἀρμόδιαν τῷ παρῶματι καὶ τῇ παρκαμμένη ὑποδείξει συμπερέπουσαν, πᾶν πρὸς εἶναι ἀγωγὴν ἀποδεχθῆναι.

ιβ. Εν πάσαις ταῖς αἰτίαις, εἴτε διὰ γράμματα εἴη φιλονεικῆσθαι, εἴτε διὰ συμβόλαια, εἴτε διὰ πῆλρον, ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀποδείξεως ἔγκειται· δεσπίζοντι μὴ ἄλλως τὰς αὐτὰς ἀποδείξεις παρέχειν ἀναγκάζεσθαι, εἰ μὴ ὅστις πᾶν ἀπατεῖ, ὅρκον ὡς συκοφαντίας παρῶματι, ὅτι ἐκ τῆς τῷ ὑπρ-

inquit, huic procuratori apud acta constituto agenti ab aduersario opposita fuerit in ipso litis exordio defensionis allegatio, tunc licet apud acta factus sit procurator, videri ipsum quasi absentis procuratorem esse, & compelli satisfdare de re defendenda, id est, de lite reconuentionis suscipienda. si verò non satisfdederit de re defendenda, lis quæ ei mandata est vltcrius non procedat. procurator itidem rei sub gestorum testificatione factus satisfdationem in omnibus causis præstare cogatur.

XVIII. Nulli prorsus non impetratæ actionis in maiore, vel minore iudicio agenti opponatur exceptio, si aptam rei, & propositæ causæ competentem eam actionem esse constiterit.

XIX. In omnibus causis siue propter literas fuerit certatum, siue propter instrumenta, siue propter quicquam aliud in quo necessitas probationis incumbit: fancimus non aliter easdem probationes præstare compelli, nisi prius qui eas exposcit, iuramentum de calumnia præstauerit, quòd non causa

G g iij

differendæ litis huiusmodi proposuit allegationes: nam sacramenti timore contentiosa litigantium instantia compescitur. ne autem perperam in quæstionem seruorum quidam venientes, sui animi crudelitatem exercent: non aliter concedi eis, qui quæstionem seruorum exposcunt, ad hoc venire, vel à iudicibus audiri, nisi priùs tactis sacrosanctis scripturis deponant, quòd non odio seruorum, vel propter offensas coherendum ad hoc venerunt, sed quia aliter rerum hereditariarum veritatem exquirere, vel ostendere non possunt.

L. 2. XX. Cùm & iudices non aliter causas dirimere concesserimus, nisi sacrosanctis euangelis propositis, & patronos causarum in omni orbe terrarum, qui Romano imperio suppositus est, priùs iurare, & ita perferre ac peragere causas disposuerimus: necessarium duximus & præsentem legem ponere, per quam sancimus, in omnibus litibus, quæ fuerint post præsentem legem inchoatæ, non aliter, neque actorem, neque fugientem in primordio litis exercere certamina, post narrationem & responsionem, antequam vtriusque partis aduocati sacramentum legitimum præstent, ipsæ principa-

^A θέσται πρὸ δίκης, τὰς ποιαύτας
πρόσθηκε δικαιολογίας. Ἐ γὰρ τὰς
φόβῳ τῶ ὅρκου, ἢ ἐμφιλόνεικος τῷ
δικαζομένων ἐνστασις κατέχεται. ἵνα
δὲ μὴ περὶ τῶν εἰς βάσανον οἰκείων
τῶν ἑνὲς χειζόμενοι, τὴν τῷ ἰδίου
λογισμοῦ ὠμότητα ἐγχυμνάζωσι.
μὴ ἄλλως αὐτοῖς συγχωρεῖσθαι, οἱ
^B ἑνὲς τὴν βάσανον τῶ οἰκέτου αὐτῶ-
σι, εἰς τὸν ἐλθεῖν, ἢ ἐκ τῶ δικαστοῦ
αὐτοῦ ἀκουθίσαι, εἰ μὴ πρότε-
ρον κατὰ χεῖρας τῶν ἀγίων γραφῶν
καταθῶνται, ὅτι οὐ μίση τῶ οἰκέτῳ,
ἢ δι' ἀνανάκτησιν τῶ συκληρονόμων
εἰς τὸν ἥλθον, ἀλλ' ὅτι ἄλλως τῶ
πραγμάτων τῶ κληρονομιάων τῶ
ἀλήθειαν ζητῆσαι ἢ ἀποδείξαι μὴ
^C δύναται.

κ'. Οπότε ἔτι τοῖς δικασταῖς ἢ ἄλλως
τὰς δίκας διαιρεῖν συνεχωρήσαιμι, εἰ
μὴ τῶ ἀγίων βιβλίων προκειμένων.
καὶ τοῖς συνεγρόφους τῶ δικῶν ἐν παντὶ
τῶ κύκλῳ τῷ γῆς, ὅστις κύκλος τῇ Ρω-
μαϊκῇ βασιλείᾳ ὑποκίεται, πρὸς τὸν
ὁμνύειν, καὶ ὅπως διδούειν τὰς δίκας δι-
τυπώσαιμι. αἰσθῆκαίον ἡγησάμεθα καὶ
τῶ παρόντα νόμον προσθεῖναι, δι' οὗ
^D δικαζόμενοι, ἐν πάσαις ταῖς δίκαις, αἱ
ἑνὲς εἴπουν μὴ τῶ παρόντα νόμον δε-
χθεῖσθαι, μὴ ἄλλως μηδὲ τὰ τῶ ἐνά-
γωντος, μηδὲ τὰ τῶ φεύγοντος ἐν τῷ
προσμίῳ τῶ δίκης ἐγχυμνάξιν ἀμ-
φίβολα, εἰ μὴ μὴ τὴν διήγησιν, καὶ
τὴν ἀπόκρισιν. πρὶν ἢ ὁ ἑκάτε-
ρου μέρους συνεγρόροι τῶ ὅρκον τῶ
νόμιμον ὁράσθωσιν, αὐτὰ πρὸς τὸν

τυπα παρόσωπα ὑποεισέλθωσιν ὅρ-
 κον. καὶ ὁ ἐνάγων μὴ ὁμώσει, μὴ ψυ-
 χῇ ἔσυκοφαντῆσαι τὸ δικαίωμα κεκινή-
 κέναι, ἀλλ' ἐν τῷ νομίζῃ καλῶ δίκην
 ἔχει. ὁ δὲ ἐναγόμενος, μὴ ἄλλως ταῖς
 ἰδίαις δικαιολογίαις χρῆσεται, εἰ μὴ
 πρότερον καὶ αὐτὸς ὁμώσει, ὅτι νομίζων
 ἑαυτὸν καλῇ ἐνστάσει κεχρησθῆαι, εἰς τὸ
 ἐνδωπηθῆναι ἤλθεν. καὶ μὲν ταῦτα,
 ὅτε ἐκατέρου μέρους ἀνδρας λογιω-
 πάτοις σινηγόροις, ὅστις ἤδη διατυπω-
 θεὶς ὅτι ὡς ἡμῶν ὅρκος, ἔτον ὡς ἐ-
 χαν τὴν ἀγίαν δηλαδὴ διαφελίαν πρὸ
 τοῦ δικαστοῦ κειμένων. ἐὰν δὲ ἡ ἀξία, ἡ
 φύσις παρόσωπου, μὴ συγχωρήσῃ αὐ-
 τὸ πρὸσωπον πρὸς τὴν δίκασιν πα-
 ραγυῖναι, ἐν τῷ οἴκῳ τὸ δικαζόμενος
 τὸν ὅρκον παρβαίνειν. ἔτι δὲ δηλαδὴ
 μέροις, ἢ ἔντολέως αὐτοῦ ὡς ὄντος.
 ὅπως φυλάττειται, εἰ καὶ ἐπιτροπὴ
 εἴη, ἢ κουράτωρες, ἢ ἄλλα ἵνα εἴη
 παρόσωπα, ἢ ἵνα τὸ διοίκησιν τῶν ἄλλο-
 τείων πραγμάτων αὐθεντία νομίμως
 χεῖροις. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅρκω
 προσηγγυαῖ, ὅτι αὐτοὶ τὴν αἰτίαν εἰ-
 δότες, ἔτι εἰς αὐτὴν ἔρχονται. οὐδὲ γὰρ
 ὁ ἀνέστης, ἢ ὁ νεώτερος, οὐδὲ ἄλλο τοι-
 οῦτον παρόσωπον, ἀλλ' αὐτοὶ, οἱ ἵνες
 ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἐπιτροπὴν, ἢ τὴν κουράτω-
 ρείαν, ἢ τὴν ἄλλω νόμιμον χεῖροις
 διοίκησιν, εἰδέναι δεῖν τὸ δικαίωμα, καὶ
 οὕτως τὸ δικαστέον ἐλθεῖν διὰ τῆς,
 ὅτι ἐκ τῆς τῆς ἰδίου λογιζομένου ἐννοίας
 ὁμνύουσι. καὶ καὶ τὰ μάλιστα ἡ ἀλη-
 θείας τῆς δίκης φύσις ἄλλη πρὸν
 ἔστιν, ὅμως ὅπως ἕκαστος πιστεύει καὶ

A les personæ subeant iusiuran-
 dum: & actor quidem iuret,
 non calumniandi animo litem
 mouisse, sed existimando bo-
 nam causam habere. Reus
 autem non aliter suis allega-
 tionibus utatur, nisi prius &
 ipse iurauerit, quod putans
 se bona instantia uti, ad re-
 luctandū peruenierit: & post-
 eā utriusque partis viros di-
 fertissimos aduocatos, quod
 iam dispositum est à nobis ius-
 iurandum præstare, sacrosan-
 ctis videlicet euangelis ante
 iudicem positis. si autem, vel
 dignitas vel sexus personæ
 non concesserit eam ad iudi-
 cem peruenire, in domo liti-
 gantis sacramentū procedere,
 altera videlicet parte vel pro-
 curatore eius præsentē. Quod
 C obseruari oportet, etsi tutores
 vel curatores, vel aliæ quedam
 sint personæ, quæ admini-
 strationem alienarum rerum
 auctoritate legitima gerunt:
 conuenit enim & ipsos iure-
 iurando affici, quia ipsi causam
 scientes ita ad eam per-
 ueniunt: neque enim pupil-
 lus, neque adultus, vel aliæ
 D huiusmodi personæ, sed ipsi
 qui pro eis tutelam, vel cu-
 ram, vel aliam legitimam
 gerunt administrationem,
 scire possunt causam, & ita
 ad iudicium peruenire, eò
 quod ex animi sui sententia
 iurant. & licet vera causæ
 natura forsitan alia est, ta-
 men quod quisque credit &

existimat, hoc esse iurandum: omnibus aliis iuramentis, quæ vel ex præteritis descendunt legibus, vel à nobis disposita sunt, in sua firmitate duraturis. Sin autem abfuerit altera pars, & per procuratorem causa agitur, non antè licentiam habeat actor litem exercendam suo procuratori mandare, nisi priùs actis interuenientibus in prouincia qua degit, sacramentum calumniæ subeat. similique modo si reus abfuerit, & forsitan per iudicatum solui stipulationem procuratorem ordinauerit, vel defensor pro eo interuenierit: & ipse vel præsentē actore per se, vel per instructum procuratorem, vel etiam absente eo, si hoc iudex perspexerit, inter acta iuramentum præstet, quod reum dare iam antea dispositum est. Sed quia veremur ne forsitan quidā collusionē aliqua videntes, remittere videantur sibi huiusmodi sacramentum, & ex prædicta dissimulatione nostram functionem deludant: Sancimus omnes iudices, licet ex compromisso cognoscant, vigorem suum exercentes, quia non pro commodo priuatorum, sed pro communi vtilitate præsentem legem posuimus, minimè pati tale sacramentum remitti, sed omnimodò hoc & ab actore, & à fugiente exi-

A. ὑπονοεῖ, τὸ τὸ εἶναι ὁμοτέον. πάντων τῶν ἄλλων ὀρκῶν, οἱ πνευεὶς ἢ ἐν τῷ παρελθόντων κατὰ τὸν νόμον, ἢ ἔξ ἡμῶν διατυπωθέντες εἰσὶν, ἐν τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ φυλαχθησομένων. Εὰν δὲ ἀπολεῖται τὸ ἑστῶν μέρος, ἢ διὰ ἐντολέως ἢ δίκῃ κινήται, μὴ πρότερον ἔξοισίδω ἐχέτω ὁ ἐνάγων τὴν δίκην γυμνασίαν τῷ ἰδίῳ ἐντολεῖ ἐντείλασθαι, εἰ μὴ πρότερον ὑπομνημάτων πρακτομένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐν ἡ διατάξει, τὸ ὄρκον τῷ συκοφάνειας ὑποφείλῃ. καὶ ὁμοίᾳ ὅπως εἰάν ὁ ἐναγόμενος ἀπολεῖται, καὶ τυχόν ἢ διὰ τῶν ἐκ κατὰ δίκης ἱκανοδοσίας ἐπρωτήσεως ἐντολέα καταστήσει, ἢ διεκδικητῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀρεθῇ. Ἐὰν αὐτὸς ἢ παρόντος τῷ ἐνάγοντος, ἢ δὲ ἐαυτοῦ, ἢ διὰ τῶν ἔχοντος παρὸν πῖν ἐντολέως, ἢ ἀπόντος αὐτοῦ, εἴτε ὁ δικαστὴς συνίδω, ἐν ὑπομνήμασι τῷ ὄρκον ᾤσθῃ, ὅν τινα τὸ ἐναγόμενον διδόναι ἢ διὰ διετυπώσαμεν. ἀλλ' ὅτι δὲ ἐλαβόμεθα, ἵνα μὴ τυχόν πνευε συμπαγνία τινὲς κεχηρημένοι συγχωρεῖν δόξωσιν ἑαυτοῖς τὸν τριῖτον ὄρκον, καὶ ἐκ τῆς εἰρημότητος παραπροσποιήσεως, τὴν εἰρημότην ἡμετέραν διάταξιν παραπύλῳσιν. δεασίσομεν πάντας ἐν δικασταῖς, καὶ ἀπὸ αἰρετῶν δικαστῶν διαγινώσκωσι, τὴν ἰδίαν δυνάμιν ἐκβεβηλόντες. ὅτι ἔχῃ ὑπὲρ ὠφελείας τῷ ἰδιωτῇ, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς χρησιμότητος, τὸν παρόντα νόμον τεδείκαμεν, μηδὲ μὴ ἀνέχεσθαι τὸν τριῖτον ὄρκον συγχωρεῖσθαι. ἀλλὰ παντὶ ὅπως ἔσται καὶ ἐκ τῶν ἐνάγοντος, καὶ ἐκ τῶν φεύγοντος ἀπατεῖ-

ἀλλ' ἵνα μὴ κατ' ὀλίγον δοξῇ τὸ τοιοῦτον
 πρᾶγμα διεγείρειν. ὁ ὅρκος ἢ τὸ ποσὸν τῶν προσώπων, ἢ τὸ
 σωμῆρον, ἢ οἰουδήποτε μέρους
 ἀκροπολεῖσθαι. καὶ τῶν δὲ τοιούτων
 τῶ νόμῳ ποσὸν τεσσάρων ὀμῶν
 ἢ ἑῖς ἢ ὑπὲρ ἄλλου δι-
 κλῶ κινήσῃ βουλευθῇ, ἢ μηδεμίαν
 ἐντολὴν ποσὸν ἐχθροῦ, ἀλλὰ δι' ἐ-
 γῆς τῆς ἰκανοδοσίας τῆς κυρίου τῆς
 οἰκίας, ἢ ἴδιον ποσὸν βεβαιώ-
 σῃ. ἵνα μὴ καὶ ἐκ ταύτης τὸ μηχανῆς
 ὁ νόμος διεγείρειν δοξῇ. Τε-
 σσάρων ἢ τοιοῦτον μὴ ταῦτα ἀνα-
 φανεῖν, εἴτε ὑπὲρ ἑνὸς προσώπου ἢ
 δικλῶ πρὸς κινήσῃ βουλευθῇ, εἴτε ὑπὲρ
 ἑνὸς σωματείου, ἢ κώμης, ἢ ἄλλης
 ὁμάδος, ἢ μὴ ἐγῆς τῆς εἰσθῆαι ὡς
 ἔχον τὸ δικλῶ πρᾶιτέρο μηδαμῶς
 προσβαίνειν, εἰ μὴ ἐν τῷ ὡς τὸ δι-
 καστόν οὐ τοιοῦτον καὶ ποσὸν τὰ
 προσώπα τὰ πρῶτον ὅρκον ὑπο-
 σελθῇ, ἢ ὡρόντος τὸ διαδίκου, ἐὰν
 αὐτὸς τῶ βουλευθῇ, ἢ ἄλλου ὑπὲρ
 αὐτοῦ ποσὸν τῶ, ἢ ἢ παντελῶς τὸ
 ἐπὶ μέρους ὡς ὡς ἐν ὑπο-
 μνήμασι ὡς τῶ ἐκδίκῳ τὸ τῶ, ὁ
 ὅρκος ὁ τοιοῦτος, ἢ ἢ αὐτὸς ὑπὲρ οὐ κί-
 νηται, ἢ ἐκ τῆς πλείονος μέρους, ἢ τὸ
 ἐπιποδοτάτου τὸ ὁμάδος ποσὸν. ἐὰν
 δὲ ὁ ἐν ὧν μὴ βουλευθῇ ὑποσελ-
 θῇ τὸ ὅρκον τῆς συκοφαντίας, ἢ τῶ
 νόμῳ ὡς ὡς, μὴ ὡς ὡς
 αὐτὸ παντελῶς ἐπὶ τὸ δικλῶ ἐλθῇ,
 ἀλλὰ ἐκπέσῃ τὸ κινήσῃ ἀγωγῆς,
 ὡς αὐτὸ ἀνείχωντος διαδίκου, καὶ ἢ

A gi: ne paulatim videatur hu-
 iusmodi res defraudari: & sa-
 cramentum vel principalium
 personarum, vel aduocato-
 rum ex quacumque parte
 mutilari. Hoc etiam huic le-
 gi addendum esse sancimus, vt
 si quis pro alio litem mouere
 voluerit, & nullo mandato
 prolato, sed per fideiussio-
 nem ratam rem dominum
 habiturum suam personam
 firmauerit: ne vel ex hac
 machinatione lex circum-
 feribi videatur: sancimus, si
 quid tale in posterum emer-
 ferit (siue pro vna persona
 quis litem mouere voluerit,
 siue pro aliquo corpore, vel
 vico, vel alia vniuersitate)
 C fideiussionem quidem soli-
 tam præstare: litem autem
 ulterius minimè procedere,
 nisi intra à iudice statuen-
 dum tempus faciat personas
 principales sacramentum sub-
 ire, vel præsentē aduersario
 (si hoc ipse maluerit) vel
 alio pro eo agente, vel peni-
 tus alterâ parte cessante, in-
 ter acta apud defensorem lo-
 corum huiusmodi sacramen-
 tum vel ab ipso pro quo agi-
 tur, vel à plurima parte, vel
 idonea vniuersitatis procedat.
 Quòd si actor noluerit sacra-
 mentum calumniæ subire,
 & hoc legitimè fuerit appro-
 batum: non liceat ei penitus
 ad litem peruenire, sed ca-
 dat ab instituta actione, qua-
 si improbus litigator, & tri-

stitia iudicum ei cum sancita interminatione occurrat, & ab iudicio eum quàm longissimè expellat. Sin autem reus hoc sacramentum subire recusauerit: in his capitulis quæ constitutione comprehensa sunt, pro confesso habeatur: & liceat iudici sententiam proferre quemadmodum ei ipsa rei qualitas suggesserit: sic enim non lites solum, sed etiam calumniatores minuentur: sic pro iudiciis putabunt se se homines in sacrariis sisti. si enim & ipsæ principales litigantium partes per iuramentum lites exerceant, & causarum patroni præbeant sacramentum, & ipsi iudices propositis sanctis scripturis, tam causæ totius faciant examinationem, quàm suum proferant arbitrium: quid aliud nisi pro hominibus Deum in omnibus causis iudicem esse credendum est? Antiqua igitur calumnia quiescente, & eius ambagibus, constitutio nostra dilucida & compendiosa in litibus clareat omnibus, & sit maximum dirimendarum causarum remedium. Sed prædictum sacramentum in litibus quidem quæ necdum sunt inchoatæ, præstari volumus in ipso litis primordio. Sin autem causæ adhuc pendentes inueniantur, vel post litem contestatam, & post solitas iudiciales caute-

A συγνότης τῶν δικαστῶν αὐτῶν μὴ τῆς ἀπειδείσης ἀπειλῆς ἐπιδιόσῃ, καὶ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων αὐτὸν ὡς μακρότατα ἐξωδείτω. ἐὰν ὅ ἐναγὸς μὲν ἔσῃ, τὸν δὲ ὅρκον ἐπιδείξῃ, ὡς αὐτὸς ἐπαίτησιν, ἐν τοῖς τοῖς κεφαλαίοις, ἀπὸ τῆς διατάξεως διερχόμενος, ἀπὸ ὁμολογήσαντος λαμβανέτω. καὶ ἐξέτω τῶν δικαστῶν ὑπὸ φασιν περὶ ἐκείνου, ὅτι ναὶ ἔσῃ αὐτῶν αὐτῇ ἢ τῶν πραγμάτων ποιότητος ἐποβαλεῖ. ἔτις γὰρ οὐχὶ αἱ δίκαι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ συκοφαντοῦντες μειωθήσονται. οὕτως ἀπὸ δικαστηρίων νομίσουσιν ἐαυτοὺς πάντες ἐν δικηλαίᾳ ἵστασθαι. ἐὰν γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ πρωτότυπα τῶν δικῶν μέρη διὰ ὅρκου τὰς δίκας ἐγγυμνάσωσι, καὶ οἱ τῶν δικῶν συνηγροὶ παρέχουσι τὸν ὅρκον καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ περὶ ἐκείνων τῶν ἀγίων γραφῶν, ἔσῃ μὲν, τῶν δὲ δίκης ποιήσονται κρίσιν, τῶν δὲ καὶ τῶν ἰδίαν περὶ ἐκείνων δοκιμασίαν. ἢ ἄλλο, εἰ μὴ ἀπὸ ἀνθρώπων τὸ θεὸν ἐν πάσαις ταῖς αἰτίαις δικαστὴν πισυτέον εἶναι; τὸ οὖν περὶ τῆς συκοφαντίας ἡ συχάζουσης, καὶ τῆς αὐτῆς διεόδου, ἡ ἡμετέρα διαταξίς φανερὰ καὶ σωτόμος ἐν ταῖς δίκαις φανερούτω πάσαις, καὶ εἴη μέγιστη τῶν δικῶν διαιρετὴ θεραπεία. ἀλλὰ τῶν περὶ ἐκείνων ὅρκον, ἐν μὲν ταῖς δίκαις, αἱ πνευσι μὴδεπω ἤρχθησαν, παρέχεσθαι βουλομένα ἐν αὐτῶν τῶν δικῶν περὶ ἐκείνων. ἐὰν δὲ αἱ δίκαι ἐπὶ ἡρτημέναι εὐρεθῶσιν, ἢ μὴ προκαταρξιν, καὶ μετὰ τὰς εἰδομένους δικαστικὰς ἀσφαλείας

λείας ἤδη παραχρῆσαις, εἰ μὴ ᾧ-
 εἰν ἑκάστῳ πρὸς ὅσον, καὶ ἐν τῇ αὐ-
 τῇ πόλει, ἢ ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς δια-
 τελεῖται, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δίκαις ὅ-
 ρον χωρεῖν ἔχον, καὶ ἐν τῇ πρὸς
 τῇ μὲν τῷ νόμον εἰσόδῳ, ἀνα-
 κέλειται ὅρον παρέχον. ἐὰν δὲ
 ᾧ ἐν μέρῳ ἀπολεσθῇ, ἵνα μὴ δό-
 ξη διὰ τὸ ἀπολείπειν τὸ προσώπου ἢ δι-
 κῆς ὑπερβῆναι, καὶ πρὸς ἑνὸς συμ-
 βῇ τῇ ἡμετέρᾳ προέσει, καὶ ὅπως ὑπὲρ
 σωτηρίας τῶν δικῶν εἰσενλευμένον
 ᾖ, εἰς ἑνὸς ἡμέρας μετὰ τυπω-
 θῇ· κελεύομεν ᾧ παρὸν μὴ πρὸς ὅσον
 παντὶ ὅπως δίδοναι ὅρον, τῷ δὲ
 ἀπόντι ἐν ταῖς ἡρημέναις μόνον δι-
 καῖς, κατὰ προείρηται, τῶν συλ-
 χωρεῖται. ἐὰν ᾧ ἑκάστῳ πρὸς ὅσον
 πρὸς ὅσον ἀπέσιν, ἵνα μὴ ὅπως
 πολὺ αἱ δίκαι παρατείνωνται, καὶ
 χωρὶς δόσεως ὅρου, αἱ δίκαι ἡρ-
 τημέναι, τῇ ἰδίᾳ ῥεχέτωσαν ὁδῶ.

Alas iam præstitas : si quidem
 præsto fuerit utraque perso-
 na, & in eadem ciuitate, vel
 in territorio eius moratur :
 & in his litibus sacramentum
 locum habere, & in primo
 post hanc legem ingressu
 compelli iusiurandum præ-
 stare. Sin autem vna pars ab-
 fuerit, ne videatur propter
 absentiam personæ lis differ-
 ri, & aliquid contrarium
 eueniat nostro proposito, &
 quod pro compendio litium
 introductum est, in aduer-
 sariam figuram transforme-
 tur : iubemus præsentem
 quidem personam omni-
 modò dare sacramentum,
 absenti autem in pendentibus
 duntaxat litibus, secun-
 dum quod prædictum est,
 hoc concedi. Sin autem v-
 traque principalis persona
 abfuerit, ne diutiùs lites pro-
 telentur, etiam sine datione
 sacramenti lites pendentes
 suo decurrant tramite.

κα'. Επειδὴ ᾧ ἡμεῖς, ὑπὲρ βλάβειας
 τῶν δικαζομένων, ἡβουλήθημεν διὰ
 ἐν προομιόις τῶν δίκης ὁμνῶναι, τῶν
 μὴ διώκοντες, ὡς οὐ συκοφαντοῦν-
 τες ἐπ' αὐτοῖς τὰς δίκας. τῶν ᾧ φέ-
 ροντες, ὡς οἱ τε πλεὺς ἀπολογίαν μὴ
 τῶν προσήκοντων ποιεῖται, ἀλλ' οὐχ
 ἐνεκα φιλονεικίας· ὅτι τῶν κοινόν
 ἐξέμεθα ὅτι νόμον καὶ παντὸς προ-
 σώπου, παντάπασι οὐδενὶ τῶν
 συλχωρήσαντες· καὶ κεῖνο μὴ τοῖς γε
 προσεθήκαμεν, ὥστε εἰ τις ἀπόδειξιν

XXI. Quia verò ne facile ^{N. 49. cap. 3.}
 homines ad litigandum pro-
 cederent, placuit nobis vt in
 exordio litis vtraque pars iu-
 ret, & actor quidem, non se
 calumniandi animo litem in-
 tendere : reus verò se con-
 gruentem defensionem sus-
 cipere, non studio conten-
 tionis: propterea & hanc in
 commune legem posuimus
 ab omnibus æquabiliter ob-
 seruandam. Illud quoque ad-
 iecimus, vt si quis rationum

Hh

suarum, aut literarum probationes à quoquam petat, prius iuret, non se trahendi negotij causa hoc facere: plerique enim contumeliæ tantum causa & maximè in causis honestiorum mulierum, siue literarum probatio obiiiciatur, siue alterius cuiuscumque causæ, statim ad hoc iusiurandum decurrunt, ut in vna eademque causa sæpè sacramenta præstentur. Sanctimus igitur hanc contumeliam inhibentes, & in eadem causa sæpè iusiurandum præstari non ferentes, ut cum vtraque pars iurauerit, hæc quidem de calumnia, illa verò, quod putans se bona instantia uti ad contradictionem peruenit, adiiciat, non se tota lite morandi causa probationes vllas ab aduersario petituram, sed quia re vera putet necessariam sibi fore probationem ab aduersario suo implendam. & si hoc iusiurandum iurauerit, nullo modolice pluries probationes desiderentur, ab alterutra parte iusiurandū exigatur, sed probationes proferantur, & non cogatur quisquam sæpius iusiurandum subire, generaliter semel huiusmodi iureiurando præstito.

N. 53. XXII. Si quis verò iurauerit iudicio sisti, deinde ante litis contestationem ab hac vrbe maxima excesserit, li-

A ἀπαγοίη ἵνα τῶν οἰκείων λόγων ἢ γραμμάτων, ὁμνῶναι πρὸς τὸν αὐτὸν, ὡς ἐκ ἀναβολῆς ἐνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πολλοὶ ὅμως ὑβρεως ἐνεκεν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν σεμνοτέρων γυναικῶν, εἴτε γραμμάτων ἀποδείξις ἀνυπεδεῖν, εἴτε ἐφ' αὐτοῖς αἰτίας, ἀδυνάτου τὸν ὅρκον τῆτον πρέχουσιν, ὥστε ἐπὶ μιᾷ ὑποθέσεως πολλάκις ὅρκους δίδωται. δευτέρου οὐκ αὐτῶν ἀναγκάσαντες πῶς ὑβρεῖν, καὶ οὐ βουλόμενοι πολλάκις ἐπὶ τῇ αὐτῆς ὑποθέσεως ὅρκους παρέχεσθαι, ὥστε ἐκαστὸν μέρος, ὡς καὶ τὸ μὲν (V) πρὸς τὸ συκοφαντίας ὅρκον ὁμνῶν, καὶ δὲ (V) πρὸς τὴν δικαίαν νομίζον πῶς ἀνὴρ ῥήσιν εἶναι τῆς δίκης, πρὸς τὴν αὐτῆς, ὡς ἐν πάσῃ τῇ δίκῃ εἴποτε ζητήσιν ἀποδείξις τὸν ἀντίδικον (V) αὐτῶν, οὐ καὶ πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑποθέσεως τῆτον ποιεῖ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἀναγκάσαντες αὐτῶν πῶς πρὸς τὸ οἰκείου ἀντίδικου δοθησομένῳ νομίζον ἀποδείξιν. καὶ εἰ τῆτον ὁμνῶν τὸν ὅρκον, μηκέτι παντελῶς, καὶ εἰ πολλάκις ἐπὶ ζητήσιν ἀποδείξις, πρὸς τὸ πατέρου μέρος ἀπαγοίη τὸν ὅρκον. ἀλλὰ δίδωται τὰς ἀποδείξεις, καὶ μὴ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι ἵνα ὅρκους ὑπέχον, γυναικῶς ἀπαξ τῆς τοιούτου ὅρκου δίδωμεν.

C

D κβ'. Εἰ δὲ καὶ ἵνες διομύσωντο μὴ ὡς παρεδρῶνται, πρὸς δὲ ἢ πρὸς ἀπαρξίς γυναικῶν, τῇ μεγάλῃ τῆς ἀφανείας καὶ τῆς πώλεως,

ἀδελφῶν, καὶ μὴ γυμνότητος ἀπο-
κατάρξεως, ἀπομένει τὸν ἐν ἀγῶνι-
τα τῷ ἀφορεθέντι δικαστῇ, καὶ ταῦ-
τα ἀποσαγγέλλειν· ἐκείνους δὲ, εἰ μὴ
ῥέχων εἴη, κελεύειν ἐκ τούτου παντὸς
ἀγεῖν (ἐν ἀρχαῖς, ὡς καὶ ὁ Πτολε-
μαῖος, καὶ ῥοδὸν ἐαυτῶν κατήγορον τῇ
φυγῇ γυμνόν· εἰ δὲ ἐκ ῥέχου,
δοθεὶς δὲ ἐκ τῆς δικαστικῆς, εἴτε ἐκ
θείου τύπου τυχόν, ἢ κελεύσεως, ἢ
καὶ ὅρα τινος ῥέχοντος, ἐπὶ ἐκείνους
μὴ εἶναι, ὥστε ἀγεῖν ὅρα ἐκείνου,
καὶ μὴ τὸ ἀγῶμα μὴ εἶναι τῷ δικά-
στοι πανταχόθεν ἀπορον, οὔτε τῷ
δικαστῇ ἀγῶμα πτωχότητος, διὰ
τὸ μήπω ἀγεῖν παρ' αὐτῷ ἀπο-
κατάρξιν, ἐκείνου τε καὶ ἀφρο-
νοῦτος τῶ νόμου, ἔτι δὲ διωμοσίας
τῇ ἐαυτῶν, καὶ τῇ διώκοντα πάσης
ἐκ τῶ νομίμου βοηθείας ἀπολιμ-
πάνοντος· ὅπως αὖ οὐ μὴ λαοθά-
νοντος αὐτῶν, ἔτι βραδυνοῦσης τῆς
παραστάσεως, τὸ ἀγῶμα μὴ ἡμε-
τέρῳ, ἔτι παρὲν παχυμερὲς ὁ
δικαστῇ, ὅποι γῆς ἀπεληλυθέναι
λέγεται, ἔτι διδόντω ἀποδομῆσαν ῥη-
τῶν, ὥστε εἰ μὴ εἴσω ταύτης ἀπαν-
τήσεν, (ἐλθόντες μὴ τοῖς τούτου
παρρησίαν ἔχων, ἀλλὰ μὴ, ὡς εἰκός,
ἔτι πτωχὸς ὅρα τῶ διώκοντος κα-
ταρξέν, ἢ καλυπόμενος ἐλθεῖν)
τῶν αὐτῶν καὶ μίαν μοῖραν ἔτι
παρὲν τῶν ἀποδομῶν.

A ceat actori & nondum litis
contestatione facta adire sta-
tutum iudicem, & hoc de-
nuntiare : & si quidem iu-
dex inter magistratus sit, iu-
beat omnimodo reum iniecta
manu duci tanquam periur-
um, & penè sui accusato-
rem propter fugam factum.
fin autem inter magistratus
non sit, sed iudex ab aliquo
B datus sit, siue ex sacra for-
ma, aut iussione, aut etiam
à magistratu, ad ipsum refe-
rat, à quo datus est, ut iussu
eius reus ducatur, ne causa
maneat undique destituta,
nec iudice quidquam agere
valente, quòd litis apud eum
contestatio nondum facta sit,
& reo legem simul & iusiur-
randum contemnente, & a-
ctorem omni legitimo auxi-
lio destitutum relincente.
Ne igitur latitante eo, ac
moras trahente quominus in
iudicio sistat, causa in penden-
ti maneat, inquirat iudex ut
potuerit, quòd ille terrarum
abiisse dicetur, & certum
diem præstituat, intra quem
si non venerit reus (si tamen
veniendi facultatem habeat,
nec dedita opera ab actore
impediatur, aut venire pro-
hibeatur) etiam reo absente
de causa cognoscat.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ΄.

Εὰν ἀμώρτησεντος οἰκέτου πρὸς Ἰξωπκόν, ὁ δεσπότης τῆτον οὐ δε-
φενδύσῃ, ἢ οὐ φαίνεται, ὥστε εἰς Ἰξέτασιν δοθῆναι ἐπὶ τῷ πα-
ρόντι ἐπὶ αὐτῷ παρελθεῖν, ποίῳ ὅπως ἀσφαλίζεται ὁ δεσπότης
τοῦτον ᾧρισῶν· καὶ πάλιν εἴ τις ἐν δικαστηρίῳ ὁμολογήδω ποιήσῃ
παράσῃναι, καὶ μὴ πειθαρχήσῃ.

TITVLVS XV.

*Si dominus servum, qui noxiam extraneo commiserit non defendet,
aut praesens non sit servus ut exhibeatur, quemadmodum caueat
dominus iudicio eum sisti: Et si quis cautionibus in iudicio sisten-
di causa factis non obtemperaverit.*

L. i. D.
si ex
nox.
cau.
ag.

QVI eum de quo mi-
hi noxalis actio com-
petit, iudicio sisti promisit,
debet eum in eadem causa, &
cum lis contestatur exhibe-
re, ne actio quæ mihi compe-
tit, deterior fiat: puta si po-
tentiori venditus sit, vel ei
qui alterius fori sit, vel si a-
ctio tempore amissa sit. Sed
si servus alij noxæ deditus sit,
aut venditus, prioribus actio-
nem noxalem non perimit.

L. 2.
§. 1.

II. Si servus qui noxiam
commisit absens sit, si qui-
dem dominus fateatur eum
habere, vel defendat ipsum,
aut si nolit defendere, caueat
se eum quamprimùm pote-
rit, exhibiturum. si verò fal-
sò neget in sua potestate esse,
aut dolo fecit quominus in
eius esset potestate, conue-
nitur sine noxæ deditione.
Sed si servus praesens est, do-

Α΄. Ὁμολογήσας ᾧρισῶν
ἐφ' ᾧ ἐνοχλῶ ἢ ἀγωγλῶ
ἔχω, οἷος ὡς ὀφείλῃ, καὶ ἐν τῇ
παρακατάρξει ᾧρισῶν· ἵνα μὴ χεί-
ρον ἢ ἀγωγή μου γήνηται· τυχόν
ἐν τῷ ἐκποιηθῆναι αὐτὸν διωπαῖ
παρασώπω, ἢ φόρον ἔτρον ἔχοντι,
ἢ ἐν τῷ παρελθεῖν τὸν χρόνον τῆς
ἀγωγῆς μου. Τὸ δὲ δοθῆναι αὐτῷ
εἰς νόξαν, ἢ παρασείναι ἑτέρῳ, οὐ
φθείρεται τοῖς προληφθεῖσι τ' νοξάλιαν.
Β΄. Εἰ μὴ σιωπολογεῖ ὁ δε-
σπότης ἔχον αὐτῷ, ἢ διεκδικεῖτω
αὐτῷ, ἢ μὴ βουλόμην ἀσφα-
λιζέσθω, ὥς ὡς δυνάμει παρί-
σθιν αὐτόν. Εἰ δὲ ψεύδεται μὴ
ἔχον αὐτῷ, ἢ δόλῳ εἰς τὸ μὴ
χεῖν ἐποίησεν, ἐνάγεται μὴ δυ-
νάμην ἐπιζητεῖν ἐκδοῦναι. εἰ
δὲ δόλῳ παρέστ' μὴ, ὁ δὲ

δεσπότης ὑπολιμπανέται, λαμβά-
νει $\textcircled{\text{D}}$ δοῦλον κελεύσας $\textcircled{\text{E}}$ δέχοντος
ὁ ἐνάγων, εἰ μὴ ὅστις ὁ διεκδικῶν.
καὶ ἐπαιγῶν ὁ δεσπότης $\textcircled{\text{E}}$ αἰτίας δια-
γνωσκομένης διεκδικεῖ, τῆς ἀγω-
γῆς ὑποκαταστήσας τῷ ἐνάγωντι.
ἐφ' ἧς $\textcircled{\text{D}}$ δοῦλον, εἰ ὧν ἐδέσποσε $\textcircled{\text{E}}$
δοῦλου.

γ'. Ο πῶς χρῆσιν $\textcircled{\text{E}}$ δοῦλου ἔχων,
ἐναγόμενος τῇ ἐνοχῇ, καὶ μὴ διεκ-
δικῶν $\textcircled{\text{D}}$ δοῦλον, ἐκπύπει τῆς χρῆ-
σεως.

δ'. Εὰν ὥσι πολλοὶ δεσπόται,
ἕκαστος αὐτῶν ὁλόκληρον καὶ ἀσφα-
λίζεται $\textcircled{\text{E}}$ διεκδικεῖ.

ε'. Ο ὁμολογήσας δοῦλον $\textcircled{\text{D}}$ ὄν-
σαι, ἐὰν ἐλθὺν ἐρωθέντα παραστή-
σῃ, εἰ μὴ κεφαλικόν, ἢ ὕβρις
ἢ ἄμειψιμα, οὐ δοκεῖ παρῖσθαι
ἄλλως $\textcircled{\text{D}}$ δοῦλον $\textcircled{\text{E}}$ τιμωρεῖται
καὶ σωφρονίζεται, καὶ ἄλλως ὁ ἐλθ-
θεὸς. εἰ δὲ ἔσθον ἢ ἄμειψιμα,
κρείττων γίνεται ἢ αἵρεσις $\textcircled{\text{E}}$ ἔχοντος
πῶς νοξάλιαν.

ς'. Ο δὲ $\textcircled{\text{D}}$ ὑπὸ ὀρῷ ἐλθὺν ἐρωθέντα
παρῖσθαι ὁμολογήσας, καλῶς αὐ-
τὸν καὶ ἐλθὺν ἐρωθέντα παρίσθῃ.

ζ'. Ο δὲ ἑαυτοῦ, ἢ διὰ τῶν αὐ-
τῷ περὶ σπουδῶν, ἢ δι' ἐσθῶν ἀγνο-
ουμένων, ἢ γνωσκόντων δολεῖν
ἐμποδίσας τινὲς ἐναγόμενῳ ἐλθεῖν
εἰς τὸ δικαστήριον, ὑποκείται τῷ
νόμῳ.

Δόλον δὲ ποιεῖ καὶ ὁ τῷ ἀπρ-
χωμένῳ εἰς δίκην ἀναγείλας $\textcircled{\text{E}}$ συ-
γῶν, $\textcircled{\text{E}}$ καὶ τὸ τοιοῦτον ἐμποδίσας.

Basil. Tom. I.

A minus autem abest, iussu
prætoris servus ab actore du-
citur, nisi quis servum de-
fendat. sed causa cognita do-
mino reuerso datur defensio
serui, & actori restituitur
actio, quæ perempta fuerat ex
quo servus in bonis eius esse
coepit.

III. Si cum eo qui vsum-
fructum serui habet, noxali
iudicio agetur, si servum non
defenderit, vsumfructum a-
mittit.

IV. Si plures sint domini,
quisque eorum in solidum
cauet, & defendit.

V. Qui servum sistere pro-
misit, si liberum factum si-
stat, & capitale crimen ser-
uus commiserit, vel iniuriam
alteri fecerit, non videtur si-
stere: aliter enim de seruo
supplicium sumitur, & verbe-
ribus castigatur, aliter liber
homo. si verò aliud delictum
admiserit, melior est condi-
tio eius qui noxalem habet.

VI. Si verò statu liberum
sistere promiserit, rectè eum
etiam liberum factum sistit.

VII. Si quis per se, vel per
suos, vel per alios siue igno-
rantes siue scientes quid ef-
fet, impedierit dolo malo,
quo minùs reus in iudicium
veniret, edicto tenetur.

Dolo autem facit, & qui
venienti ad iudicium aliquid
pronuntiauerit triste, & ob
id ne veniret impedierit.

H h iij

§. 3. Si reus ab actore impediatur, aduersus ipsum actionem ex edicto non habet, sed exceptionem, si ex stipulatu conueniatur quod ad iudicium non venerit. si verò ab alio impeditus sit, actionem habet.

§. 4. Si plures dolo fecerint, omnes tenentur. sed si vnus soluerit, cæteros liberat, cum nihil ampliùs interfit.

§. 5. Serui nomine ex hac causa noxali iudicio agitur.

§. 6. Hæc actio heredi datur, sed non vltra annum: & aduersus heredem quatenus ex dolo defuncti lucratus est.

L. 2. VIII. Si actoris seruus domino sciente, & cum posset non prohibente, reum impedi-erit iudicio sisti, exceptione repellitur. si verò sine voluntate domini, noxale tantum in eum iudicium datur.

L. 3. IX. Qui impedi-erit aliquem iudicio sisti, quanti actoris interfuit, tenetur.

§. 1. Si verò soluendo non sit, aduersus ipsum reum actio restitutoria competit: fortè enim interim vsucapione dominium sibi quæsiuit, aut actione tempore liberatus est.

§. 2. Si ego actorem impedi-erò, tu verò reum: vterque eorum aduersus eum qui impediuit in factum actionem habet.

A. Εάν ὁ ἐναγόμενος ὑπὸ τῷ ἐνάγοντι ἐμποδισθῇ, ἀγωγὴν ἐκ ἑαυτοῦ αὐτῷ, ἀλλὰ παραγραφῇ, τῇ δὲ τῇ παραγραφῇ σπουδαίου ἐναγόμενος. εἰ δὲ ὑφ' ἐτέρου ἐμποδισθῇ, ἔχει πρὸς ἀγωγὴν.

B. Εάν πολλοὶ δόλον ποιήσωσι, κατέχονται· εἰς δὲ καταβαλὼν, ἐλθεροῖ τοῦ ἄλλοις· λοιπὸν γὰρ οὐδὲν διαφέρει.

Αὕτη ἡ ἀγωγὴ ὀνόματι δούλου πλάσαντος νοξαλίως κινεῖται.

Ἀρμόζει κληρονόμῳ, ἀλλ' οὐ περ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, καὶ κατὰ κληρονόμου, εἰς ὅσον ἐκ τῷ δόλου τῷ τελευτήσαντος ἐκέρδανεν.

C. ἢ. Εἰ μὲν εἰδότος ὁ δυνάμενος κωλύσαι τὸ ἐνάγοντα, ὁ δὲ δόλον αὐτῷ ἐμποδίσας τῷ ἐναγόμενῳ, ἐκβάλλεται παραγραφῇ. εἰ δὲ ἀγνοοῦντα, ἀγωγὴ μόνῳ ὑπόκειται.

θ'. Ο ἐμποδίσας, ὑπόκειται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι.

D. Εἰ δὲ ἄπορεῖ, δόποκαθίσταται ἡ ἀγωγὴ κατὰ τὸ ἐναγόμενον· πρὶν γὰρ διὰ τῆς χρήσεως ἐδέσσωσε τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ μεταξὺ, ἢ τῷ χρόνῳ ἡλθεροῦν.

Εάν ἐγὼ ἐμποδίσω τῷ ἐνάγοντι, ὁ δὲ σὺ τῷ ἐναγόμενῳ, ἕκαστος αὐτῷ ἔχει κατὰ τὸ ἐμποδίσαντα ἐν factum ἀγωγὴν.

Εἰ αὐτοὶ ἀλλήλοις ἐμποδίσουσιν, ^A
οὐδεὶς αὐτῶν ἐνάγῃ, ἀλλ' ἀνιπλο-
γεται· συμπληφίζεται γὰρ ὁ δόλος.

Εἰ δὲ εἰς ἥτιον ποσὸν ἐπὶ τῇ πα-
ραστάσει λάβω ἐπυπλῶ, ὅμως ὁ
ἐμποδίσας τῷ ἐναγιστῷ ἐλθεῖν,
εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τῆς ἀγωγῆς μου
ὑποκείταιί μοι.

Sise inuicem impedierint, §. 3.
neuter eorum agit, sed repu-
tat: dolus enim ab vtraque
parte compensatur.

Si fideiussorem iudicio si- §. 4.
sti in minorem summam ac-
cepero, nihilominus is per
quem factum est, quominus
reus in iudicium veniret, in
integram summam mihi te-
netur.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΣ'.

Περὶ τῆς ὀρεομοδίας τῶν μιλίων τῶν μέλλοντων ἐν ἑνὶ τόπῳ ἀποδημεῖν,
καὶ αὖθις ἐπανέρχεσθαι.

TITVLVS XVI.

*De vicenis millibus, quæ attribuuntur peregrè profecturo,
& inde reuersuro.*

α'. Εἰκοσι μίλια καὶ ἡμέ-
ραν λογίζεται τῷ ὀφείλοντι
παρασῆναι, ὑπερξηρημύνης τῆς ἡμέ-
ρας, καὶ ὡς ὁ μολόγησε, καὶ καὶ
ὡς αὐτῷ δεῖ παρασῆναι.

β'. Εἴτε πρὸ τῆς προδοσίας,
εἴτε μετὰ ταῦτα διαλύσεται τις, ἐκ
ἀναγκῆς λογίζεται παρασῆναι· δοκεῖ γὰρ
καὶ πρὸ τῆς ποινῆς διαλύεσθαι ὁ πρὸ
τῆς προδοσίας διαλυόμενος· εἰ μὴ
πρὸ αὐτῆς λόγον τὰ μέρη φυ-
λάξουσιν.

Οὐτε ὁ διὰ πολιτικὸν λει-
πύργημα ἀδολῶς ἐμποδιαθεὶς πα-
ρασῆναι, οὐτε ὁ διὰ τὸ μδρτυ-
ρῆσαι ἀλλαχόθεν ἐπιχευθεὶς, οὐτε

β'. VICENA millia pas- ^{L. 1. D.}
sum in singulos dies ^{si qu.}
computantur ei, qui se iudi- ^{caut. in}
cio sistere debet, præter eum ^{iud.}
diem, quo sisti promisit, & ^{sist.}
in quem sistere oportet.

II. Siue ante diem promif- ^{L. 2.}
sionis, siue postea quam sisti
oporteret, quis transfegerit,
non cogitur in iudicio stare.
qui enim de negotio transe-
git, videtur & de pœna
transsegisse: nisi aliter de pœ-
na partibus placuerit.

Si quis ciuilis muneris cau- ^{§. 1.}
sa sine suo dolo malo impe-
ditus in iudicio non stetit,
vel quod testimonij dicendi
causa alibi retentus sit, aut

Hh iiii

§. 2. morbo^b, aut tempestate terrestri aut maritima, vel vi fluminis impeditus, in poenam promissam non incidit. iudicium enim differtur, si iudex, vel alteruter ex litigatoribus grauiter ægrotet^c.

§. 3. Si mulier non stetit in iudicio, quod grauida^d erat, aut quod post partum decubuerit, ignoscitur ei, & exceptio ei datur. Item furioso, & ei cui etiam sine tempestate flumen exundans impedimento fuit, siue pons solutus sit, vel nauigium non stetit. nisi fortè cum ante tempestatem, aut vim fluminis proficisci posset, procrastinatus sit. hoc autem iudex causa cognita statuet. fortè enim tempestas in mari fuit, terrâ autem potuit venire, & vim fluminis euadere. Si verò fluminis inundatio, vel quæ alia fortuita causa locum in quo sisti oportuit, euertit, vel sine periculo huc venire non potuit, exceptionem habet: & si cum ad iudicium venire volebat à magistratu retentus sit sine dolo malo ipsius, nec ipse causam præstitit, succurritur ei. Si tamen priuatus eum detinuerit, exceptionem non habet,

L. 3. III. Sed actionem aduersus eum qui detinuit, in id quod eius interest.

L. 4. IV. Sed & si quis morte, vel exilio salua ciuitate coër-

A ὁ νοσήσας, ἢ διὰ χημῶνα γῆς, ἢ θαλάσσης, ἢ βίῳ ποταμοῦ ἐμποδισθεὶς, ὑπόκειται τῇ ποινῇ τῇ παρ' αὐτῷ ἐπρωτηθείσῃ· τὸ γὰρ δικασθῆαι οὐκ ἐπιτίθεται, ἐνὸς τῶν δικαζομένων, ἢ τῶ δικαστοῦ βαρέως νοσοῦντος.

B Καὶ ἡ διὰ τὸ ἐγκωμονεῖν μὴ ᾤσασθαι, ἢ διὰ τὸ νοσήσαι μὴ τὸ τεκεῖν, συγγνώσκεται, καὶ ἐχὶ παραγραφῇ. καὶ ὁ μαγνόμενος, καὶ ὅτε χωρὶς χημῶνος πλημμυρήσας ὁ ποταμὸς ἐμποδίσῃ, ἢ ἡ γέφυρα λυθῇ, ἢ τὸ διαπρὸς πλεῖον ἐκ' ἐστίν· εἰ μὴ ἄρα περὶ τῷ χημῶνος, ἢ τῆς βίας τῷ ποταμοῦ δυνάμειος ἀποδηῆσαι, ὑπέρθετο. ὅλον δὲ τὸ περὶ τούτου, τῇ αἰτίας διαγνωσκομένης, ὁ δικαστὴς ὁρίσσει· εἰκὸς γὰρ ἡδυνάσθαι χημῶνος ὄντος ἐν θαλάσῃ, διὰ γῆς ἐλθεῖν, καὶ πλεῖον βίῳ ἐκκλίνειν τῷ ποταμοῦ. εἰ δὲ ἔσθ' ὁ πόπος, ἐν ᾧ τις ὁμολόγησε ᾤσασθαι, ἀπὸ πλημμύρας τῷ ποταμοῦ, ἢ τυχερῶς ἀλλης αἰτίας ἐστράφη, ἢ ἐκ' ἐστίν αἰνιδυνον αὐτῷ ἐκεῖ ἐλθεῖν, ἐχὶ παραγραφῇ. ἔσθ' ἐὰν βουλόμενον ἐλθεῖν κρατήσῃ αὐτὸν ἔχων χωρὶς ὁδοῦ αὐτῷ, καὶ μὴ δεδοκότα πλεῖον περὶ φασιν, συγγνώσκεται. εἰ μὲντοι ιδιώτης αὐτὸν κρατήσῃ, παραγραφῇ ἐκ' ἐχὶ,

γ'. Ἀλλὰ ἀγωγῇ εἰς τὸ διαφέρειν καὶ τῷ κρατήσαντος.

δ'. Καὶ ὁ κατὰδικασθεὶς θάνατον καὶ φυλὴν ἔξορίαν ἀπὸ κεφαλικοῦ

ἐκλήματος, ἔχῃ παραγραφῇ εἰς
τὸ βοηθεῖσθαι τὸν διεκδικητὰς αὐτῶν
ἢ ἐπυπταῖς.

Οὐχ ὁ κατηγοροῦντος κεφαλὴ
κῶς, ἀλλ' ὁ καταδικασθεὶς ἔχῃ πῶς
παραγραφῇ διὰ τῆς μὴ παρα-
γῆς· εἰ μὴ δεσμοῖς ἐπέχῃ, ἢ φυ-
λακῇ στρατιωτικῇ. ἢ ὁ διὰ πένθος
ἰδίον ἐμποδισθεὶς. ὁ αἰχμαλωπι-
στὴς ἔχῃ παραγραφῇ.

Οὐκ ἔρρωται τὸ συμφωνῆσαι
ῥητικῶς, μὴ χηρῶσαι (V) ἐναγ-
μόν παραγραφῆς. ἀλλὰ δεῖ ἰδι-
κῶς αὐταῖς ἀπολέγειν.

Εὰν ὁ μὴ ὀφείλων ἐπυπτῇ
δοῦναι, παρέχῃ, εἰ μὴ καὶ πλά-
νῳ, βοηθοῦνται διὰ παραγραφῆς
(C) ἐπυπταῖς. εἰ δὲ ἀπὸ συμφώνου,
οὐ βοηθοῦνται. τὸ αὐτὸ ἢ ὅτε περ
ἐπὶ παραστάσι ποινῇ ὁμολογήσῃ
μείζονα τῆς ὀριζομένης.

ε'. Εὰν τῶν δύο ἐνὶ ἐναγμο-
νῶν ἐπρωτῶντων, ὑπὸ ποινῇ
ὁμολογήσῃ παρίσταναι, ἢ ὁ ἄλ-
λῳ ἐμποδίσῃ μοι, τότε κέρχε-
μαι παραγραφῇ, ὅτε κοινωνοὶ
εἰσιν. εἰ δὲ καὶ ὁ εἰς τῶν δύο ἐνα-
γμόνων ὁμολογήσῃ μὴ παρα-
στῇ, ὁ δὲ ἄλλῳ ποιήσῃ τὸ ἱκανόν,
ἐναγμόνος ἐπὶ τῇ ποινῇ, ὁ μὴ πα-
ραστὰς ἔχῃ παραγραφῇ. τὸ αὐτὸ
ἔστιν εἰάν ὁ πῶς ὑπεξοισίῃ συναλ-
λάξας λάβῃ πῶς παραστάσεως ἀ-
σφάλειαν ὡς αὐτῶν, ἢ τῆς πα-

A citus sit, defensoribus eius,
& fideiussoribus exceptio
proderit.

Non qui capitis reus fa- §. i.
ctus est, sed damnatus exce-
ptione utitur, si ob id iudi-
cio non steterit: nisi vincu-
lis, vel custodia militari re-
tentus sit. præterea si funere
quis domestico impeditus
fuerit. Qui in seruitute ho-
stium fuit, exceptione utitur.

Si generaliter conuenerit, §. 2.
ne reus exceptione utatur,
conuentio non valet: sed spe-
cialiter eis renuntiandum est.

Si quis cum iudicio sistendi §. 3.
causa satisfacere non deberet,
satisfactò promiserit: si qui-
dem per errorem, fideiusso-
res exceptione adiuuantur. si
verò ex conuentione, non
adiuantur. Idem est & si
quis iudicio sistendi causa
maiores pœnam promise-
rit, quàm statutum sit.

V. Si vni ex duobus reis sti- L. 5.
pulandi iudicio stare cum
pœna promiserit, & alter im-
pedierit me, utar exceptio-
ne, si socij sint. si verò vnus ex
duobus reis promittendi ad
D iudicium non venerit: alter
autem rem de qua agitur,
soluerit: qui deseruit pro-
missionem iudicio sisti si con-
uenietur pœnæ nomine, ute-
tur exceptione. Idem est, si
filius familias ex contractu
suo conuentus iudicio se sisti
cum pœna promiserit, vel si
pater eum cum pœna iudi-

cio sisti promiserit, & deinde cum alterutro de re actor egerit: nam poenam petendo exceptione submouebitur.

L. 6. VI. Eius qui reipublicæ causa abfuerit, fideiussores etiam exceptione adiuuantur.

L. 7. VII. Si quis seruum aut filium familias iudicio sisti promiserit, eisdem exceptionibus utitur, quibus vteretur si pro libero vel patrefamilias fideiussisset. præterquam si reipublicæ causa seruus abesse diceretur: nam seruus reipublicæ causa abesse non potest.

L. 8. VIII. Et si post tres, aut quinque pluresve dies, quam iudicio sisti se reus promisit, iudicium subeat, exceptione adiuuatur, nisi ex mora actor lædatur.

L. 9. IX. Si seruus iudicio se sisti promittat, nec ipse tenetur, nec fideiussores eius. Si plures seruos iudicio sisti promifero, & vnus status non sit, poena quidem integra committitur, sed posita doli exceptione pro rata vnus qui non stetit, poenam soluam.

L. 10. X. Licet tempore liberatus actione dicatur, quem iudicio sisti promisi, actio tamen in me danda est, vt vel exhibeam eum, vel defendam, vt veritas inquiratur. Si homo certa die sisti promissus dolo promissoris perierit, ante diem non conuenitur.

A ὅς, καὶ ὑπερῷ ἐνάγῃ τῷ ἐπέρωτῳ τῶ χρέους, ἐκβάλλεται παραγραφή.

ς'. Τοῦ ἀπολιφθέντος πωρώματος δημοσίου αἰτία, ἐπὶ ἐπύνηται βοηθοῦται.

ζ'. Ο ἐπυώμυθ δόδλῳ ἢ ὑπεξούσιον ἐν δικαστείῳ παρέσθαι, τὰς αὐτὰς ἐχθ' παραγραφὰς, αὐτὸς ἢ μελλεν εἶναι, ἢ ἐλδύθερῳ ἢ αὐτεξούσιον ἐπύνησας, πλὴν τῆς πωρώματῳ δημοσίου ἀποδημίας· τῷ τῷ δόδλῳ ἐκ ἀποδημεί.

η'. Καὶ μὴ πρὶς καὶ πέντε καὶ πλείους ἡμέρας τῶ ἐκπρωτεύοντι τὸ δικαστήριον ὑποδεχόμενῳ ὁ ἐναγόμενῳ, βοηθεῖται διὰ παραγραφῆς, εἰ μὴ ἐκ τῆς ὑπερθέσεως ὁ ἐνάγων ἐβλάβη.

θ'. Ο ὁμολογῶν δόδλῳ ἐν δίκῃ παρίσθαι, ἐκ ἐνέχεται, οὔτε ἐπύνηται αὐτῷ. Εὰν ὁμολογήσῃ πολλοῖς δούλοις παρίσθαι, ἐπὶ ἕνα μὴ παραστήσῃ, βεβαιοῦται μὴ εἰς ὀλέκληρον ἢ ποινή. διὰ δὲ δόλου παραγραφῆς, μόνῳ πλὴν ἀναλογίαν τῶ μὴ ᾧρασάντος δίδωμι.

ι'. Εἰ καὶ λέγεται τῷ χρόνῳ τῆς ἀγωγῆς ἐλδύθερωθῆναι, ὃν ὁμολογήσας παρίσθαι, ἐνέχομαι ἐπὶ τῷ παραστήσῃ, ἢ διεκδικῆσαι, διὰ τὸ γνωθῆναι τὸ ἀληθές. εἰ δὲ δόλω τῶ ὁμολογήσαντος ἀποδαίη ὁ ὀφείλων ἐμπροσθέντος ᾧρασθῆναι, ἐκ ἐνάγεται πρὸς τῆς πωρώμας.

Εὰν μέλλων κινεῖν πλὴν τοῦ ἐν
 βρεως ἀγωγῷ, λάβω ὥρασα-
 σεως ἐπὶ τῷ, καὶ μὴ τὸ βεβαιω-
 θῶμαι, ἢ ἐγὼ ἢ ὁ ἐναγόμενος ἀπο-
 θάνῃ πρὸ τῆς θεωκατέρξεως, δε-
 γαί ἢ ἐπρώτῃσι· ἢ γὰρ τοῦ ἐν βρεως
 ἀγωγῷ, οὔτε κληρονόμοις, οὔτε καὶ
 κληρονόμων δίδοται. τότε δὲ τὸ
 λέγμεν, ὅταν μὴ μὲν πολὺ χρό-
 νον ἀπέθανεν· εἰ γὰρ ἐπώλησεν,
 ἡδωμένον κατ' αὐτὸν θεωκατέρ-
 ξαται. οὐ δύναται δὲ τις πλὴν πε-
 ρὶ ἐν βρεως ἀγωγῷ ὥραχεσθον,
 κινεῖν πλὴν τοῦ τῆς παρασάσεως.
 ὅτε δὲ ἡ θεωτότυπος ἀγωγῷ καὶ
 κληρονόμων δίδοται, τότε δὲ ἢ τοῦ
 ὁ ὥρασάσεως ἐπρώτῃσι ἀμύζει
 κατ' αὐτὸν.

ια. Ο ὥρισαν ὁμολογῶν ἵνα,
 ἐν τῇ αὐτῇ αἰπῇ ὀφείλει ὥρισαν,
 ἵνα μὴ γνῆται χεῖρον ἢ ἀπαίτησις·
 οὐ δοκεῖ δὲ γίνεσθαι χεῖρον, ἐὰν δυ-
 γερὴς γνῆται. οἷς ἐὰν ἐτέρω χρεωσή-
 σαιτα ὥρασησι, ἢ τὰ χρήματα
 ἀπολέσαιντα, ἢ ἄλλω καταδικα-
 σέντα.

ιβ. Τὸν δὲ νεωτέρω θεωνομίῳ
 χρώμενον οὐ δοκεῖ ὥρισαν. δὲ τὸ
 διαφέρον τῷ ἐναγόντι σκοπεῖται
 ἐν τῷ καιρῷ καὶ ὅν ἐστι ὥραση-
 ναι, εἰ καὶ διαφέρῃ ἐπαύσαντο νῦν
 ὅτε ἐναγῇ.

ιγ. Δοῦλος εἴτε ἐπρώτῃσι, εἴτε ἐπε-
 ροτηθῇ, ὥρασαισιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ
 δικασαδῷ, οὐ βεβαιῶται, ἔπε οἱ ἐπὶ τῇ

A Si cum iniuriarum acturus
 essem, fideiussorem iudicio
 sistendi gratia accepero, &
 commissa stipulatione deces-
 sero, vel reus ante litem con-
 testatam, cessat ex stipulatu
 actio: actio enim iniuriarum
 heredi non competit, nec
 aduersus heredes. tunc au-
 tem hoc obtinet, si non post
 longum tempus decesserit:
 quia si ad iudicium venisset,
 litem cum eo contestari po-
 teram. Non potest autem qui
 actionem iniuriarum omisit,
 agere ex stipulatu. Cum prin-
 cipalis actio aduersus heredes
 datur, tunc & ex stipulatu
 actio aduersus eos competit.

C XI. Si quis quendam in iu- L. 12.
 dicio sisti promiserit, in ea-
 dem causa eum debet sistere,
 ne deterior petitio sit. de-
 terior autem fieri non vi-
 detur, si difficilior fiat. ut
 puta si sistatur qui nouum æs
 alienum contraxerit, vel pe-
 cuniam perdiderit, vel alij
 condemnatus.

D XII. Qui autem nouo pri- L. 12.
 uilegio utitur, non videtur
 in eadem causa sisti. Id quod
 actoris interest spectatur eo
 tempore quo sisti debuit,
 quamuis desierit eius interes-
 se cum agit.

XIII. Si seruus quasi litiga- L. 13.
 turus stipuletur, vel promit-
 tat iudicio sisti, stipulatio non
 committitur: nec fideiusso-

restenentur: quia seruus conueniri, vel conuenire non potest.

L. 14. XIV. Si procurator aliquem iudicio fisci stipulatus sit, nec poenam adiecerit, si status non esset, id quod interest eius cuius negotium gesserit, spectatur: maximè si stipulatus sit id quod interest, si status non esset.

L. 15. XV. Si tutor iudicio fisci promiserit, & stipulationi non obtemperauerit, & interea pupillus adoleuerit, aut mortem obierit, aut etiam abstinuerit se hereditate, cessat ex stipulatu actio: licet enim tutor debiti pupillaris nomine condemnatus sit, si quid tamen eorum quæ supra dicta sunt acciderit, actione iudicati non tenetur.

SCHOLIA.

^a *Computantur ei.*] ANONYMI. Nisi iusta aliqua causa impeditus sit, vt lib. 4. tit. 6. dig. 38. & lib. 50. tit. 16. dig. 154. inuenies ibidem vnde mille passus numerandi sint. Milliarium dicitur, quod mille passibus terminetur, vt dicitur libro tit. 4. dig. 22. & tit. 18. dig. 16.

^b *Aut morbo.*] Nam qui valetudine vexatur, vt ciuilia officia subire non possit, nec suis rebus superesse, à iudicandi necessitate excusatur: Nam qui excusationem non habet, etiam inuitus iudicare cogitur, vt lib. 50. tit. 5. dig. 13.

^c *Graviter egrotet.*] ANONYMI. De morbo fontico habetur lib. 21. tit. 1. dig. ult. & 4. & lib. 50. tit. 16. dig. 113.

^d *Quod grauida.*] De grauida lib. 21. tit. 1. dig. 14.

Α παὶ ἐνέχονται· δούλος γὰρ οὔτε ἐνά-
γῃ, οὔτε ἐνάγεται.

14'. Εὰν ἐντολὴν ᾤρασται ἐπε-
ροτήσῃ, μὴ παροδὸν ποινὴν ἐκ τῆς
μὴ ᾤρασθῆναι, τὸ διαφέρειν τῆς κυ-
ρίου τῆς δίκης σκοπεῖται· μάλιστα
εἰ ἐπρώτῃσιν τὸ διαφέρειν ἐκ τῆς μὴ
ᾤρασθῆναι.

B

15'. Εὰν ἐπίτροπος ὁμολογήσας
μὴ παραστήσῃ, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἡβή-
σῃ, ἢ τελευτήσῃ ὁ ὀρφανός, ἢ τῆς
κληρονομίας δόσῃ, δεξιᾷ ἢ ἐπρώ-
τοις· καὶ γὰρ ἐπὶ τῷ χρεὶ κατὰ
δικαστὴν ὁ ἐπίτροπος, οὐ κατέχε-
ται τῇ ἐμπληρώσει τῶν κεκριμέ-
νων, ἱνὸς τῶν εἰρημνύων συμβαί-
νοντος.

C

ΣΧΟΛΙΑ.

Ανωνύμου. Εἰ μὴ δὲ λόγως ἐμποδισθῇ,
ὡς βιβ. δ'. τίτ. γ'. δ'γ. λη'. & βιβ. ν'. τίτ.
15'. δ'γ. ρνδ'. ἐκεῖθεν δὲ ρήσεως πόθεν ἄρχε-
ται μετρίως. Λέγεται δὲ μίλιον ἀπὸ τῆς
ἐπὶ χιλίων βημάτων, ὡς ἐν τῇ βιβ.
εἴρηται τίτ. δ'. δ'γ. κβ'. καὶ τίτ. ιη'. δ'γ. 15'.

Ο γὰρ νοσῶν, ὥστε μὴ δυνάσθαι ληπου-
ρεῖν, μήτε τὰ ἴδια διοικεῖν, ἔξκουσάτωται
τῆς δικαστῆρος· ἔξ ἀνάγκης γὰρ τις δικαστῆς, εἰ
μὴ ἔχῃ ἔξκουσάτωνα, ὡς βιβ. ν'. τίτ. ε'.
δ'γ. 15'.

Τοῦ Ανωνύμου. Περὶ μόρου σπληνός
ἔχῃ βιβ. κα'. τίτ. α'. δ'γ. ἕτερον καὶ δ'. & βιβ.
ν'. τίτ. 15'. δ'γ. ριγ'.

Περὶ ἐγκύου, βιβ. κα'. τίτ. α'. δ'γ. 15'.

TITΛ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΖ'.

Περὶ ἀπράκτων ἢ τοι ἀρξαζουσῶν ἡμερῶν, καὶ ὑπὸ κρίσεως,
καὶ διαφόρων χρόνων.

TITVLVS XVII.

*De diebus feriatis siue quietis à litibus, & dilationibus,
& diuersis temporibus.*

Α' ΕΝ τῷ καιρῷ τῷ ἀγροῦ καὶ τῆς
ἐξύλης, οὐδεὶς ἀναγκάζεται
δικασθῆναι. εἰ δὲ καὶ ἀγνοῖαι, ἢ
ράθυμίαν ὁ δικαστὴς αὐτῶν πρὸς
καλέσεται, εἰ μὴ ᾧ ᾧ οὐδὲν αὐτοῖς
καὶ ἐκιοῖτως δικαζομένοις ψηφίζε-
ται, ἔρρωται. εἰ δὲ ἀποδῶν, ἀνί-
σχυρῶ ἢ ψήφος καὶ χρεὶς ἐκ-
κλήτου. εἰ δὲ μέλλει φθεῖρεσθαι ἢ
ἀγωγῇ, ἀναγκάζονται συελθεῖν
μέχρι τῆς περὶ ἀπαρξάσθαι· οὐ
μὴν πρὸ αὐτῶν.

Β'. Καὶ ἐν ταῖς ἀπράκτοις δίδονται ἐπι-
τροπαι, καὶ οἱ ῥαθύμως διοικῶντες ὑπο-
μιμνήσκονται, καὶ διατροφαὶ οὐκ εἰδόνται, καὶ
ᾧ ᾧ αὐτῶν προπένει, ἔτι τὰ πρὸ τῆς ἡ-
λικιῶν ζητεῖται. καὶ εἰς νομὴν πέμπεται
γαστήρ, καὶ δανείσῃς, καὶ ληγατάριος. ἔτι
ἀπὸ τῆς πρὸς μνηστῆρας ζημίας ἀσφα-
λείας, καὶ πρὸς ἐπιοκομιδῶν διαθή-
κῃ δικαιοδοτεῖται καὶ ἔτι δότικῃ καὶ ἐξέ-
πρωταῖς πράγμασι τῆς ἀμφισβητου-
μένης, εἰ μὴ κληρονομείας. καὶ πρὸς
τῆς ἀποφάσκειν παῖδας, καὶ γονεῖς,
καὶ πατέρας, καὶ τῆς ὑποεισελθ-
εῖν πρὸς ὑποπτικῇ κληρονομίαν,

Basil. Tom. I.

A I. **M**ESSIVM vindemia-
rumque tempore li-
tigare nemo cogitur. Sed si
per ignorantiam, vel socor-
diam iudex ipsos euocarit, si
quidem sententiam dixerit
præsentibus illis & sponte li-
tigantibus, sententia valebit:
si verò absentibus, etiam ci-
tra appellationem infirmabi-
tur. Sed si actio tempore per-
itura sit, venire coguntur,
vsque dum lis contestetur,
non vltèrius.

II. Etiam diebus feriaticis
tutores dantur: & officij ad-
monentur qui negligenter
in administratione se gerunt,
alimenta constituuntur, ex-
cusationes allegantur, ætates
probantur, venter in posses-
sionem mittitur, & creditor,
& legatarius, & damni in-
fecti cauetur: aut de testa-
mentis exhibendis ius dici-
tur: & vt curator detur bo-
norum eius, cui an heres ex-
staturus sit incertum est: &
de alendis liberis, & paren-
tibus, & patronis: aut de ad-
eunda suspecta hereditate:

Ii

aut vt ex aspectu atrox iniuria æstimetur : vel de fidei-commiffaria libertate præftanda.

- L. 3. III. Messis, vindemiarumque tempore ius dicitur de rebus, quæ tempore vel morte perituræ sunt. morte, veluti actio furti, damni iniuriæ, iniuriarum atrocium: qui de incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata rapuerunt, & si quæ similes sunt. tempore autem, vt si tempore actiones perituræ sint: liberalia quoque iudicia omni tempore finiuntur. Item in eum qui quid in nundinis & vacationibus aduersus communem vtilitatem acceperit.

- L. 4. IV. Præsides provinciarum ex consuetudine cuiusque loci messis vindemiarumque tempus definiunt.

- L. 5. V. Pridie Kalendas Ianuarias magistratus neque ius dicunt, nec sui potestatem faciunt.

- L. 6. VI. Quæ feriatis diebus contra voluntatem partium iudicata sunt, infirmantur, nec executioni mandantur.

- L. 7. VII. Ad instrumentorum inquisitionem sæpius quoque dilatio datur, maximè si quid inopinatum emergat. si defunctus dilationem acceperit, successori quoque eius causa cognita datur.

- L. 8. VIII. Dies à septima noctis hora vsque ad horam sextam

A ἔξ δευτέρῃς ἔς ὑπομνηθῆναι πρὸς τῆς ἀρχῆς ὑβρεῖν, ἔξ δὲ δευτέρῃς φεδοκομισσάμεναι ἐλδιδεῖν.

γ'. Δικαιοδοτεῖται ἐν τῷ δέρε ἔκ τῆς ζυγῆς καὶ τῶν μελλόντων ἀπολυθῆναι τὰς χροῖας, ἢ τὰς θανάτων. θανάτων μὲν, ὡς ἐπὶ καὶ τῆς κλοπῆς, ἀκουσίου ἀγωγῆς, καὶ ὑβρεως τῆς ἀρχῆς, καὶ τῶν ἀπαρχύτων ἀπὸ ἐμπροσθοῦ, καὶ ἀπὸ πώσεως, ναυαγίου, ἔκ γὰρ ἡ νηὶς ἀναστραπέσῃς, ἔκ τῶν ὁμοίων. χροῖας δὲ, ὡς ἐπὶ τὰς χροῖας φεδοκομῶν ἀγωγῶν, καὶ τὰ καὶ ἐλδιδεῖν ἐν παντὶ χροῖας πρᾶσθαι· καὶ καὶ τῶν ἀπαρχύτων ἐν πανηγύρεσι καὶ ἀτελείας, ὥρα δὲ τὸ κοινῇ χρῆσιμον.

C δ'. Πρὸς τὴν σινηθῆσαν ἐκάστου τόπου, τῶν χροῖων τῶν δέρεσι, καὶ τῆς ζυγῆς ἡ δέχοντες ὁρίζονται. ε'. Τῆς καὶ μιᾶς τῶν καλῶν ἰδουαρίων, οὐ δικαιοδοτεῖσιν ἡ δέχοντες, οὔτε δι' ἑαυτῶν διδόναι.

ς'. Τὰ ὥρα γὰρ γὰρ τῶν μερῶν ἐν τοῖς ἀπράκτοις ψηφίζομεν, ἀκρωτά ὅτι, ἔκ ἐκ ἐκβελάσσεται.

ζ'. Ἐπὶ ζητήσεσιν δικαιοματιῶν, καὶ πολλάκις δίδεται ὑπὲρ δεσῖς, μάλιστα ἐὰν ἀπρόοπτον π φανῇ. Ἐὰν ὁ τελεθῆσας ἐλάβε τὴν ὑπὲρ δεσῖν, δίδεται τῆς αἰτίας διαγνωθείσης ἔκ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ.

η'. Ἡ ἡμέρα ἀπὸ ἐβδόμης ὥρας τῆς νυκτὸς ἕως πλημυρῆς τῆς ἑκτῆς ὥρας

ἡ ἐπομένης νυκτὸς ὁρίζεται, καὶ τὸ γινόμενον ἐν οἱαδήποτε ὥρᾳ τῇ εἰκοσιπεντάερον ὥρᾳ, ἐν φωτὶ δοκεῖ γίνεσθαι.

θ'. Ἐν ταῖς ἀπράκτοις τὰ πρῶτα πόμυρα ἐν τοῖς δικαστηρίοις χολεύει. οὐ μὲν τὰ πρῶτα κατὰ τὰς στρατοποικίᾳ φερόμενα, οὔτε ἡ τῇ ἐγκλημάτων διάδοσις.

ι'. Ἐν μὲν ταῖς χρηματικαῖς ὑποθέσεσιν ἅπασι μόνον ἐκάστῳ δίδεται ὑπέρθεσις. ἐν δὲ ταῖς κεφαλαιαῖς, τῷ μὲν ἐναγομένῳ, τρεῖς. τῷ δὲ κατηγορῶντι, δύο. ἐκάστῳ δὲ τὸ αἰτίας διαγινώσκοντος.

ια'. Ἡ διάταξις καθ' ἑαυτὴν ἔχει τὴν δικαστὴν ἐνεκεν συμβολαίων, ἢ προσώπων συμβαλλομένων τῇ δίκῃ, ὧς ἔχον τοῖς δικαζομένοις προθεσμίαν εἰς παρασκυλὴν τῶν οἰκείων δικαιολογιῶν, πρὸς τὸ διάστημα τῶν τόπων, ἐν οἷς λέγει ὁ αὐτὸς τυγχάνειν τὰ πρῶτα, ἢ τὰ συμβόλαια. εἰ μὲν γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ, καὶ ἢ ἐν τῇ δίκῃ λέγει, φησὶ ταῦτα τυγχάνειν μὴ πρὸς αὐτῶν τριῶν μιλίων ἀπὸ τῶν ἐπὶ ἐξέδω. εἰ γὰρ ἐν ἑτέρᾳ ἐπαρχίᾳ λέγει τυγχάνειν τὰ πρῶτα, ἢ τὰ συμβόλαια, εἰ μὲν πλησιάζει ἐκείνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἢ ἐν τῇ δίκῃ λέγει, ἐξ μηνῶν λόγῳ τῆς προθεσμίας ἀραγεθήσονται. εἰ γὰρ διαπόντιος ἢ ἐν ἑτέρᾳ ἐπαρχίᾳ, ἐννέα μηνῶν τὸ τὸ λαμβανέτω προθεσμίαν. βάλει γὰρ τοῖς δικασταῖς ἔχον ἐξέδοσαν ὡς ἐπὶ τῇ ἐπαρχίᾳ προθεσμίαν, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς συναινέειν, ὡς ἰσχυρὰ καὶ ἀδραστήτως χρεῖα ἀπατεῖ, καὶ

Basil. Tom. I.

A noctis sequentis completam finitur, & quod in quacunque viginti quatuor horarum actum est, tempore lucis actum videtur.

IX. Dies feriati forensibus L. 9. negotiis vacationem dant: non etiam his, quæ ad disciplinam militarem pertinent, nec criminum cognitioni.

X. In pecuniariis causis semel tantum cuique dilatio datur. in capitalibus autem reo quidem tres, accusatori verò duæ: utrumque autem causa cognita.

XI. Constitutio iubet, ut L. 1. C. de dil. liceat iudici instrumentorum, vel personarum gratia, quæ causæ necessariæ sunt, dilationem dare litigatoribus ad instructionem allegationum suarum pro ratione locorum in quibus instrumenta esse, vel testes degere petitor contendit: nam si in ea prouincia, ubi lis agitur, hæc esse dicat, non amplius quam tres menses indulgeantur. si verò in alia prouincia testes vel instrumenta esse dicat, si quidem petantur ex continenti prouincia, sex mensium dilatio tribuatur: si verò ex transmarina, nouem mensium dilationem accipiat. non vult autem constitutio, ut iudici temerè liceat dilationem indulgere, sed cum vrgens & inuitabilis necessitas postu-

li ij

lat, & tunc non ampliùs, quàm semel tribuatur: nisi fortè necessitas quædam dilationem iterùm tribui postulet.

L. 2. XII. Ei qui ex rescripto principis aduersarium suum ad alienum forum trahit, dilatio denegetur. Qui in iudicium vocatur ab aliquo, si velit probare precum mendacia, vel pro se instrumenta proferre, vel testes, dilationem accipiat, quoniam ad litigandum instructus esse non potuit, qui præter spem ad forum incompetens trahitur.

L. 3. XIII. Siue integra dilatio data fuerit, id est, trium vel nouem mensium, siue pars, iudex dilationis tempus expectare debet. feriæ autem non excipiantur à tempore dilationis, siue solemnes sint, siue propter repentinam aliquam causam indictæ sint.

L. 4. XIV. A magistratu in publicum procedente dilationem postulari non conuenit, etiamsi vtraque pars consentiat: dilatio enim nonnisi causa cognita datur. cognitio autem causæ pro tribunali suscipitur. omnis autem iudex à quo dilationis petitio fuerit improbata, studeat quæstiones susceptas per sententiam dirimere.

L. 5. XV. Cùm princeps ad appellationem consultationemve iudicium rescribit,

^A ἀναγκαίως ὅς τις τῆς αἰτίας, μὴ πλέον ἢ ἅπαξ παρεχέσθω ἢ προθεσμία. εἰ μὴ ἄρα ἀνάγκη τις ἀπαιτήσῃ, ἢ εἰς δόξαν παραχρῆσθαι αὐτῷ.

ιβ'. Ο ἀπὸ θείας ἀπηραφῆς εἰς ἄλλον φόρον ἔλκων ὁ ἴδιον ἀπιδικον, μὴ λαμβανέτω προθεσμίαν. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐναγόμενος, εἰ βούλεται διελέγξαι τὸ τῶν δειήσεων ψύδος, ἢ δικαιώματα ἀγαγεῖν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἢ μάρτυρας, λαμβανέτω προθεσμίαν, ὡς ἀπροσδοκήτως εἰς ἀπρόσφορον ἐλκόμενος δικαστήριον, ἢ διὰ τοῦτο μὴ ἐμπάρασκελος ὑπαρχὼν πρὸς τὸ δικάσασθαι.

ιγ'. Εἴτε τελεία προθεσμία ἐδόθη, τοῦτο ὅτι τελειὴν ἢ ἐννέα μῶν, εἴτε ἐλάττω χρόνον, ὁ φείλει ὁ δικαστὴς περιμῆναι ὅσον χρόνον τῇ προθεσμίας, μὴ ὑπεξαίρουμῶν τῇ ἀπράκτων ἡμερῶν ἐκ τῶν χρόνου τῆς προθεσμίας, εἴτε ὅς ἐδοῖς εἰσὶν ἀπρακτοί, εἴτε διὰ τοιαύτα συμβᾶσαι αἰτίαν αἰφνίδιον ἀπρακτοὶ γίνωνται.

ιδ'. Οὐ γὰρ προϋόντα ὁ δέχωντα ἐπ' ἀγροῦς αἰτεῖσθαι προθεσμίαν, οὐδὲ εἰ ἐκ αὐτοῦ μέρους σωανεῖ· εἰ μὴ γὰρ ἡ αἰτία διαγνωθῇ, οὐ δίδεται προθεσμία. ἡ δὲ τῆς αἰτίας διάγνωσις ἐν βήματι περὶ αὐτῆς γίνεται. πᾶς ὁ δικαστὴς ἀπαγορεύων τῇ προθεσμίαν, ἀπουδαζέτω ζητῆσαι ἢ τέμνειν τὰς ὑποθέσεις.

ιε'. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἢ πρὸς ἐκκλησίαν, ἢ πρὸς συναγῶσιν δικαστῶν ἀπηραφῇ,

Ii iij

- L. 3. XX. Nullus iudex auctori-
tate sua ferias condat. quo-
modo enim imperiales feriæ
vocari possunt, quæ à magi-
stratibus indicuntur: si verò
eo nomine non appellentur,
nec feriæ sunt. solus igitur
Imperator ferias indicare
potest.
- L. 4. XXI. Publicas ac fiscales
causas etiam feriatís geminis
mensibus dirimere licet, sic-
ut & pistorum causas.
- L. 5. XXII. Diebus quadragin-
ta ante diem Paschæ nulla
omnino criminalis quæstio
apud vllum iudicem exercea-
tur.
- L. 6. XXIII. Omnes dies iuri-
dici sunt. duo tamen men-
ses annis singulis ad requiem
laboris concessi sunt: hoc est,
qui messi vindemiæque sunt
destinati. & in Ianuario men-
se consueti dies feriatí sunt.
Item natalitius dies vtriuf-
que Romæ: nam hisce duo-
bus natalibus iudicia quie-
scere debent, quia & ab his
ipsis nata sunt. Item Paschæ
dies qui septeno numero vel
præcedunt, vel sequuntur.
Dies etiam natalis Saluatoris
nostri, & Epiphaniarum: &
quum Apostolicæ passionis
commemoratio celebratur,
dies feriatí sunt: neque
spectaculum vllum edatur:
& dominicum diem parem
necesse est habere reueren-
tiam: nec in eo apud iudices
- A κ'. Μηδεὶς δικαστὴς καὶ οἰκειᾶν
ἐξουσίαν ὀρεζέτω ἀπρακτοῖς· πῶς
γὰρ δυνάμει βασιλικῇ καλεῖσθαι
αἱ ᾧ δὲ τῷ δέχοντος ὀρεζόμεναι
ἀπρακτοί. εἰ δὲ μὴ ἔχουσιν τὸ
ὄνομα, οὐδὲ ἀπρακτοὶ εἰσιν. ᾧ δὲ
μόνου τίνου βασιλείας ἡγεῖται
ἀπρακτοῖς ὀρεζέσθαι.
- B κα'. Καὶ τὰς δημοσίας, & τὰς τῆς
τραπεζίου αἰτίας, & ἐν τοῖς δύο μηνὶ
τῶν ἀπρακτῶν ἔξεστι περὶ αὐτῶν
ᾧ ὡς περὶ καὶ τὰς τῶν δέχοντων δίκας.
κβ'. Ἐν τῇ πενταετηρίῃ τῆς πα-
ρχῆς μηδεμίᾳ παντελῶς ἐγκλημα-
τικὴ δίκη γυμναζέσθω ᾧ δὲ μηδενὶ
δέχοντι.
- C κγ'. Πᾶσαι ἡμέραι ἐμπρακτοὶ ἔσονται.
δ' ὁ δὲ δύο μῆνες καὶ ἕνασον ἔπος περὶ
ἀνάπαυσιν τῆς καμάρου συγκεχώ-
ρῳνται. Τούτῃστιν ὁ τῶν θρησκευτῶν, &
ὁ τῶν τεχνικῶν. καὶ ἐν τῷ Ἰανουα-
ρίῳ δὲ μὲν αἱ σωτήριαι ἡμέραι
ἔσονται ἀπρακτοί· καὶ ἡ χυεθλιακὴ
ἐκατέρᾳ Ρώμῃς ἡμέραι· ἡγεῖται γὰρ
ἐν τοῖς δύο τοῖς ναυαρχαῖς δέχουσιν τὰ
δικαστήρια· ὡς ἐν τῷ δύο τοῦτων πό-
λεων Ἰππονοθέντα. καὶ αἱ ἐπὶ αὐτῶν
πάρχῃ, καὶ αἱ ἐπὶ αὐτῶν περὶ τῆς πα-
ρχῆς ἡμέραι, & αἱ τῆς χυεθλίου τῆς σω-
τήριος ἡμέραι, καὶ αἱ τῶν Ἰπποφά-
νειων. καὶ ὅτε μνήμη τῆς πάσης τῆς
ἀγίων ἀποστόλων γίνεται, ἀπρακτοί
ἔσονται. καὶ μηδεμίᾳ θείᾳ Ἰππτελεί-
ᾳ. & πᾶσι κυριακῶν ὅμοιως
ταύταις ταῖς ἡμέραις περὶ αὐτῶν ἡ-
μαρτῶν καὶ μηδὲ ᾧ δὲ τοῖς δέχουσιν,

ἢ χαμαιδικασαῖς, ἢ ὧς ἑτέροις δικασαῖς, ὑποδείσις γυμναζέσθω. Ἐν ἡμέραις δὲ ἢ χυεθλιακῇ ἢ βασιλέως, ἢ καθ' ἡμῶν ἀντιγροβύτη βασιλεῖς, ἀπρακτος ἔστω. ἐν δὲ ταῖς δεκαπέντε παχαλίαις ἡμέραις, μηδὲ πρὸς δημοσίων σωτηρίων, μηδὲ πρὸς ἰδιωτικῶν ἡρώων, ὑπομνήσις πρὸς σαγέσθω ἑνί.

κδ'. Πᾶσα πρὸς ἄξις ἢ ἐπὶ δημοσίοις, Ἐπὶ ἰδιωτικοῖς ἡσυχάζετω ἐν ταῖς δεκαπέντε παχαλίαις ἡμέραις. μόνον δὲ ἐλδοτεῖαι δούλων, Ἐαυτοῖς οἰσιότιτες παίδων γινέσθωσαν.

κε'. Ἡ διάταξις βούλεται τοῦ λησῆς, Ἐπὶ τοῦ Ἰσαύρου οὐ μόνον ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ, ἀλλὰ ἢ ἐν οἱ αὐτῇ ποτε ἡμέραις ἢ πάχα ἔξετάζεσθαι, ἢ βασιλείαις ὑποβάλλεσθαι. συγνώσεται γὰρ φησὶ τὸ θεῖον ἡμῖν, πολλῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἐν τούτῳ ἀσφαλιζομένης. Ἐπὶ πολλῶν ἐλεγχόμενων διὰ τῆς ἐπὶ κείνοις ἔξετάσεως.

κς'. Τῇ πρὸς τῇ παχαλίαις ἡμέραις, Ἐπὶ μὴ βασιλικῆς ἰδικῆς ἐπὶ τοῦ κατὰ λαβούσης κελεύσεως, πάντες ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν. εἰ μὴ ἄρα ἱερόσυλος ᾖ, ἢ μοιχρὸς, ἢ παρθένων ἀρπαξ, ἢ τυμβωρύχος, ἢ γόνης, ἢ φαρμακός, ἢ μονίπαις πλάσῃν ὅτι κατὰ δεξάμενος, ἢ φονεὺς, ἢ πατρικόν, ἢ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανησάμενος.

κζ'. Ἐν ταῖς ἀφωρεσμέναις ἡμέραις εἰς πᾶσι τοῖς θεοῖς ὑμῶν, οὐ χρὴ δεῖν ἵππελεῖσθαι, οὐδὲ ἀπαυτῆ-

vel arbitros, vel alios iudices vlla lis exerceatur. Præterea dies natalitius principis, aut quo princeps renuntiatus fuit, feriatu esto. In quindecim verò paschalibus diebus nec ob publica tributa, nec ob priuata debita admonitio cuiquam offeratur.

XXIV. Actus omnis tam publicus, quàm priuatus diebus quindecim paschalibus conquiescat. Manumissiones duntaxat seruorum, & emancipationes liberorum fiant.

XXV. Constitutio vult, ut latrones & Isauri non solum in quadragesima, sed etiam quocumque die Paschæ quæstionibus & tormentis subiiciantur: nam ignoscet, inquit, ipsum numen nobis, cum inde multorum salus procuretur, & per illorum quæstionem multi prodantur.

XXVI. Primo paschali die etiam si nulla ea de re Imperialis iussio adlata sit, omnes qui sunt in custodiis liberentur, nisi sacrilegus sit, vel adulter, vel raptor virginum, vel sepulchri violator, vel maleficus, vel homicida, vel veneficus, vel falsæ monetæ reus, vel parricida, vel aduersus principem, aut rempub. aliquid molitus.

XXVII. Diebus honori diuino dedicatis non conuenit edi spectacula, nec exactio-

nes fieri. quamobrem dies dominicus ita venerabilis esto, nulla ut in eo fiat executio, neque admonitio, neque fideiussionum exactio, sed taceant apparitores & advocati. præcones solemni voce non utantur: nemo litiget. pacta & transactiones dominico quoque die facere liceat. Circense certamen aut venatio dominico die non exhibeatur, etiamsi contigerit diem natalitium principis, aut quo princeps renuntiatus fuit, in dominicum incidere. Huius constitutionis temerator magistratus, aut apparitor eius amissionem militiæ, proscriptionemque patrimonij sustineto.

^A σὺς ἐν αὐταῖς παρεβαίνην. ὅθεν καὶ ἡ κυριακὴ οὕτω τιμάδω, ὥστε μηδὲ ἐνα παρεβαίνην ἐκβασμὸν ἐν αὐτῇ, μηδὲ ὑπομνήματα, μηδὲ ἐγχεῖν ἀπαίτησιν. σιωπᾶν δὲ καὶ τοῖς τειξέωτας, καὶ τοῖς δικολόγοις, καὶ μηδὲ τοῖς κήρυκας κεχεῖναι τῇ συνήθει φωνῇ· μήτε διαλέξασθαι πῶς συμφωνὰ δὲ καὶ διαλύσας, ἢ ἐν κυριακῇ ποιεῖν ὅτις. μήτε δὲ ἵππων καὶ κυνήγιον ὀπτελείδω ἐν κυριακῇ, καὶ εἰ συμβῇ πλὴν χυθλιακῇ ἡμέραν τῆ βασιλείας, ἢ καὶ τὴν ἀνηγορεύσθαι εἰς κυριακῇ ἀπαυτῆσαι. ὁ δὲ ταῦτα παρεβαίνων ἄρχων ἢ τειξέωτης, τῆς ζώνης ἐκπιπείτω, καὶ δημοσιεύστω.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΗ΄.

ΠΕΡΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ.

TITVLVS XVIII.

DE EDENDO.

L. I. D.
de ed.

QU I acturus est aduersus aliquem actionem ipsi edere debet, quo ipse vel de re transigat, vel instructus ad agendum veniat. Edere verò est etiam facultatem describendi facere, & in libello complecti & dare, & dictare, & demonstrare quam actionem ex albo dictaturus

^C α΄. **Ο** Ενάγων τινὶ, ὁφείλει πλὴν ἀγωγῇ αὐτῷ προεκδοῦναι, ὥστε χάσθαι αὐτῷ ἔχειν, ἢ διαλύσασθαι, ἢ ἐποῖμον ὑποσχεῖσθαι. προεκδοῦναι δὲ ὅτι, καὶ τὸ παραχεῖν αὐτῷ διχέρειαν μεταλλάξασθαι, καὶ τὸ συντάξαι ἐν χάριτι καὶ παραχεῖν, ἢ τὸ ἀπαγορεύσθαι, καὶ τὸ ὀπιδείξαι ἀπὸ τῆς χαρτίου τῆς ἀγωγῆς.

γινώσκειν αἱ ἀποκεκδοσὲς, χωρὶς ἡμέρας^A ἢ ὑπὸ αὐτοῦ γίνονται, διὰ τὸ πλημμελεῖσθαι ἀποχρονισμόν. ὁ χρόνος δὲ ὁμαλότητος καὶ ἀβολῆς ἢ τὸ ποσὸν ἐκδίδονται. οὐ μὲν ὁ τῆς ποιήσεως τῆς συμβολαίου. αἱ δὲ λογιστικαὶ μὲν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ὑπὸ αὐτοῦ ἐκδίδονται. πάντα ὅσα αὐτὸς πρὸς μὴν ἄρα τῶν δικαστῶν ἀποκομίζαν, ἐκδίδωσιν. οὐ μὲν ἢ οἷς οὐ μὴν καὶ χρῆσθαι. ὁ μὴν ἐκδίδοναι, μέντοι ἐκδίδει, οὐ δοκεῖ ἐκδίδοναι· ἀφῆλιξ, ἢ γυνή, ἢ ἀχρεῖος μὴ ἐκδεδωκότες συγγνώσκονται, ἢ ὁ δὲ λόγος μὴ ἐκδίδει.

β'. Ο ἡγετὴς ἀπαγγέλλει, ἐκ ἐκδίδωσι τῶν κληρονόμων τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης.

γ'. Ο ἀπαγγέλλων ἄρα τῶν δημοσίου μόνον τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν φερόμενα δικαιώματα ἀποκεκδίδωσι τῶν μισυτῶν.

δ'. Οἱ ἀργυροπράται μὲν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ὑπὸ αὐτοῦ, ὅν λογισμοὺς ἐκδίδουσι· δοκοῦσι γὰρ ἐκαστοῦ εἶναι, ὡς δὲ αὐτῶν συνεπιτόμενοι. ὁ ὑπερξούσιος ἀναγκάζεται ἐκδιδῶναι οὐ μὲν ὁ πατήρ. εἰ μὴ γυνή αὐτῶν ἢ ἀργυροπράτης, καὶ αὐτὸς ἀποστέλλει. εἰ δὲ βουλήσιν δεσποτοῦ δοδλός ὅστις ἀργυροπράτης, ὁ δεσπότης ἐκδίδωσιν. εἰ δὲ ἄρα γυνὴ αὐτῶν, ἀρκεῖ τὸ δεσποτὶν ὁμολογεῖν μὴ ἔχειν ὅν λογισμοὺς. εἰ δὲ τῆς πεκουλίου ἢ τὸ ἀργυροπράτειον, ἀρκεῖ καὶ τῆς δεσποτοῦ

fit. Editiones sine die & consule fiunt, ne dies præferatur & anticipetur. Dies adiectus solutioni & summa editur, non quo instrumentum conscriptum est. rationes autem cum die & consule eduntur. Edenda sunt omnia, quæ quis apud iudicem editurus est : non tamen ea quibus quis usurus non est. B Edere non videtur qui partem edit. Minori, mulieri, rustico, qui non ediderunt, subuenitur, & ei qui ex iusta causa non edidit.

II. Qui legatum petit, heredi verba testamenti non edit. L. 2.

III. Is à quo fiscus quid petit, ea tantum instrumenta, quæ ad eam causam pertinent delatori edit. L. 3.

IV. Argentarij siue argenti distractores rationes edunt adiecto die & consule : videntur enim singulorum esse cum eorum causa confectæ sint. Filiusfamilias edere cogitur : non etiam pater : nisi sciente eo argentariam exercebat, & lucrum patri adquirebat. si verò servus voluntate domini argentariam faciat, dominus edit : sed si præter eius voluntatem, factis est dominum iurare se rationes non habere. si verò servus peculiarem faciat argentariam : dominus de pe-

culio, vel de in rem verso tenetur. si tamen dominus rationes habeat, nec edat, in solidum tenetur. & argentarius edere compellitur vbi argentariam exercuit. Edere autem cogitur licet alibi instrumenta habeat: delinquit enim, quod aliò instrumentum transfert. quod si alibi edi velim, quàm vbi argentaria erat: ego sumptus facio.

L. 5. V. Spatiùmque ad ea perferenda ipsi tribuitur.

L. 6. VI. Si verò in villa rationes habeat, aut in horreo, ad locum me perducet, aut descriptas rationes dabit.

§. 1. Coguntur & heredes argentariorum edere. quod si plures sint heredes, & vnus tantùm habeat, solus ad editionem compellitur. Sed si omnes habeant, licet vnus ediderit, coguntur omnes edere, aut vnus editioni subscribere. quid enim si vilis est, & cuius suspecta est fides? Idem erit & si plures fuerint argentarij, vel plures tutores tutelam administrauerint.

§. 2. Aduersarius argentarij iurat, se non calumniæ causa postulare edi sibi, superuacuas fortè rationes, vel quas habet.

§. 3. Rationes sunt, quæ data & accepta negotiationis eius continent. quæcumque verò non sic dedit, vel si pignora

A ἢ πρὸς τῆς τοῦ πεκουλίου διοικήσεως ἀγωγῇ. Εἰ μὲν τοιούτων λόγους ἔχων ἐκ ἐκδίδωσιν, εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται. Ἐὰν δὲ ὁ ἀργυροπράτης ἀναγκάζεται ἐκδοῦναι, ἐνθα καὶ ἀργυροπρατεῖον ἴσως ἀναγκάζεται καὶ ἐκδοῦναι, καὶ ἄλλοι λαχοὶ ἔχῃ καὶ δικαίωμα. πλημμελεῖ γὰρ ἄλλοι λαχοὶ μεταφέρειν αὐτό. εἰ δὲ ἄλλοι λαχοὶ θέλω γινέσθαι πλεονεκτοῦν, ἢ ἢ ὅπου καὶ ἀργυροπρατεῖον ἴσως, ἐγὼ τὰς δαπάνας ποίω. εἰ. Καὶ δίδεται αὐτῷ χρόνος εἰς τὸ ἀγαγεῖν.

5. Εἰ δὲ τοῦ λόγου ἐν χειρὶ, ἢ ὡρεῖα ἔχῃ, ἐκείνους ἀπάγῃ, ἢ μεταλλάξῃ, ἔτι δίδωσιν.

Καὶ ὁ κληρονόμος τῆς ἀργυροπρατείας, ἀναγκάζεται ἐκδοῦναι. καὶ εἰ μὲν πολλῶν ὄντων μόνος ὁ εἰς ἔχῃ, αὐτὸς ἀναγκάζεται. εἰ δὲ πάντες ἔχοις, καὶ ὁ εἰς ἐκδίδωσιν, ἀναγκάζεται πάντες ἐκδοῦναι, ἢ τῇ ἐκδοσὶ τὸ ἐνὸς ὑπογράψαι. πᾶσι γὰρ ὅτι ἀτελής ἐστὶ καὶ ἄπιστος; καὶ αὐτὸ καὶ πρὸς πολλῶν ἀργυροπρατῶν, ἔτι ὅτι ὅπου ἅμα χειρισάντων.

Ομνίσαν ὁ ἀντίδικος τῆς ἀργυροπρατείας, μὴ καὶ συκοφαντίαν ὁμιλεῖν πλεονεκτοῦν, πρὸς τὴν ἐκδοσὶν, πρὸς τὴν ἐκδοσὶν ἢ ἔχων.

Λογισμοὶ εἰσιν, οἱ δοσοληψίαν ἔχοντες καὶ αὐτὴν παραμαρτυρίας. ὅσα δὲ μὴ οὕτω δέδωκεν, ἢ ἐνέχεται

ἔλαβεν, ἢ μανδάτον ὑποδέξασθαι, ^A accepit, vel mandatum suscepit, non cogitur edere. quod autem solui constituit, tanquam negotiationis argentariae partem, edere debet.

Από τῆς παρόντος νόμου ἡ ἀγωγὴ εἰς τὸ διαφέρειν ἀμύλῃ. ἐκδίδεται δέ μοι εἴτε ἐγὼ σιωπήλαστα αὐτῷ, εἴτε ὁ προκουράτωρ μου. καὶ τῷ προκουράτῳ μου ἐκδίδεται παρέχον· ^B πλὴν ἀσφάλειαν, ὅτε μὴ ἔχῃ μανδάτον.

Εὰν ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ πυκτῆρος γέγραπται ἡμέρα, καὶ οὕτως ὁ λόγος Πέτρου. εἴπα, ὁ ἐμός· πάσης δὲ πυκτῆς ὅστιν ἡμέρα.

Εκδιδόναι ὅτι τὸ ὑπογραφεῖν, ἢ ἐν χαρτῇ δοῦναι, ἢ προκομίσαι πλὴν πυκτῆς.

Τὰ δευροπράτη οὐδεὶς ἀναγκάζεται ἐκδοῦναι· ἔχῃ γὰρ οὐτε τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ, ἐὰν εἰς αὐτὸν ἦλθον τὰ δευροπρατικὰ δικαιώματα. ἐὰν ὅτε τῷ δευροπράτῃ τῆς αἰτίας διαγνωσκομένης ἐκδίδεται· ^C καὶ ὅτι δεικνύσιν ἀπολέσασθαι τοῦ λόγου ναυαγίῳ, ἢ ἐμπρησίῳ, ἢ κατὰ πῶσιν, ἢ τοισύτω ὕπνῳ, ἢ ἐπὶ ἀλλοδαπῆς αὐτοῦ ἔχῃ.

Τὰ αὐτῆς αἰτιῶν ἐκλαβεῖν, εἰ μὴ τῆς αἰτίας διαγνωσκομένης, ἐκδίδεται. ^D Ζ. Τί γὰρ ὅτι ἐκδοθέν ἐπὶ ξένης ἔχῃ, ἢ ἀπελῶς ἔλαβεν, ἢ καὶ μεγαλύτερῳ ἀπώλεσε πείρασιν; τὸ πάλιν δηλοῖ καὶ τὸ δόξῃ, καὶ τὸ πάλιν, ἡγούσῃ πολλάκις. ὅθεν εἰάν ὁ δόξῃ ἐκλαβὼν

Ex hoc edicto in id quod ^{s. 4.} interest actio competit. Editur autem mihi ratio, siue ipsemet cum eo contraxerim, siue procurator meus. procuratori quoque meo edenda ratio est cauenti de rato, cum mandatum ei non est.

Si initio tabularum adiectus sit dies hoc modo: Petri ratio. postmodum autem, mea. communis omnis codicis est dies. ^{s. 5.}

Edere est dictare, vel tradere libellum, vel codicem ^{s. 6.} proferre.

Argentario edere nemo ^{s. 7.} cogitur: quod ipse habeat. neque heredi eius, si instrumenta argentariae ad eum peruenerint. Interdum causa cognita argentario editur. quid enim si probet rationes perdidisse naufragio, vel incendio, vel ruina, vel alio simili casu, aut in longinquo ^D habere.

Iterum edi postulanti nisi ^{s. 8.} causa cognita, non editur.

VII. Quid enim si peregre ^{L. 7.} habeat quod primum editum est, vel minus plenè editum sit, vel casu maiore perdiderit? Hæc vox iterum, significat & secundum, & sæpius: vnde si bis editum

quis perdiderit, iterum ei c- ^A ὁπολέση, πάλιν ἐλαμβάνει.
ditur.

L. 8. VIII. Cum argentarius dolo facit quominus edat, punitur: sed culpam non praestat nisi dolo proximam. dolo autem facit, qui in totum non edit, & qui malitiosè. Qui mihi non ediderit tenetur in id quod mea interfuit cum de edendo decerneretur, siue postea nihil, siue pluris, siue minoris mea interfuit.

L. 9. IX. Quidam sunt qui edere coguntur, sed non per hoc edictum, veluti procurator, tutor & socius: procurator enim mandati actione, tutor tutelae, socius actione pro socio, edere coguntur.

§. 1. Nihil interest, si pater, vel dominus vel successor argentarii, argentarius non sit, quia in locum eius succedunt. Si argentarius rationes suas mihi legauerit, vel donauerit, edere non cogor: non enim sum iuris successor. Sed nec heres tenebitur cum nec possideat, nec dolo malo fecerit: nisi antequam eas traderet denuntiatum ei sit, ne tradat legatario. si verò denuntiatum ei non sit, legatarius causa cognita edere cogitur.

§. 2. Nummularij quoque rationes edere coguntur, quia & accipiunt pecu-

η'. Οτε δόλον ὁ ὀφειλέτης ποιεῖ, εἰς τὸ μὴ ἐκδοῦναι, τιμωρεῖται. οὐ μὲν ὅπο ῥαθυμίας, εἰ μὴ τῆς πλησιάζουσιν τῷ δόλῳ. Δόλος δὲ ὅστις ἢ τὸ μὴ ἐκδοῦναι, ἢ τὸ κακοτελῶς ἐκδοῦναι. Ο μὴ ἐκδοῦναι μοι ἐνέχεται εἰς ὃ διέφερέ μοι, ὅτε διελαλήθη πρὸς τὸ ἐκδόσεως, εἴτε μηδὲν ὑπερβῇ ἢ πλεον, ἢ ἥτιον διαφέρει μοι.

θ'. Εἰσὶ τινες ἀνάγκαστοι ἐκδιδόναι· ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὀφειλὴν νόμου, ὡς περὶ τοῦ ἀποκαταστήσαντος, καὶ ὁ ἐπιτρόπος, ἢ ὁ κοινωνός· ὁ μὲν γὰρ διὰ τῆς πρὸς τὸν μανδάτου ἀγωγῆς· ὁ δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν κοινωνίας ἀγωγῆς. ὁ δὲ διὰ τῆς ἐπιτροπικῆς ἀγωγῆς ἐκδίδωσιν.

Ἀδιάφορόν ἐστιν εἰ ὁ πατήρ, ἢ ὁ δεσπότης, ἢ ὁ διάδοχος τῆς ὀφειλῆς τοῦ μὴ ὅστις ὀφειλέτης· τῷ ἐκείνου γὰρ ὑποφύεται τὰ ξίφ. Ἐὰν λησασθῇ μοι ἢ δωρηθῇ τὸν λόγον, ἐκ ἀνάγκης ἐκδοῦναι· ἐκ εἰμὶ γὰρ δικαίου διαδόχος. ἀλλ' οὔτε ὁ κληρονόμος ὡς μὴ νεμέριμος, μήτε δόλον ποιήσας· εἰ μὴ διαμάρτυραν ἐδέξατο πρὸς τὴν ἐκδόσεως, μὴ παραχεῖν τῷ λησάταιῳ. Τύπου δὲ μὴ ὄντος, ὁ λησάταιος ἀνάγκηται τῆς αἰτίας διαγνωσκομένης.

Καὶ οἱ ἑταίροι ἀνάγκηται ἐκδοῦναι, ἢ γὰρ αὐτοὶ λαμβάνουσι χρήματα,

ματα, & κτ' μέρῳ χρηρηδοσι, κτ' A
ἢ πῶς τούτων, ταῖς πυκταῖς αὐτῶν
ἐδέχεται.

Γανπὶ γὰρ ὁμνῶντι πρὸς τὸ συκο-
φανίας, ἐκδίδωσι τὸ πρὸς αὐτῷ
δῶν. ἀνέκει δέ μοι οὐ μόνον εἰ
ἐγὼ σωήλλαξα, ἢ ἐκείνῳ ὃν διεδε-
ξάμην, ἀλλὰ καὶ ὑπεξούσιός μου.
1. Οὐ μόνον εἰ αὐτὸς ὁ δρυρο-
πράτης διαζέται μοι, περικομίζε-
ται, ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς ἄλλον διαζομαι.
διὰ τὸ μόνον ὅτι δρυροπράται
ἀνάγκάζονται ἐκδιδῶναι, οὐ μὲν οἱ
τούτοις ἀνόμοιοι, ὅτι τὸ τῷ δρυ-
ροπράτῃ ὁφείκειν δημοσίαν αἰ-
πὴν ἔχει. & ἡ αἰσυνὴ αὐτῶν ὅτι,
τὸ ὑπὸ μελῶς σιωπῆναι ἐστὶν λό-
γος.

Οφείλει δὲ δίδοναι εἰς μετα- C
γραφήν πᾶν τὸ πρὸς τὸ ζητούμε-
νον δῶν. οὐ μὲν ὅλον ὅτι κώδι-
κα, ἢ ἐστὶν λογισμοὶ ὅλοι.

Ενδέχεται με πρὸς χρέους ἐνα-
χθέντα, ἢ ἐνάγοντα καταδικα-
σθῆναι, σοὶ μὴ περικομίσαντῳ,
καὶ σοὶ μὴ ἐγκόστῳ ἐτέρωθεν
δείξαι. καὶ μὴ πᾶντα πρὸς τῷ D
διαφέροντῳ ἐν τῷ παρόντῳ
δογματῳ ἐναγαγεῖν σοι, καὶ
ὑποδείξαι τὸ χρέος, ἢ πλὴν κα-
ταβολῆς. ὅτι ὅτι αὐτὸς σὺ, μὴ
τὸ καταδικασθῆναι με, τὰ τῶν δέ-
κνῳτα δικαιώματα ἐκδίδωκαί
μοι, ἢ ἄλλως αὐτῶν, ἢ μὴ τῶν
νῦν ὑπόρρητα, οἷς ἐκ ἰσχύος τότε
Basil. Tom. I.

niam, & erogant per partes:
& fides earum codicibus eo-
rum continetur.

Cuilibet iuranti de calum- 9. 3.
nia editur quod ad se perti-
net. ad me autem pertinet
non tantum si ipse contraxe-
ro, vel is cui successi: sed et-
iam si is qui in nostra pote-
stare est.

B X. Non tantum si cum ip- L. 10.
so argentario mihi contro-
uersia sit, rationes edit, sed
& si cum alio. ideo autem ar-
gentarij tantum, non qui eis
absimiles sunt edere cogun-
tur, quia officium argenta-
riorum publicam causam ha-
bet. & eorum opera est, ut
diligenter rationes suas con-
ficiant.

Debet autem argentarius 9. 1.
copiam describendi facere
quidquid ad rem de qua con-
trouersia est pertinet, non
etiam totum codicem, totas-
ve rationes.

Cum conuenirer ab ali- 9. 2.
quo, aut conuenirem ipse
aliquem, condemnatus sum,
aut non obtinui, quia ratio-
nes non exhibuisti, & quia
aliunde probare non potui.
egi postea aduersus te ex hoc
edicto, in id quod mea in-
terfuit, & debitum probaui,
vel solutionem: quid enim si
tu ipse postquam condemna-
tus sum instrumenta edidisti
mihi id probantia, vel alio
modo instrumenta, aut testes
nactus sum, quibus tunc uti

Kk

non potui. sic enim & de conditione furtiva, & legis Aquiliæ actione dicimus cautione subrepta, vel corrupta.

L. 11. XI. Exempli instrumento-
rum sine subscriptione edi
possunt.

L. 12. XII. Officium argentarij
non feminæ, sed viri exer-
cent.

L. 13. XIII. Hæc actio neque post
annum, neque in heredem
nisi ex suo facto datur. here-
di autem datur.

L. 1. C. XIV. Cùm quidam mulie-
ri pecuniam custodiendam
dedisse diceret, nec deposi-
tum aliunde probare posset,
à muliere breuia siue rationes
suas petebat, quòd diceret
in eis perscriptum esse, quòd
depositum mulier accepisset.
ad hoc igitur Imperator in
hunc modum rescribit.

§. 1. Ipse dispice quemadmo-
dum pecuniam, quam te de-
posuisse dicis, deberi tibi
probes: nam quod desideras
vt rationes suas aduersaria
tua exhibeat, id causa cogni-
ta ad iudicis officium perti-
nere solet. hoc est, ipse iudex
de hoc cognoscer, & si iu-
stam causam inuenerit pro-
pter quam exhiberi aduersa-
riæ tuæ breuiarias rationes
postulas, id effici curabit.

L. 2. XV. Mota ciuili vel crimi-
nali actione, vnus ex litiga-

α χρησάται· ὃ αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τῆς
πρὸς κλοπιμαίου ἀγωγῆς, ἐπεὶ τῆς
Ακουιλίου λέγουται, ὁμολογίας
καταλείψης, ἢ χρεθείσης.

ια'. Τὰ ἴσα τῶν δικαγωμάτων
χωρὶς τῆς υπογράφαι ἐκδίδωσι
ναι.

ιβ'. Τὸ δ' ἐργυροπρακτικὸν ὁφεί-
κιον, οὐ γυναικίαις, ἀλλ' ἀνδρες μετέρ-
χονται.

ιγ'. Ἡ παροδοσα ἀγωγή, μετ' ἐνιαυ-
τὸν οὐ δίδεται, οὔτε καὶ κληρονό-
μων, εἰ μὴ ἔξ οἰκείου φάκτου. κλη-
ρονόμῳ δ' δέσεται.

ιδ'. Χρήματα λέγων τις παραδε-
δωκέναι γυναικὶ λόγῳ παραθήκης,
ἐπεὶ μὴ ἀπορρῶν ἐπ' ὧδε ἀποδείξαι
τὴν παραθήκην, ἀπῆλθε τὴν γυναι-
κα τὰ ἴδια βρεβία, λέγων ἐν αὐ-
τοῖς ἐγγεγράφαι, ὅτι τὴν παρα-
θήκην ἔλαβεν ἡ γυνή. πρὸς τὴν
βίβλιν οὐ βασιλεὺς ἀντιγράφει ἕως.

Αὐτὸς διασκοπίησιν καὶ ποῖον ὄρ-
πον τὰ χρήματα ἀπαραπεσκέσθαι
λέγας ἀποδείξας χρεωτεῖσθαι· ἐπεὶ
ὅπου ἐπιζητεῖς ἵνα εὖ λόγους
εὖ ἰδίους ἢ ἀντίδικος παραγὰν
σοι, τὸ καὶ διαγνώσιν πρὸς τὸ
ὁφείκιον τῆς δικαστοῦ ἀνήκειν εἰ-
σέναι. Τυτέστιν αὐτὸς ὁ δέχων δια-
γνώσεται· ἐπεὶ εἰ ὅρη δικαίου ἀπῆλθε
δι' ἡμῶν ἑαυτοῖς πρὸς ἐνέχουσιν τὰ
ἀντιδίκου σου βρεβία, τὸ καὶ γνέ-
σθαι παρασκευάσθαι.

ιε'. Χρηματικῆς, ἢ ἐγκληματικῆς
δίκης κινουμένης, εἰς τῶν δικασ-
τῶν.

μὲν ἐζητεῖ τὰ δημόσια ὑπομνή-
ματα περιεχθῆναι πρὸς τὴν
ἀληθείας κατέληψιν. ἀλλ' ὁ δικαστὴς
τῆς ὑποθέσεως οὐ προσεδέχετο
τὴν βιαύτην αὐτῷ δικαιολογίαν.
ὅθεν προσήλθε βασιλεῖ. καὶ ἀντέγρα-
ψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως. Εἰκὼν τοῦ
ὡς τὸ πρᾶγμα περὶ τῆς δη-
μόσιας ὑπομνήματα, καὶ εἰς τὰ χρη-
ματικά, καὶ εἰς τὰ ἐγγληματικά πα-
ραχθῆναι ἐπὶ τῷ ἐποπιδιωγμῷ
ἀντιθέταν τῇ ἀληθείας πίσιν κελύσει.
Εκδεδωκὼς πρὸς τῷ οἰκίῳ δια-
δικῷ, ὡς ἐνόμισεν ἔχειν κατ' αὐτῷ
ἀγωγὴν, διεσκέψατο μὲν πάντα τὰ
ἴδιον πρᾶγμα. καὶ νῦν ὅτι οὐ πλεονέ-
κως ἀρμόζουσιν αὐτῷ ἐκδίδω-
κεν ἀγωγὴν. ἢ ὅτι πλεονέκως ἀρ-
μόζουσιν ἐκδίδωκε, πλεονέκως
ἢ ὅτι πλεονέκως ἐλάττω ποσότητος
πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐκδίδωκεν αὐ-
τῷ. καὶ ἡβούλετο ἀναλαβεῖν μὲν
ὡς ἐκδίδωκεν ἀγωγὴν, διορθώσα-
σαι ἢ αὐτῷ, ἢ ἑναλλάξαι ἢ
ἐπὶ αὐτῷ. ἀντιλέγοντες δὲ
πρὸς πάντα τὰς ἐναγομῆναι, προ-
σῆλθε βασιλεῖ, ἢ ἀντέγραψεν ὁ
βασιλεὺς οὕτως.

Ἡ ἐκδιδόμενη ἀγωγὴ, ὅς ἐστις
τῇ μελλούσης δίκης σαφηνίζει, ὡς
ἵνα ἀγωγὴν διορθώσῃ, ἢ ἐναλ-
λάξῃ ἐξέσῃ, ὡς ἢ τῇ διωκομένῃ
δικαίωματος ὑπομνήσεως αὐτῇ, ἢ
ἢ τῇ δικαιοδοσίᾳ διακρίνει
δικαιοσύνη.

Ἰ. Οἱ κατηγορεῖν βεβλήμενοι, τὰς ἀπο-
Basil. Tom. I.

A toribus petebat acta publica
exhiberi ad veritatem com-
probandam. sed iudex causæ
non admittebat eiusmodi al-
legationem. itaque Impera-
torem consuluit, qui ei in
hunc modum rescripsit. Is
apud quem res agitur, acta
publica tam ciuilia, quàm cri-
minalia exhiberi inspicienda
ad inuestigandam veritatis fi-
dem iubebit.

XVI. Ediderat quidam ad-
L. 3. uersario suo quam aduersus
eum actionem habere puta-
bat: post deinde re perpen-
sa comperit, se propriè com-
petentem actionem ipsi non
edidisse: aut competentem
quidem actionem edidisse,
sed maiorem aut minorem
summam, quàm re verâ de-
beretur, in ea complexum.
& actionem editam reuoca-
re volebat, ac ipsam emen-
dare, aut etiam mutare, &
C aliam edere. reo autem con-
tradicante, Imperatorem ad-
iuit, qui ei in hunc modum
rescripsit.

D Edita actio speciem futu-
ræ litis demonstrat, quam
emendari, vel mutari licet,
prout edicti perpetui monet
auctoritas, vel ius reddentis
decernit æquitas.

XVII. Qui accusare vo-
L. 4. lunt, probationes habe-

K k ij

re debent, cum neque iuris, neque æquitatis ratio permittat, ut alienorum instrumentorum inspiciendorum potestas alicui fieri debeat: nam ex generali iuris regula, actore non probante, reus et si nihil ipse præstet, hoc est, nihil probet, omnino obtinet.

L. 5. XVIII. Sæpè accidit, ut quis cum aliquo quasi cum debitore suo experiatur, & proferat chirographum eius. reus verò asserat se iam olim debitum exsoluisse. cum autè solutionis probatio ab eo exigitur, respondeat, se vel nullam à creditore securitatem accepisse, vel certè acceptam perdidisse. desideret autem sibi rationes creditoris exhiberi, dicens in eis perscriptum esse, se à debitore suo quod sibi debebatur recepisse. cum igitur creditor id recusaret, & fortè præcedentis constitutionis regula vteretur, secundum quam nemo alienis instrumentis fretus iudicio contendere debet, Imperator, re cognita, ita rescripsit: Non est nouum, eum à quo petitur pecunia, desiderare rationes creditoris sibi exhiberi, ut fides constare possit.

L. 6. XIX. Cum superior constitutio de priuatis creditoribus loqui videatur, & rationes edi reis desiderantibus decreuerit, sæpiùs autem ac-

A δειξάς ἔχον ὀφείλοισιν, ὁπότε ἐδὲ ὁ νομίμου, οὐδὲ ὁ δικαιοσύνης λογισμὸς ἐπιτρέπει, ἵνα τῶν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ἐποπιθῶν ἐξουσία γίνεσθαι ὀφείλῃ τινί. λοιπὸν ὁ χρημώτατος κανὼν ἔχει ἕτως· τὸ γὰρ ἐν ἀγρόντος μὴ ἀποδιδυνόντος, ὁ ἐναγρόμυρος εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς παρέσθῃ, τοῦτ' ἐστὶ, B μηδὲν ἀποδείξει, πάντως νικᾷ.

ἢ. Πολλὰκις τις ἐνῆγε κατὰ τινος ὡς χρεωστούμυρος ὧρ' αὐτῷ, καὶ παροσέφερεν αὐτῷ γραμματεῖον. ὁ δὲ ἐναγρόμυρος ἔλεγε, πάλαι καταβληκέναι τὸ χρέος. καὶ ἀπαυτούμυρος δειξάσθαι ὅτι κατέβαλεν, ἔλεγε, ἢ μὴ εἰληφέναι ἀποδείξειν, ἢ ἀποβληκέναι τὸ δοδεῖσαν αὐτῷ ὧρ' αὐτῷ C δανείσθαι ἀκυροσίαν. ἐλθέτω δὲ παροσενέχθῃ τὰ βρεβεία τῷ δανείσθαι λέγων, ὅτι ἐν αὐτοῖς εἰσέγραπται ὅτι ἀπέλαβε ὧρ' ἐμοὶ τὸ χρέος ὁ δανείστης. ἀνδρόδοντος τίνυντα τῷ δανείσθαι πρὸς τῷ, καὶ ἴσως κερχημίου τῷ κανόνι τῆς παρολαβούσης διατάξεως, ὅτι οὐδεὶς ὀφείλει ἐξ ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ἀγωνίζεσθαι· μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο τῷ χρεώσου πρὸς αἵτησιν, καὶ αἰτέγραψεν οὕτως. ἐκ ἔστι κανὼν ἐκεῖνον ἀφ' οὗ ἀπαυτεῖται τὰ χήματα, ἐπιζητῆσαι δὲ λόγους τῷ δανείσθαι παροσενεχθῆναι, ἵνα ἡ πίστις διωηθεῖται συστῇται.

ἢ. Τῆς πρὸ ταύτης διατάξεως δοκούσης πρὶ ἰδιωτῶν δανείσθαι διαλέγεσθαι, καὶ νομοθετοσύνης προφέρεισθαι τῷ λόγῳ, ἢ νίκη τῷ ἐπιζητῆσιν οἱ ἐναγρό-

μυροὶ· σινέβαινε πολλάκις πολι-
κόν, ἢ δημόσιον χρέος ἀπαμειβῶναι ἴ-
να, καὶ ἐπιζητεῖν πωρνεύειναι τοῖς
ἐκ πόλεως λόγοις, ἢ ἐκ τῆς δημοσίου
λόγοις. Ἐκείνην μὲν τῇ πωρα-
βούσῃ διατάξῃ, ὁ δὲ τῆς ἐπιζητῆ
ἐναρμόμιος. ἀντέλεγον ὅ οἱ τὰ δη-
μόσια, ἢ τὰ πολιτικὰ μεθοδεύοντες,
φάσκοντες ἐπὶ μόνον ἰδιωτικῶν λό-
γων χάρεαν εἶναι τῇ πωραβούσῃ δια-
τάξῃ. εἰκότως οὖν καὶ κατὰ τὰς ἡ
παροδοὺς διατάξεις νομοθετεῖ, δι-
καίαν εἶναι πρὸς αἰτίσιν, καὶ τῆς ἀπα-
μειβούσης τὰ δημόσια, ἵνα τῇ λό-
γων τῇ δημοσίων παραρμόμιον
ἀποδεχθῇ πόσον ὀνόματι αὐτῆς τῆς
ἐναρμόμιου καταβέβληται. ἐκ τῆς
δύο οὖν τύπων διατάξεων, τῆς
συνάγεται· ὅτι καὶ ἰδιώτης, καὶ
πόλις, καὶ ὁ δημόσιος λόγος ἐνάγη
τενὶ, διώταται ὁ ἐναρμόμιος καλῶς
ἐπιζητεῖν, καὶ τῆς ἰδιώτου δανεισθῆ
ἐκ τῶν λόγοις πωρνεύειναι, καὶ ἐκ
πολιτικοῦ ἢ δημοσίου λόγου, ἵνα
ἐκ τούτων ἀποδεχθῇ πόσον κατα-
βέβληται.

κ'. Κατὰ πολλοὺς συμβαίνει δεμα-
σμοὺς ἐπικρίνα δύο, ἢ καὶ πλείονων προ-
σώπων δικαιώματα διρεθῶναι ἢ γὰρ
ἐκκληρονομήσαντες τὸ αὐτὸν ἀνδρα-
πον δύο τινὲς ἢ πλείονες, καὶ πάντα τὰ
ἀνήκοντα αὐτῷ μόνῳ δικαιώματα γέ-
γονεν ἡμῖν κοινά· ἢ ἔστιν ἐπικρίτως
ἡγορασάντες, ἢ τελείως ἐπικρίτως
ἐμμετωσάμεθα· ἢ καὶ τὸ συνεχέστερον
προβαῖνον, κοινῶς δεγυροπράται

Basil. Tom. I.

cidat, vt ciuitatis vel fiscale
debitū ab aliquo petatur, ἴ-
que rationes ciuitatis aut fi-
scales exhiberi sibi desideret.
& reus quidem qui hoc po-
stulabat, utebatur auctorita-
te præcedentis constitutionis.
contradicebant autem ij qui
fiscales aut publicas rationes
tractabant, dicentes supradi-
ctam constitutionem locum
habere duntaxat in priuatis
rationibus. Rectè igitur at-
que ordine præsens constitu-
tio sancit, iustum quoque ef-
se desiderium eius à quo pe-
cunia publico nomine peti-
tur, vt rationibus publicis
exhibitis constet, quantum
nomine suo solutum sit. Ex
duabus igitur istis constitu-
tionibus hoc colligitur, siue
priuatus, siue ciuitas, siue
fiscus aliquem conueniat,
posse reum iure desiderare,
vt tam priuati creditoris,
quàm ciuitatis & fisci ratio-
nes exhibeantur, vt ex his
constet, quantum solutum
sit.

XX. Multis casibus contin-
git, vt instrumenta duobus
aut pluribus personis com-
munia sint: vel enim duo
plurésve eidem heredes exti-
timus, & omnia ad eum perti-
nentia instrumenta commu-
nia nobis esse cœperunt: vel
bona simul emimus, aut de-
nique simul conduximus: aut
quod frequentius contingit,
argentariam mensam simul

Kk iij

exercuimus. Si quis igitur nostrum, quibus instrumenta communia sunt, velit ab eo qui ea possidet exemplum consequi, sine dubio describendi facultatem facere debet. qui autem exemplar tradit, & authenticum possidet, cauere debet, ei qui descripsit, se si quando authentica instrumenta necessaria ei fuerint, postulanti exhibiturum, daturumque: in iudicio enim fides non adhibetur exemplo, sed ipsis authenticis indigemus. veniamus igitur ad propositam quaestionem.

Ego & Paulus, ex quacumque causa volueris, communia instrumenta habebamus. ea autem Paulus superstes possidebat. accidit ut Paulus proscriberetur, aut ut intestatus decederet. denique fiscus Pauli vicem sustinet. adiui igitur Imperatorem postulans ut fiscus exemplar instrumentorum communium, quæ erant apud eum, mihi præberet, & si fortè authenticum quandocumque necessarium esset, caueret se ipsum exhibiturum. & cum desiderium meum principi oblatum esset, rescripsit hoc modo: Procurator priuatæ rationis, instrumentorum quæ communia tibi esse cum fisco dicis, describendorum

A γερόναμιν. ἐὰν τίνισι εἰς ἡμῶν τῶν ἐχόντων κοινὰ δικαιώματα, βουλευθεῖν τὰ τούτων ἀντίγραφα λαβεῖν ἢ τὰ ταῦτα διακατέχοντος, χρεώσῃ ἀναμφιβόλως ἐκεῖνος παραχρῆν εἰς ἀντίγραφον τὰ ἐπὶ κοινα δικαιώματα. παραχρῶν ὃ τὸ ἀντίγραφον, ἔ διακρατῇ αὐτὸς τὸ ἀνθενπκὸν, χρεώσῃ ἀσφάλειαν δίδουαι τῷ ἀντίγραφον κομιζομένῳ, ὡς ἐὰν ποτε ᾔηται χρεῖα αὐτῷ τῶν ἀνθενπκῶν δικαιωμάτων, ὅτι περφέρει ἢ δίδωσι τῷ δεομένῳ· ἐν ᾧ δικασθεῖσι οὐ πτεύεται τὸ ἀντίγραφον, ἀλλ' αὐτῶν τῶν ἀνθενπκῶν δικαιωμάτων δεόμεθα. ἐλθωμιν οὖν ἐπὶ τὸ περκεῖμενον.

Εγὼ ἔ Παῦλος ἔξ οἷας θέλεις αἰτίας, κοινὰ δικαιώματα ἐκεκτήμεθα. διακατέχε δὲ αὐτὰ Παῦλος περρών. συνέβη τὸ Παῦλον δημβθῆναι, ἢ ἔ ἀδιάδοχον αὐτῷ τελευτῆσαι. ἔ ἀπλῶς ὁ δημόσιος ὑποσηλθε τὸ τὸ Παύλου περῶσπον. προσήλθον οὖν ἐγὼ βασιλεῖ, βουλόμηνος ἢ ἀ τὸ δημοσίῳ τὸ διακατέχοντος τὰ ἐπὶ κοινα δικαιώματα, ἔ ἀντίγραφα λαβεῖν τὸ δικαιωμάτων· ἢ τὸ ἀσφάλειαν τὸ περὶ τὸ εἰρήνη καίρος, ἢ αὐτὰ τὰ ἀνθενπκὰ προσενεχθῆναι περὶ τὸ δημοσίῳ. ἔ δεξάμενός μου τὸ αἴτησιν ὁ βασιλεὺς ἀντέγραψεν οὕτως. Ο προκουράτωρ τῆς ἰδιοκτοῦ λόγου, τῶν δικαιωμάτων ἀ τὴν κοινὰ σοι εἶ μὲν τῶ δημοσίῳ λέγεις, μετὰ τρεπτόν δὲ χεῖρας ἢ τὸ

ἔσος γυρεύει κελεύει. Ἐάν ποτε ᾧ A
 ὁρῶμα ἀπατήσῃ, ὡς πῶς τῆς
 σῆς ἐναγωγῆς πῶς ὀφείλουσαν ὡς
 ἄλλω δικαστῇ παραχρῆμα, ἢ πο-
 τε τούτων τῇ δικαιοματῶν παρα-
 χρῆμα ἰπζητοῦντος τῶν ἑνὰ
 γομῶν ὡς αὐτοῦ, ἢ μὴ πῶς ὄν-
 τος τοῖς ἀντιγράφοις, ἵνα τούτω γέ-
 νηται προσάξι.

καί. Εν τῇ ὁρῶτῃ ἢ πῶς διατά- B
 ξει, Πῶς ὁ καὶ Ἀντωνίνος ἐνομο-
 θέτησεν, ἀποπὸν εἶναι ἢ ἐν ἑνὶ
 ἰπζητεῖν τὰ ἑνὰ γομῶν προε-
 νεχθῆναι συμβόλαια. ἢ δὲ πέμπτη
 ἢ πῶς διάταξις Ἀλεξάνδρου ἔσα
 εἶπεν, ἵνα εἶναι τῶν ἐναγωγῶν ἰπ-
 ζητεῖν προενεχθῆναι ὡς τῶν ἐν ἑνὶ
 γομῶν λόγους ὡς οὕτως εἶναι τῶν ἄλλ-
 θείας. Εὐδοκίῳ τῶν ἐν ἑνὶ ἄλλ-
 λήλαις εἶναι αἱ διατάξεις, ἢ μᾶλλον
 εἶναι ἰπικρατέστερα ἢ Ἀλεξάνδρου,
 τούτῃς ἢ πέμπτῃ, ὡς μεταχρεστέ-
 ρα τῶν χρόνων. Ζητήσεως τῶν ἐν
 τούτῳ γομῶν, αὐτὸς Ἀλεξάν-
 δρος ὁ βασιλεὺς ἀντιγράφει ἕτως.

Καὶ ἅπαντα ὡς αὐτὸς Ἀντωνίνος ἢ
 πατρὸς, καὶ ἅπαντα ὡς ἐμοῦ ἀντιγρά-
 φη, τοῖς ἑκαστῇ καὶ τοῖς ἑκαστῇ νομίμως λο-
 γισμοῖς συσάδουσιν· οὐδὲ γὰρ ἐν ἑνὶ
 πῶς εἶσιν, ἢ ἐπὶ ἀδουσαι ἄλλήλων.
 ὅποτε πολλὴ ὅστις ἢ διαφορὰ ἐκ τῶν μέ-
 ρους ὅς ἐστι ποτε ἀπατήσῃ, καὶ ὅς τῇ ἑνὶ
 ὡς ἀντιγράφῃ ἀποθεῖται διὰ τὸ ἐκ τῆς
 ἰδίας ἀπατήσεως, λόγοι προενεχθῆναι
 ἐπὶ τῇ ἐν τῇ, διὸ ὡς ὁ ἐναγωγὸς φιλο-
 νεικὲς δύναται ἐπισηναί τῇ ἀληθείᾳ. ὁ πρ

facultatem secundum mo-
 rem fieri iubebit: & si quan-
 do res exegerit ad fidem pe-
 titionis tuæ apud alium iu-
 dicem præbendam aliquid
 eorum instrumentorum pro-
 ferri, desiderante eo qui à te
 conuenitur, nec fidem ex-
 emplis adhibente, vt id fiat
 præcipiet.

XXI. In prima tituli con-L. 8.
 stitutione Pius, qui & Anto-
 ninus fanciuit, absurdum es-
 se, vt actor exhiberi sibi in-
 strumenta rei desideret. quin-
 ta verò quæ est Alexandri,
 ait, licere reo desiderare, vt
 sibi exhibeantur actoris ra-
 tiones, vt fides constare pos-
 sit. videbantur igitur hæ con-
 stitutiones inuicem pugnare,
 magisque obtinere debere le-
 gem Alexandri, hoc est,
 quintam, velut tempore po-
 steriorem. Cùm ergo hac de
 re quæreretur, ipse Alexan-
 der Imperator ita rescripsit.

Et quæ à diuo Antonino
 patre meo, & quæ à me re-
 scripta sunt, cum iuris &
 D æquitatis rationibus con-
 gruunt: nec enim diuersa
 sunt, vel discrepantia, cùm
 multum interfit ex parte eius;
 qui aliquid petit, quique do-
 li exceptione submoueri à
 petitione sua potest, rationes
 promi desideretur; ex quibus
 reus veritatem constare pos-
 se contendit. quod utique

Kk iij

fieri debere ipsa rei æquitas
suadet: an verò ab eo à quo
aliquid petitur, hoc est, à
reo, rationes exhiberi petan-
tur: quando hoc casu non
oportet originem petitionis
ex instrumentis eius, qui
conuenitur, confirmari, at-
que fundari.

^A δηλαδή ἔ γίνεται αὐτὴ ἢ τῷ ἀνά-
γκης δικαιοσύνη συμβουλίᾳ· εἰ
μή τι ἐκείνου τῷ ἀπαυτομύῳ ἐ-
ποτε λόγοι προενηλεῶς ἐπιζη-
τοῦνται, τότε τῷ ἀνάγκης
ὅποτε ἐν τούτῳ τῷ θέματι οὐ γὰρ
ἐρχομενίαν τῷ ἀπαυτομύῳ ἐκ τῶν
δικαιωμάτων ἐκείνου ἐναυτομύῳ
ἰχυροποιεῖται ἢ θεμελιόσθαι.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ΄.

Περὶ τῶν οἰπνῶν ἀντιπαραστήσεων ἐν ταῖς δίκαις νόμιμον ἔχουσιν, ἢ οὐ· ἔπειτα
τῶν ὅπως μηδεὶς ἄκων κινεῖν, ἢ κατηγορεῖν ἀναγκάζεσθαι.

TITVLVS XIX.

*Qui legitimam personam in iudiciis habeant, vel non. Et ut nemo
inuitus agere, vel accusare cogatur.*

L. I. C. I. <sup>qui
leg.
per.</sup> SI pupillus sine tutoris
auctoritate cum aliquo
litigarit, sententia non va-
let.

L. 2. II. In priuatis iudiciis &
pupillus tutore auctore recte
agit, & conuenitur. & adul-
tus curatore consentiente re-
cte conuenitur.

L. 5. III. Momentariæ posses-
sionis actionem per quamcum-
que personam exerceri con-
cedimus. Cum autem quis
possessionis adipiscendæ ani-
mo eius petitionem instituit,
non læditur altera pars ex
illius obreptitia petitione:
quoniam sine legitima perso-

^B α'. ΕΑΝ ἀνὴρ ἀνὸς ἐπιζῶ-
που ἀντιπαραστήσῃ μετὰ τινος
δικάσεται, ἐκ ἐρώσας ἢ ἀπό-
φασιν.

β'. Ἐν ταῖς ἰδιωτικοῖς δικαστηρίοις,
καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ ἐπιζῶπου ἀν-
τιπαραστήσας καλῶς ἐνάγῃ καὶ ἐνάγεται.
καὶ ὁ νέος καὶ συναίνεσιν τῷ κούρα-
τωρ καλῶς ἐνάγεται.

γ'. Ἐν τῷ δὲ προσκαίρου νο-
μῆς δικαστηρίῳ, οἷον δὴποτε ἀν-
τιπαραστήσας δικαζόμενον δεχόμενα.
ὅτε δὲ ὡς δέλων πρὸς ἐπιλαβέσθαι
νομῆς, ποιεῖται πρὸς αὐτῆς
αἴτησιν, οὐδὲν ἀδικεῖται ὅτι ἐπε-
ρὸν μέρους ἐκ τῷ τῶν συναρτά-
σαι· ἐπὶ χωρὶς ἐνόμου προσώ-

που δέχεται ἡ δίκη γυμνάζεσθαι. οὐδὲν δὲ βοηθεῖ τὸ ὑπομνησιῶσαι ἐν οἰαδήποτε ὑποδείξει μόνον καὶ ἑαυτὸν ἐλάττονα· μάλλον γὰρ κουράσασθαι, ἢ μὴ κουράσασθαι ἐξελὼν ὑπομνησιῶσαι. δ'. Οὐδεὶς οὐδὲ χρηματικῶς δίκῃ κινεῖν, οὐδὲ ἐγκλημα γυμνάζειν κατὰ τὴν ἀνάγκη, μὴ βουλόμενος.

Ana coepit lis exerceri. Nihil autem opitulatur conuentio circa minorem solùm habita: curatorem enim potius conueniri oportuit, quàm eum qui sub curatoribus degebat.

IV. Nemo ciuilem actionem mouere, vel accusationem aduersus aliquem exercere inuitus compellitur.

L. vn.
C. vt
nemo
inuit.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΚΤΟΟΝ.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ σινηγορέων, ἥτοι δὲ ποσουλῶδον.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ
LIBER OCTAVVS.
TITVLVS I.

De Advocatis, siue de postulando.

L.I.D. I.
de po-
stul.

TRES sunt ordi-
nes eorum qui
postulare non
possunt. quidam enim in to-
tum prohibentur^a. quidam
autem pro se tantum postu-
lant. quidam & pro se, & pro
certis quibusdam personis.

§. 1.^a Postulare est^b voluntatem
suam vel amici sui in iure
apud eum, qui iurisdictioni
præest, exponere, vel alte-
rius voluntati contradicere.

§. 2. In totum postulare prohi-
betur, qui decem & septem
annos non in totum comple-
uit, & qui prorsus non au-
dit.

§. 3. Non solum autem his, qui
non habebunt^c aduocatum,

ΠΕΙΣ εἰσι τρεῖς ὅ μὴ
δυναμῶν σινηγο-
ρεῖν. ① μὲν εἰς τὸ παν-
τελὲς κωλύονται. ② δὲ ὑπὲρ μόνων
ἐαυτῶν σινηγοροῦσιν. ③ ὃ ὑπὲρ
ἐαυτῶν, & ῥητῶν ἄλλων.

Σινηγορεῖν ὅστις τὸ προδικεῖναι
τῶν οἰκείων ἐν δικαστηρίῳ θέλῃσιν,
ἢ τῶν τοῦ φίλου ὧσα τῶν ἔχοντι δι-
καιοδοσίαν, ἢ τῇ ἐξουσίᾳ θελήσῃ ἀν-
τειπεῖν.

Εἰς τὸ παντελὲς κωλύεται σινη-
γορεῖν, ὁ μὴ πληρόσας ④ ἐπὶ αὐτῷ
καὶ δέκατον ἐνιαυτὸν, ἢ ὁ παντελὲς
μὴ ἀκούων.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτοις, ἀλλὰ καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς ὧς ἐτέρας αἰτίας μὴ

ἔχουσι σωτηγέροις, ἢ καὶ πωλειδρα-
μῶν, ἢ φόβον τῆς αἰπότητος, δι-
δωσιν ὁ πρῶτος.

ὑπὲρ μόνων ἑαυτῶν σωτηγορο-
σι γυνὴ καὶ τυφλός· ἡ γυνὴ γὰρ οὐ
μετέρχεται ἀνδρείον ὁφείκειον. ὁ
τυφλός δὲ δικάζον δυνάται, καὶ ἐκ
ὑποκινεῖται τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ
δὲ νέαν ἐκ ἐγχειρίζεται. ὡς μὲντοι
πρὸς τῆς πάθους εἶχε, μὲντοι ἔχον.

Καλύεταί ὑπὲρ ἄλλων σωτηγο-
ρεῖν, καὶ ὁ ἡταιρηκὸς εἰ μὴ καὶ βίαν
λησῶν ἢ πολεμίων πέπονθε. καὶ ὁ
καταδικασθεὶς κεφαλικῶς ἐκλή-
ματι. ὅρα χαμαδικασθὴ καλύε-
ται σωτηγορεῖν. ὁ δὲ σικοφωπία
δημοσίου καταδικασθεὶς ἐκλήμα-
τος, καὶ ὁ ἑαυτὸν μιᾶς εἰς τὸ θη-
ρομαχῆσαι. εἰ μὴ τὸ θηρίον, τυχὸν
λέων, ἡμερῶς γέρονεν. ὁ μιᾶς
ἑαυτὸν ἀπμοδῆται. καὶ μὴ θηρο-
μαχῆσαι. οὐ μὲν ὁ θηρομαχῆσαι
ἀνὰ μιᾶς· εἰ μὴ λαβεῖν ἐν τῷ
κωμηγίῳ φιλοπρίδῳ ὡς ἔχει. ὁ
δὲ ποιοῦσι σωτηγοροδοῖς τοῖς ὑπὸ
αὐτῶν κηδεμονοιούμενοις. ἐκ ἀπ-
μοδῆται ὁ μιᾶς λαμβάνων ὅτι
τῷ καταπολεμῆσαι θηρίῳ ἔξω-
θεν κωμηγίου βλάβην πῶς ἐπεί-
χεται. ὁ κεκωλυμένος, ἐπεὶ σωτη-
γορήσας, ἐκβάλλεται, καὶ πρὸς τὸ
δοκοῦν τῷ δικαστῇ, ποινῶς δίδωσι
χρηματικῶς.

Ἐκ τῆς τρίτου κεφαλαιῶν
ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ῥητῶν πρὸς

^A prætor aduocatum dat, sed
& aliis qui ex alia causa pa-
tronum non habent, vel am-
bitione aduersarij, vel metu.

Pro se tantum postulant, §. 4.
mulier & luminibus captus:
mulier enim virili officio
non fungitur ^d. cæcus verò
iudicandi officio fungitur,
^B & senatu non mouetur. no-
uum autem magistratum non
gerit, coeptum tamen ante
casum siue vitium retinet.

Postulare pro alio prohi- §. 5.
betur & qui corpore suo
muliebria passus est: nisi vi
prædonum, vel hostium stu-
pratus est. & qui capitali cri-
mine damnatus est. apud iu-
dicem pedaneum ^e postulare
prohibetur calumniæ publici
iudicij damnatus: & qui o-
peras suas locauerit, vt cum
bestiis depugnaret: nisi fera,
(putà leo) mansueta facta
sit. Qui locauit operas suas no-
tatur, quamuis non depugna-
uerit: non tamen qui depu-
gnauit sine mercede: nisi in
harena passus sit se honorari.
eiusmodi personæ postulant
^C pro his quorum curam ge-
runt. Non notatur qui mer-
cedem accepit, vt depugna-
ret feram extra harenam,
quæ prouinciæ nocet. Qui
pro alio postulauit licet pro-
hiberetur ^f, repellitur, &
pro æstimatione iudicis pe-
cuniaria poena multatur.

Ex tertio capite edicti, pro §. 8.
se ipsis, & pro certis perso-

nis & postulant, qui alia ex A
causa notantur, nec in inte-
grum restituti sunt. qui au-
tem secundo edicti capite
continentur infames diffici-
lè in integrum restituuntur.
Restitutionem autem accipe,
quam princeps, vel senatus
indulset. Prætor enim non
rectè eiusmodi restitutionem
indulget: sed minoribus tan-
tùm circumscriptis subuenit, B
& cæteris qui titulo de resti-
tutionibus continentur. Si
quis famoso iudicio condem-
natus restitutus sit, infamia
eximitur.

- §. 9. Quidam sunt pro quibus
qui tertio edicto continentur
postulare possunt: parentes
& patroni, & liberi & pa-
rentes patronorum. postulant
quoque pro liberis suis, & fra- C
tribus, vxore, socero, gene-
ro, nuru, vitrico, nouerca,
priuigno, pupillis, furiosis,
L. 2. II. GAI. Fatuis: cùm istis
quoque personis tutor, aut
curator detur.
L. 3. III. VLP. Siue à parenti-
bus, siue à maiore parte tu-
torum, vel ab eo cuius de
ea re iurisdictio fuit, ea tute-
la curatione data erit. Adfi-
nitates accipe non eas quæ
quondam fuerunt, sed præ-
sentes. Nurus & generi & so-
ceri & socrus appellatione,
etiam vltiores continentur.
Postulant & pro aliis, quorum
curatio eis data est, veluti
pro surdis, prodigis & ado-
lescentibus.

πῶν σωηγοροῦσιν. ④ ἄλλως ἀπ-
μωθέντες, καὶ μὴ ἀποκαταστάτες.
④ δὲ τῷ δυνάτεω κεφαλαιῷ πε-
ρεχόμενοι, ἀπμοι, δυσχερὲς ἀπο-
καθίστανται. ἀποκατάστασιν δὲ νόει,
πῶ ἀπὸ βασιλέως ἢ συγκλήτου
αἰσχυρὸς ἢ δέχων τοιαύτῳ ἀπο-
κατάστασιν δίδωσιν. ἄλλα μόνῳ πῶ
καὶ τῆς χειραφῆς τῆ ἀφήλικος,
καὶ τῆς λοιπῶν τῆς χειραφῆς
τῶ πῶ τῆς ἀποκαταστάσεων. ὁ
καταδικασθεὶς ὅς ἀμφοτεροῦ δικα-
σπείου, καὶ ἀποκατάστας, ἐλθόν-
τος τῆς ἀπμίας.

Εἰσὶ δὲ ὑπὲρ ὧν ④ τῆς τοιαύτης
σωηγοροῦσι τάξεως· γονεῖς καὶ πα-
τρῶνες, καὶ παῖδες, καὶ γονεῖς τῆς πα-
τρῶνων. σωηγοροῦσι δὲ καὶ ὑπὲρ ἰδίων
παίδων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ γυναικῶν,
καὶ πενθερῶν, καὶ γαμβρῶν, καὶ νύμ-
φης, καὶ πατρῷου, καὶ μητρεως, καὶ
προγόνου, καὶ αἰνέων, καὶ μαγνο-
μένων,

β'. Γαι. Καὶ ἀφρόνων. καὶ οὗτοι
ἢ κηδεμονεύονται.

γ'. Οὐλπ. Εἴτε ἀπὸ γονέων ἐδόθη-
σαν, εἴτε τῆς πλείονος μέρους τῆς ὀπι-
σθίων, ἢ τῆς ἐχόντος δικαιοδοσίαν.
D ἀρχιεῖας νόει τὰς οὐσας, οὐ μὴν
τὰς γνομένας. νύμφη, καὶ γαμβρός,
καὶ πενθερός, καὶ πενθερά λέγονται
④ πορρωτέρω. Σωηγοροῦσι καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς ὧν ἀπὸν κουρα-
τωρλομύοις· οἷς κωφοῖς, καὶ ἀσώ-
τοις, καὶ ἀφήλιξι.

δ'. Καὶ

δ'. Καὶ ἀδενέσιν,
 ε'. Καὶ τοῖς διὰ τὴν διωκεῖν νό-
 σον μὴ δυναμένοις διοικεῖν τὰ ἴδια.
 ς'. Οἱ γὰρ μὴ ἐκποισίως, ἀλλ' ἐξ
 ἀνάγκης διοικοῦντες, καὶ ὥς τῶν
 ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνων σωτηροῦν-
 των, ἀκινδύνως καὶ τοῖς ὧς αὐ-
 τῶν κηδεμονοῦντο σωτηροῦν-
 τιν. Ο καλυθεὶς ἀπὸ δέχοντος
 ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δέχης αὐ-
 τῆς σωτηροῦσαι, ὧς τὴν διαδο-
 χῃ σωτηροῦται.

ζ'. Ο καλυθεὶς σωτηροῦται,
 οὐδὲ τῆς ἀντιδικου αὐτῆς συγχωροῦν-
 τος σωτηροῦται.

η'. Ο πρὸς καιρὸν καλυθεὶς,
 μὴ τὸν χρόνον πᾶσι σωτηροῦται,
 καὶ ἀπὸ ἐξουσίας ὑποστρέψας. καὶ
 ἀδιάφορον διὰ ποῖον ἔκκλημα
 ἐκωλύθη, ἢ ἐξωλείσθη.

θ'. Ο μὴ ἐξ ἀπμοποιοῦ αἰτίας
 καλυθεὶς ἐπ' αὐτῇ σωτηροῦται, οὐ κα-
 λυέται σωτηροῦται ἐν ἐπ' αὐτῇ ἐπαρ-
 χίᾳ, ἥς ὁ καλύσας αὐτῇ ἐκ
 δέχας.

ι'. Παῦλ. Ο τῆς δημοσίου σω-
 τηροῦται ὑπὲρ ἑαυτῆς, καὶ χρόνων, καὶ
 παίδων ἰδίω, καὶ τῶν ὑπὸ αὐτῆς
 ἐπιτροπιδουμένων σωτηροῦται καὶ τῆς
 δημοσίου.

ια'. Τριφονίν. Ο ἐπιτρόπος ἐπιτε-
 τραπῆται τῷ ἀνέκῳ σωτηροῦται, εἰ καὶ
 τῷ πατρὶ τῆς ἀνέκου ἐν αὐτῇ τῇ δι-
 Basil. Tom. I.

A IV. Et debilibus, L. 4.

V. Et his qui propter mor- L. 5.
 bum perpetuum negotia sua
 gerere non possunt.

VI. Nam qui non sponte ^h, L. 6.
 sed necessariò administrant,
 etiamsi ex his sint, qui non
 nisi pro se postulare possunt,
 pro his quorum tutelam vel
 curationem gerunt, citra pe-
 riculum postulare possunt. Si
 quis à prætore tempore ma-
 gistratus sui aduocationem
 præstare prohibitus sit, apud
 successorem eius postulare
 potest.

VII. Qui patrociniū præ- L. 7.
 bere prohibitus fuerit, nec
 aduersario consentiente po-
 stulare potest.

VIII. Cui aduocationibus ad L. 8.
 tempus interdictum est, post
 tempus ⁱ pro omnibus postu-
 lat: & de relegatione reuer-
 sus ^k. nec distinguitur pro-
 pter quod crimen silentium
 irrogatum sit, aut relegatio.

IX. Ex ea causa prohibitus L. 9.
 postulare, quæ infamiam non
 irrogat, in alia prouincia po-
 stulare non prohibetur, cui
 qui prohibuit non præest.

D X. PAUL. Qui fisci causas L. 10.
 agit, suam, vel parentum,
 vel filiorum suorum, vel pu-
 pillorum, quorum tutelam
 gerunt, causam & aduersus
 fiscum agere potest ^l.

XI. TRIPHONIN. Tu- L. 11.
 tori pro pupillo suo postula-
 re permittitur etiam in ne-
 gotio, in quo aduocatus con-

L I

tra patrem fuisset, licet fisci causa sit.

L. 2. C. XII. Liberti priuatorum, vel principis, si literis eruditi sint, postulare non prohibeantur.

L. 3. XIII. Qui sibi adfuturo honorarium quod deberi potuisset, quasi ex mutui causa se debere cauit, vtatur exceptione non numeratae pecuniae, nisi tempus elapsum sit, & cautionem interpositam condicat.

L. 4. XIV. Licet absente patrono causae quis victus sit, lata aduersus eum sententia reuocari non potest.

L. 5. XV. Qui per auaritiam inexplabilem si cliens eius iudicio vicerit, certam partem litis depectus fuerit, & perseuerauerit, postulatione arceatur.

L. 6. XVI. Constitutio ait, eundem in eodem negotio aduocatum & iudicem esse non posse: & non licere aduocato, clam vel palam aduersarium suum contumelia adficere: alioquin ipsum infamia notari. vel cum cliente suo contractum de lite, vel pactionem de mercede aduocatorum inire. Aduocatos autem quibus honorarium accipere conceditur, aspernari non debere quasi rem vilem, quod libero arbitrio litigatores eis offerunt, nec ex industria lites protrahere, licere

κη ἀνπωνηγόρησε, καὶ ἡ τῆς δημοσίου ἢ δίκης.

16. Οἱ ἀπελεύθεροι, εἴτε τυγόντες εἰσὶν, εἴτε τῆς βασιλείας, εἰ δὲ παῖδες αὐτοῖς εἰσι, σωνηγορεῖν μὴ κωλύεσθαι.

17. Οὗ τῷ μέλλοντι σωνηγορεῖν, τὰ ἀπὸ σωνηγορίας χρεωστούμενα, ὡς ἀπὸ δανείου χρεωσεῖν ὁμολογήσας, κεχρησθῶ τῇ τῆς ἀναργυρίας παραγραφῇ, εἰ μὴ παρήλθεν ὁ χρόνος, καὶ πλὴν οἰκείαν κομιζέσθαι ἀσφάλειαν.

18. Καὶ ἐν ἀποσίᾳ ἕως τῆς ἰδίου σωνηγοροῦ ἡγήσῃ, οὐ δύναται ἀνὰ ξένοι πλὴν κατ' αὐτὴν ἐξερεχθεῖσαν ψῆφον.

19. Οὗ δὲ ἀπλησίᾳ τῷ οἰκείῳ σωνόμενος πρὸς φύσιν, φανερὰν τῆς δίκης μοῖραν μᾶλλον νίκῃ λαμβάνειν, ἢ ὑπηρετίας, τῆς σωνηγορεῖν ἐκβαλλέσθαι.

20. Ἡ διάταξις φησι, μηδέποτε τὸ αὐτὸν καὶ δικολογεῖν, καὶ δικάζειν. μηδὲ ἐξεῖναι τῷ δικολόγῳ ἢ λαθραίως, ἢ φανερῶς ὑβρίζειν τὸ αὐτὸ διάδικον. ἐὰν δὲ ὑβρίσῃ, ἀπμοδίως αὐτόν. Ἀλλὰ μηδὲ ἐν σύμφωνον, ἢ συνάλλαγμα πρὸς τῆς δίκης ποιέειν, ἢ πρὸς τῶν μισθῶν τῆς δικολόγων μᾶλλον οἰκείου πρὸς φύσιν. ὅταν δὲ δικολόγοις ὅταν διωαμένοις λαμβάνειν μισθόν, μὴ μᾶλλον κατὰ φρονήσεως δὲ τῆς ἰσχυρίας δέχεσθαι τοῖς ἐκκοσίως αὐτῶν πρὸς φερομένοις μισθοῖς. μηδέποτε δὲ τὸ δικολόγῳ ὑπηρετίας παρέλκειν τὰς δίκας. ἐξεῖναι

14. Μήτε εἰς ὃν ἔπαρχων, μήτε ἐν
ἐφ' ᾧ οἶωσθ' ὅτι δικασθεῖω μὴ τῷ
Basil. Tom. I.

XVII. Magistratus ex æquo L. 7.
aduocatos partibus det: vt nō
in vna parte eruditi, & tritura
forensis periti, ex alia verò im-
periti, & vsus forensis ignari
consistant. Si quis verò moni-
tus à iudice sine iusta causa pa-
trocinium suscipere recusaue-
rit, careat foro citra spē resti-
tutionis. Si quis autem ex liti-
gatoribus detectus fuerit se-
paratim cum plurimis tractas-
se, & tali fraude parem aduo-
catorum defensionem subtra-
xisse, pro manifesto calumnia-
tore habebitur, & auctorita-
tem iudiciariam non effugiet.

XVIII. Nemo vel in foro L. 8.
præfecti prætorio, vel in alio
quocumque iudicio ad toga-

L l ij

torum consortium accedat, nisi Christianus sit. si quis vero aduersus ea togatorum consortium societur, apparitores præfecti prætorio decem auri libras pendent. qui autem patrociniū præbere ausus fuerit, aduocationis officio remotus, & proscriptus exilij poenā sustinebit, rectore prouinciæ, qui hæc tolerauerit, bonorum dimidiæ proscriptionem, & poenam exilij per quinquennium passuro.

L. 1. C. XIX. Qui aduocatum suum præuaricationis accusauerit, & impleuerit accusationem, competentibus poenis eum subiiciet, & denuò de causa tractabiturⁿ. quòd si non docuerit præuaricatum, velut calumniator infamiā notabitur, & rebus iudicatis, à quibus prouocatum non est, stabitur.

L. 4. XX. Aduocati prætoriani, & aliorum iudiciorum, quidquid occasione professionis quæsierint, veluti peculium suum post patris obitum vindicare valeant.

L. 5. XXI. Quidquid togatis prætorianis indultum est, id etiam patroni causarum vrbicariæ præfecturæ sibi præstitum esse cognoscant.

L. 6. XXII. Nulla togatis præfecturæ prætorianæ à quoquam iudice, vel ab ipso præfecto prætorio sollicitudo iniungatur: nec aduocatis fori prouincialis, nec specta-

A συνηγόρον παπιάδω χειριστὸς ἐκ ὧν. εἰ δὲ πρὸς ὧρά ταῦτα παχθείη, ὁ μὲν ἐπαρχικοὶ ταξείωνται, δέκα χρυσοὶ καταθήσοι λίτρας. αὐτὸς δὲ ὁ συνηγορήσαι πολήσας, ἐκβληθεὶς τῆς φόρου, καὶ δημωδεὶς ἐξοριθήσεται· τῆς ἐν ἐπαρχίᾳ ἔρχοντο ἀναγομένην πλὴν εἰς τὸ ἡμῶν δὴ μισθῶν, ἢ πενταετία ἐν ἐξορίᾳ διάζοντο.

18. Ο ὁδοσίας τῶ οἰκείου κατηγορήσας συνηγόρου, μὴ ἀποδείξιν, τὰς προσφόροις αὐτῶν ὑμωείας ἐπάγῃ, ἢ ἐξ ἑρχῆς ἢ ὑποθέσεως κινήσεται. μὴ ἀποδείξας δὲ, ὡς συκοφαντὴς ἀπμωθήσεται, καὶ τέρξει μὴ ἐγκαλεσάμεν πλὴν ἀποφασιν.

κ'. Οἱ τῶ ἐπαρχῶν καὶ τῶν ἄλλων δικαστηρίων συνηγόροι, ὅσα προσφάσῃ τῶ ἡπιτοδύματ' ἐκλήσαντο, ταῦτα ὡς ιδιόκτητον πεκούλιον μὴ πλὴν τῶ πατρὸς τελευτῶν ἐκδικαίωσαν.

κα'. Οσα τοῖς τῶ ἐπαρχῶν τῶ πραιτωρίων συνηγόροις πεφιλομήνηται, τύπων ἢ οἱ τῶ ἐπαρχῶν τῆς πόλεως ἀπολαύωσαν.

κβ'. Μηδεμία τοῖς τῶ ἐπαρχῶν τῶ πραιτωρίων δικολόγοις ἡπιβαλλέτω φροντὴς ὧρά πνος τῶ δικαστῶν, ἢ ἐξ αὐτῶν τῶ ἐπαρχῶν, ἢ τοῖς τῶ ἐπαρχῶν, ἢ τῶν ἀεβλέπων ἔρ-

ζόντων συνηγόροις. μήτε οὐδ' ἐπο-
ψία, μήτε ἑξίσωσις, μήτε ἔργου
οἰκοδομή, μήτε δικαίων ἀναψηλά-
φησις, μήτε λογοδείσις, μήτε
ἄλλο τι τοῖς συνηγόροις ἐπιταγέ-
σθω, εἰ μὴ μόνον ὃ ἐν ἐκείνῳ δι-
κάζειν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ συνηγο-
ροῦσι· πεντήκοντα λιτρῶν χρυσίου
ἐπιτίμιον ὑποφωμύνης τ' ἑξέως, B
εἰ τι τούτων παραβαδίζει.

κγ'. Τῶν αὐτῶν ἀπολαυέτω ὁ
πρὸς τῷ ἐπαρχῷ τ' Ἰλλυρικῷ
συνιστάμενος, ὃς ὁ πρὸς τῷ ἐπαρ-
χῷ τῆς πραιτωρίων.

κδ'. Οἱ πρὸς τῷ ἐπαρχῷ τῆς
πραιτωρίων, ἢ τῷ ἐπαρχῷ τῆς πό-
λεως, ὃς τ' δημοσίου συνηγορέον
πληρόσαντες, πάσης ταξέωπικῆς, καὶ
τῆς χείρονος μὲν τῆς παίδων ἐλδ-
κυροῦσθωσαν τύχης· καὶ κόμητες ἐ-
σώσαν κωνοισσοειδμοί, μηδὲν ὧν
ἐκλήσαντο ἐξ οἰουδήποτε πύλου, τοῖς
ὧν εἰσιν ὑπεξούσιοι προσωρε-
ζόντες.

κε'. Οἰοσδήποτε συνηγόρος, δέ-
χων ἐπὶρχίας προσωρηθεῖς, ὃς κα-
ταφῶς τ' δέχων παρελθὼν, ἀφ' ὅ-
νως εἰς τὸ οἰκεῖον πάλιν συνηγο-
ρεῖτω τόπον.

κς'. Δύο ἀνὰ ἑνὸς πρὸς τοῖς ἐπαρ-
χῶσι γινέσθωσαν κατ' ἐνιαυτὸν τ' δη-
μοσίου συνηγόροι, τὰ αὐτὰ προσω-
νόμια προσωφέροντες, ἃ ὃς προσω-
ρεῖται ὁ εἰς.

κζ'. Μηδεὶς τῶν ὑπεραριθμίων, ὡς
Basil. Tom. I.

bilium iudicum. Nulla igitur
inspectio, nulla peræquatio,
nulla operis constructio, nul-
la discussio, nullum ratioci-
nium, nullum denique aliud
eis mandetur, præter arbi-
trium in eodem duntaxat lo-
co, ubi aduocationis exer-
cent officium: quinquaginta
librarum auri poena officio
feriendo, si quid horum te-
merauerit.

XXIII. Iisdem priuilegiis L. 7.
potiantur togati Illyricianæ
præfecturæ, quibus fruuntur
togati prætorianæ sedis.

XXIV. Aduocatio prætorial- L. 8.
na, & vrbicariæ præfecturæ
post completum fisci patro-
natum omni cohortali, &
viliore conditione liberetur,
vnà cum liberis: & comites
sint consistoriani, nihil eorum
quæ quolibet titulo quæsie-
runt, his quorum in pote-
state sunt, adquisituri.

XXV. Si quilibet aduoca- L. 9.
tus rector prouinciæ factus
fuerit, post peractam integrè
administrationem, absque
inuidia causas orandi denuò
facultatem recipiat.

XXVI. Bini pro vno in fo- L. 10.
ro præfecti prætorio fisci pa-
troni creentur, iisdemque
priuilegiis vtantur, quibus
antehac utebatur is qui solus
creabatur.

XXVII. Nullus supernume- L. 11.
rariorum, tanquam scilicet

ad adfessuram promotus, A
centum quinquaginta præ-
fecturæ prætorianæ aduoca-
tis connumeretur: neque
quisquam consortio aduoca-
torum prætorianæ sedis so-
cietur, nisi prius apud recto-
rem provinciæ ex qua oriun-
dus est, aut si abfuerit apud
defensorem ciuitatis suæ ge-
storum confectione patefa-
ctum fuerit cohortali vitæ ac
fortunæ eum minimè subia-
cere. Iurèt etiam doctor eius
sub gestorum testificatione
peritiâ iuris adprimè instru-
ctum esse. filij autem ordina-
riorum aduocatorum super-
numerariis præferantur. li-
ceat & ipsis apud proconsulē,
& præfectum augustalem, C
vel comitem Orientis, vel vi-
carios, & apud rectores pro-
uinciarum negotia perorare.

L. 15. XXVIII. Post duos fisci
patronos, sexaginta quatuor
togati præfecturæ prætoria-
næ, qui in præsentī sunt, his-
dem priuilegiis perfruantur,
quibus fisci patroni, liberī-
que eorum fruuntur. si verò
quīs post cœptum fisci pa-
tronatus annum fatalem
diem obierit, vniuersa totius
anni solatia ad successores
suos, siue liberi, siue extra-
nei fuerint, tam ex testamen-
to, quàm ab intestato trans-
mittat.

L. 16. XXIX. Quindecim vrbica-
riæ præfecturæ togati, qui in
præsentī primos gradus post

αρχαίς δίδεν εἰς συνεδρίαν, τῆς
ἐπαρχίας συν αριθμείτω τοῖς
ἐκαστὸν πενήκοντα. μηδὲ γινέσθω πρὸς
τῶν τοῖς ἐπαρχοῖς συνήγοροι, εἰ
μὴ πρότερον ἐν ὑπομνήμασι τῶν
τῷ δέχοντι τῆς πόλεως αὐτῶν, ἢ εἰ
μὴ παρέσι, τῶν ἐκδίκων, αὐ-
αχθεῖν, πύχης αὐτῶν μὴ εἶναι ταξέω-
πῆς. ἔξομόσεται δὲ ὁ διδάσκα-
λος αὐτῶν ἐφ' ἑαυτῶν ἐν ὑπομνήμα-
σιν ἀκριβῶς αὐτῶν ἡσκήσασθαι τὸν
νόμον. ὁ δὲ τῶν ἐναριθμίων συν-
ηγόρον παῖδες αὐτομάτως ἔ-
νθαριθμίων. ἔξεσθω δὲ τοῦτοις
τῶν αὐτοπάτω, καὶ τῶν αὐ-
γουσαλίων, ὅτι τῶν κόμητι τῆς αἰα-
πολῆς, καὶ τοῖς βικαρίοις, καὶ
τοῖς τῶν ἐπαρχῶν δέχοισι συν-
γορεῖν.

κή. Οἱ καὶ τὸ παρόντα καιρὸν, μὴ
τὸν δὲ οὐδὲ δημοσίου συνηγόροις, ἐξη-
κοντατέσσαρες τῶν ἐπαρχῶν τῶν
πραιποριτῶν συνήγοροι, τῶν αὐτῶν
ἀπολαύεωσαν αὐτονομίων, ὧν καὶ οἱ
τῶν δημοσίου συνήγοροι μὴ τὸ οἰκείων
ἀπολαύοισι παύσων. εἰ δὲ πρὸς τὸν δη-
μοσίον συνήγορον ἀψάμηνται τῶν
ἐνιαυτῶν πελότητοι, καὶ πάντες ἐνιαυτῶν
κέρδους ἐπὶ τῶν αὐτῶν διαδόχοις ἐρ-
χέσθω, καὶν παῖδες ὧσι, καὶν ἔξω-
πκοῖ, καὶν ἐκ διαθήκης, ἢ ἔξ ἀδια-
δέτων.

κή. Ταὐτὰ τοῖς δὲ οὐδὲ δημοσίᾳ συν-
ηγόροις, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν νῦν ὄντες δε-

καπέντε ὧρὰ τῷ ἐπαρχῷ τῆς πό-
λεως σωήτοροι ἐχέτωσαν ὡς
νόμος.

λ'. Οὐδεὶς ἑπταμῶ τῶς ἐν τάξει
οὐσι δικολόγοις, εἰ μὴ μόνον ὁ τῷ
πρατωρέων ἐπαρχος.

λα'. Δίκη οὐχ ὑπὲρ πέταται, καὶ
μὴ διρεθῶσιν ἐν αὐτῇ τρεῖς σωή-
τοροι· δύο γὰρ ἄρκουσι.

λβ'. Οἱ τῶ ἀνθυπάτου, καὶ τῷ κό-
μητος τῆς ἰδιότητος οὐσίας σωήτοροι,
μὴ τὸ ἀποδέσσειν τὸ ὀφείκειον, ἀλλὰ
κομῆτων ὡς τοῦ ἑτάματος κομῆ-
τωσαν.

λγ'. Διεπὶ τὰς ἀπονεμηθείσας
αὐτοῖς παραμυθίας ὅτι τῶ κόμη-
τος τῆς ἀνατολῆς τῶ δημοσίου
σωήτοροι λαμβανέτωσαν, καὶ πέντε
σωητορεῖς ἀποπιδέτωσαν. ἔστω-
σαν δὲ ὅτι πάντες τεσσαράκοντα
ἐναρίθμοι, μηδὲ τῷ ὑπὲρ τοῦ τεσ-
σαράκοντα τότε ὄντων κωλυομέ-
νων σωητορεῖν, καὶ μηδεὶς μὴ
πάντα σωισάτω, ἕως ὅτε εἰς μό-
νοις τεσσαράκοντα ὡς ἔστωσιν. ἀλλὰ
καὶ μὴ τῷ τῶ δημοσίου σωη-
τορέων οὐσης ὑπὲρ ἑαυτῶν, καὶ
γαμετῶν, καὶ πενδεροῦ, καὶ
πενδεράς, καὶ γαμβροῦ, καὶ
νύμφης, καὶ καπόντων, ὅτι γεωρ-
γῶν ἰδίων, καὶ οἰκετῶν σωη-
τορεῖν. ἕκαστος δὲ αὐτῶν οἴκου
ἐνὸς ἑξοκυσσάτων μιᾶς ἐχέτω.
μόνης γὰρ ἑξ ἑκάστης
αἰτίας ἀπαγορεύει σωήτορα ὑπὲρ
ἑαυτῶν, καὶ γεωργῶν καὶ δο-

A binos fisci patronos obtinent,
eisdem cum ipsis priuilegiis
perfruantur.

XXX. Nullus multæ dictio- L. 17.
nem habeat in statutos aduo-
catos præter præfectum præ-
torio.

XXXI. Lis ideò non pro- L. 18.
trahitur, quòd non sint præ-
sto aduocati tres : duo enim
sufficiunt.

XXXII. Aduocati fori, Pro- L. 19.
consulis, & comitis rei pri-
uatæ, postquam aduocationis
deposuerint officium, digni-
tate comitum primi ordinis
perfruantur.

XXXIII. Patroni fisci fo- L. 21.
ri comitis Orientis per bien-
nium solatia sibi assignata
consequantur, & eo trans-
acto professionem aduocatio-
nis deponant. omnes autem
numerum quadraginta non
excedant : & si qui superflui
sunt, aduocationis officio
fungi non prohibeantur : ne-
mine alio eis adiiciendo, do-
nec intra numerum virorum
quadraginta consistant. li-
ceat autem eis etiam post de-
positum fisci patronatum
pro se, pro vxore, focero,
& focru, & genero, & nuru,
liberisque, colonis, & seruis
ad se pertinentibus aduoca-
tionis officio fungi. singuli
autem vnam tantummodò
domum à metatorum onere
immunem habeant. Sportu-
læ non exigantur tam pro ip-
sis, quàm pro colonis & ser-

uis eorum ultra modum, quem notitia nobis porrecta declarat.

Nullus antequam per statuta tempora legum eruditioni inhæserit, huic consortio societur. Filij autem advocatorum, si & ipsi statutum tempus impleuerint, extraneis ad idem officium accedentibus anteponantur. Qui verò fisci patronatus adeptus est, solatia & annonas ad heredes suos transmittat. ipse autem publicorum negotiorum sollicitudinem nolens subire, minimè compellatur, nec exhibeatur aut deducatur sine speciali iussione sacra: sed forum comitis competens eius forum sit, & eius tantum sententiis subiaceat.

L. 22. XXXIV. Fisci pro tempore patroni præfecturæ prætorianæ Kalendis Ianuariis ipsius tantummodò anni vna cum comitibus consistorianis pactum consequantur: & filij eorum ingenui tribuni notariorum gratis & sine omni sumptu fiant. & acta eorum, qui per sententiam præfecti prætorio moniti debitum agnoscunt, apud eos, vel alterutrum eorum fiant. Sed & si quis cum ea cum qua consuetudinem habuerit iustas nuptias contrahere velit, id apud fisci patronos profiteatur. & qui apud consules seruos suos manumitte-

λων, ὅσα ἢ ἐπιδοδεῖσα σημαίνει γνώσις.

Μηδεὶς ἐν τούτῳ καταλέγειται τῷ φόρῳ, μὴ τῷ ὠρεομένῳ ἐπὶ τῇ μαθήσει τῶν νόμων χρόνῳ πληροῦν. ὁ δὲ τῶν συνηγόρων παῖδες πληροῦσαντες καὶ τὸ συστῆναι, τῶν ἐξωπικῶν προσημαδωσαν. Ἐπὶ βας δὲ τις τῆς δημοσίου συνηγόρου, καὶ τελευτήσας, ταῖς ἐντέλλειν παραμυθίας παραπεμπέτω. καὶ ὁ δημοσίων πραγμάτων ἀκὼν μὴ βαρεῖται φροντίδι, ἢ παραστάσιμος, ἢ διάξιμος γινέσθω, διόχα δέ τις ἰδικῆς κελεύσεως. ἀλλ' ἀρμόδιον ἔχοντα τῆς κόμητος φόρον, μόναις ταῖς ἐκείθεν ὑποφάσεσιν ὑποκαί-
C μῖνον.

λδ'. Οἱ κτ' χρόνῳ τῆς δημοσίας συνηγόροι τῆς ἐπαρχῶν, ταῖς καλούσας αὐτῶν μόνου τῆς ἐποῆς μτ' τῶν κοινοπολιτανῶν κομητῶν τὸ πάκρον λαμβανέτωσαν. ὁ δὲ παῖδες αὐτῶν διγυεῖς ὄντες, τελευτῶν νοταρίων προῖκα γινέσθωσαν. ὁ δὲ αὐτοῖς, ἢ ὁ ἐνὶ αὐτῶν, αἱ πράξεις τῶν ἐξ ὑποφάσεως τῆς ἐπαρχῶν ὑπομνησμένων, ἢ γνωσιμαχισανῶν γινέσθωσαν. εἰ δὲ καὶ πῶς πῶς ἐν συνηθείᾳ οὖσαν αὐτῶν γυναικα διόχα τοιοῦτος νομῶς ἀγαγέσθαι βούλεται, ὥρα τις τῆς δημοσίου συνηγόροις πῶς καὶ αὐτῶν προσημαδωσάντων. καὶ ὁ δὲ ὥρα τις ὑπόποις ἐλθ-

ρούμφοι, διὰ τούτων ἐλάβετερου-
θωσαν, βεβαίαν αὐτοῖς, & τοῖς
μετ' αὐτῶν τῇ ὁπωςδήποτε πορι-
σθέντων αὐτοῖς προνομίων καὶ ἐν-
τάθεν μισθόντων.

λε'. Μηδεὶς ὧρ' ἂν τὰς ἐπαρχα-
τῆς πόλεως συμισθῶ, μέλει
εἰς ὀγδοήκοντα πεισῶσιν Θ' ὧρ'
αὐτὰ δικολόγοι. εἰ μὴ μόνοι παῖ-
δες τῇ πρὸς τῶν τετράκοντα συ-
μμερόντων διπλάσιοι ὄντες, καὶ
ἑξωτικοὶ, δύο κατ' ἐνιαυτὸν μί-
νοι διπλάσιοι καὶ αὐτοί. ἄλλα
μηδὲ εἰς τὸν ὀγδοήκοντα πει-
σας ὁ ἀριθμὸς ἐναλλαττέσθω, τῶ
ὑπερέχοντι ὠνούμηνου Θ' πρὸς
αὐτῶν: μηδὲ ἀποδημείτω τις ὑπὲρ
τῶν πρὸς ἐνιαυτῶν, καὶ αἰτήσῃ τῶ-
ν ὧρ' ἂν ἐπαρχοῦ, ἢ τῶ ὀνόματι
καὶ τῇ πρὸς προνομίων ἐμπιπείτω τῇ
συμμερόντων. μέροις δὲ τούτων ἐλα-
ττοῦ φθαρέντων, οἱ εἴκοσι πρὸς τοῖς
τῆς ἀξέως, καὶ ὁ Ab actis, καὶ Θ'
βοηθοὶ, ἀνὰ δέκα χρυσῶν κατὰ θῆ-
σοισι λίτρων· τὴν αὐτῆς κειμήλιος καὶ
τῇ ἐπαρχοῦ ποινῆς. τὰ δ' ἐκ τῆς ἑα-
πέλης ἑξακόσια νομίματα κατ'
ἐνιαυτὸν τῶν δ' δημοσίου συμμερόντων
διδόμηναι, καλὰ δὲ οὐκ ὀκτωβείας
διδόσθωσαν, πάντων ὧν ἐπὶ τὸν ἀπὸ
διαξέως, ἢ τύπου τῇ ἐπαρχοῦ
προνομίων βεβαιωμένων. καὶ μηδεὶς
αὐτοῖς χρηματικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς
χρεὶν αἰτίας, ἐνταῦθα, ἢ ἐν ἐπαρ-

A re voluerint, apud eosdem
fisci patronos libertate do-
nare valeant: priuilegiis quæ
ipsis qui fisci patronatu fun-
cti sunt, vel etiamnùm fun-
guntur, indulta sunt, ex hac
etiam sanctione nostra in sua
stabilitate duraturis.

XXXV. Nullus apud præ- L. 25.
fectum vrbi in aduocatorum
collegium assumatur ultra
numerum LXXX. nisi soli
filij triginta priorum bene
eruditi: & exteri non ultra
duos per annos singulos, et-
iam bene docti. Sed neque
numerus LXXX. permute-
tur iuniore vetustioris gra-
dum coëmente. nec quis-
quam ultra triennium pere-
grè absit, tametsi id à præfe-
cto vrbi impetrauerit, vel
nuncupatione togati & pri-
uilegiis ei ordini concessis ca-
reat: quorum omnium si vel
minimum fuerit violatum;
viginti primates ordinis, &
qui Ab actis est, & adiutores
eorum denis singuli auri li-
bris ferientur: eandem pœ-
nam ipso quoque præfecto
vrbi subituro. Sexcenti au-
tem aurei quotannis fisci pa-
trono præstari soliti, Calen-
dis Octobribus præstentur:
omnibus priuilegiis, quæ prin-
cipum constitutionibus, vel
formis siue edictis præfecti
P. eis concessa sunt, in sua
stabilitate mansuris. & nullus
ciuilis causæ vel criminalis
obtentu heic, vel cùm in pro-

uinciis per concessum tem-
pus degunt, damnum eis in-
fligat, vel in sportularum
commonitorio persequendo,
vel in eo quod pro inducenda
cognitione datur exigendo.

L. vlt. XXXVI. Aduocatus, qui cum com meatu ab vrbe regia peregrè abest, gradum suum retinet, licet per quinquennium abfuerit: nam qui sine com meatu abfuerit, per biennium tantum abesse potest.

L. I. C. XXXVII. Quamuis cum
deadu. fisci. fisci causam ageres salarium
non perceperis, noli tamen
existimare te aliis aduersus
fiscum patrociniū præstare
posse.

L. 2. XXXVIII. Potes auctori-
bus nobis aduersus fiscum pa-
trocinium exhibere priuatis,
dum eas causas quas cūm esses
aduocatus fisci tractasti, ite-
rū non tractes.

L.3. XXXIX. Fiscus aduocatus
qui iura fiscalia occultat,
vel fisci nomine priuatis ca-
lumnias commouet, coër-
ceatur.

L 4 XL. Catholici, siue procuratores Cæsaris causas tam rei priuatæ, quàm ærarij præsentis fisci aduocato disceptent.

L. I. C. XLII. Ea quæ aduocati dicunt pro his, quorum causæ aguntur, perinde habeantur, ac si ab ipsis litigatoribus proferrentur.

^A χά (W) ὀρεσμένον χρόνον διαγου-
σιν, ἐπαγέτω ζήμιαν, ἢ σιωπῆϊας
μεθοδύων τὸ σύμβολον, ἢ ἰνδου-
κέντον εἰσπραττόμεν.

λς'. Ο μὲν ἀπολύσεως τῆς βα-
σιλίδος πολέως ἐκδημῶν δικο-
λόγῳ, ἐκ ἀπόλλιοις ἴδι
βαθμὸν, καὶ ἐπὶ πενταεπὶ ἀπο-
λειφθεῖ· ὁ γὰρ δόξα ἀπολύσεως ἀπο-
λειφθεῖς, δύο ἔτη μόνον διώαται
μεῖναι ἔξωθεν.

λζ'. Καὶν μὴ μισθὸν εἴληφας
ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συνηγοροῦν, μὴ
νόμιζε ὅμως διυλάσασθαι κατ' αὐτὸ
ὑπὲρ ἐπεὶ εἶπεν.

λῆ'. Ἐν αῖς μὴ ὑπερετρακταῖσιν
C αἰπάις τῷ δημοσίῳ, διὼν κ' γ' γ' ὡ-
μίω ἡμετέραν ὑπὲρ ιδιώτου κ' τ' τ'
δημοσίου δικολογεῖν.

λθ'. Κατὰ τῆς δημοσίου δίκαια
ἀποκρύπτων ὁ τῆς δημοσίου συνή-
γορος, ἢ τοῦ ιδιώτης ὀνόμα-
τι τῆς δημοσίου συκοφαντῆς, τι-
μωρεῖσθαι.

D μ'. Οἱ καθολικοὶ, καὶ ἐπὶ ταῖς ἰδι-
καῖς τῆς βασιλείας πραγμάτων αἰ-
πάς, καὶ ἐπὶ ταῖς τῆς ἱερατείας, συμ-
ῳόντος αὐτοῖς τῆς δημοσίου συνη-
γώρου, δικαζέτωσαν.

μά. Ὅσα ⁵ ὦν πῶν συνηγορου-
 μένων ⁶ (4) συνηγόροι λέγουσιν,
 αὐτοὶ νομιζέσθωσαν ⁷ (4) δικάζομε-
 νοι λέγῃν.

μβ'. Η τῶν ὑπαγορευόντων τὰς
δεήσεως πλὴν, μὴ ἀδικεῖτω πλὴν
χλήθαι. μὴ ἡγομένης οὐ κατὰ
δικῆς, εἰς ὡς ἡγομένης ἐδεή-
σης, οὐδὲν ὡς πλὴν δίκῃ βλα-
βήσῃ.

μγ'. Τὴν ἀποφάσιν τμηθεῖ-
σαν δίκῃ, μηδὲ βασιλέως ἀνα-
καλεῖτω ἀντιγραφῇ. μὴ μάλιστα
οὐ πλὴν πλάνῃ αἰτῇ τῶν σω-
τηρίων, ὡς οὐδὲ καὶ μὴ παρα-
χρημὰ ἀντιποδοῖα, & ἐκκαλεσα-
μένη πλὴν ἀποφασίν.

μδ'. Οὐσα ὡς τῶν δικαζομέ-
νων, ἢ τῶν σωτηρίων παραλιμ-
πνέεται, ταῦτα ὡς τὰ δικαζομέ-
νων ἀναπληροῦσθαι.

XLII. Error eorum^p, qui L. 2.
preces dicant, veritati præ-
iudicium ne adferat. Si igitur
quasi condemnatio secuta
esset supplicasti, cum ta-
men nulla intercessisset, nul-
lum circa litem damnum pa-
tieris

XLIII. Sententiâ decisa lis, L. 3.
rescripto principis ne reuo-
cetur. errorem igitur aduo-
catorum frustra ne incuses,
cum præsens fueris, nec ex
continenti^q contradixeris;
nec à sententia prouocaueris.

XLIV. Quæ à litigatoribus, L. 1. C.
vel aduocatis prætermissa^{ut quæ}
sunt, hæc à iudicibus sup-^{def.}
pleantur^{adu.}
^{part.}

ΣΧΟΛΙΑ.

Ανάγνωσι βιβλ. γ'. τὸ κώδικος, τίτ. β'. κεφ.
ιν'. ὅτι ὁσδεῖς τὸ κληροῦ ὀπίσθετος, ἢ παρθεύ-
τερος, ἢ μοναχὸς σιωπηρὸς. Εν τούτῳ δὲ τὰ
ἐδικτὰ κελεύει ὁ παρὰ τῶν, μὴ χύδην, μη-
δὲ ποῖς τυχεύειν ὅτι τὸ βῆμα τὸ δέχοντι-
κὴν παρθεύειν τε καὶ σιωπηρὸν. καὶ ἀφ'
τῶν τρεῖς ὁ παρὰ τῶν ἐποίησαν ἑαυτοῦς. ὡς
ἐν μὲ τῇ παρὰ τῇ καλῇ ἵνα καὶ ὅλου σιω-
πηρὸν, μήτε ὑπὸ ἑαυτῶν, μήτε ὑπὸ
ἐτέρου ἵνός. ἐν δὲ τῇ β'. λέγει ἵνα ὑπὸ
μὲν ἑαυτῶν διωκαμένοις δικολογεῖν, ὡς ἐπὶ
δὲ ὑπὸ ἐτέρων. ἐν δὲ γ'. λέγει ἵνα ὑπὸ
ἑαυτῶν καὶ ἄλλων, πλὴν οὐ πάντων, ἀλλὰ
φάμερὰν παρθεύειν δικολογεῖν.

Βιβλ. γ'. τὸ δὲ γ'. τίτ. α'. κεφαλ. α'.
σιωπηρὸν ὅτι καὶ τὸ οἰαδῆποτε χρησάσθαι
σπουδῇ παρὸς τὸ λέγειν τὰ δέοντα, ὡς βιβλ.
ι'. τίτ. ιγ'. δὲ γ'. α'. ἐν ᾧ φησιν, ὅτι σιω-
πηρὸς ἐστὶν ὁ τῇ δίκῃ παρθεύων, οὐ
μὲν ὁ παρθεύων. ἐν δὲ τῇ δ'. δὲ γ'. τὸ
β'. τίτ. βιβλ. λθ'. φησιν, ὅτι κυρίως παρθεύ-
ειν ὅτι τὸ βῆμα ἀπὸ τῆς.

C

SCHOLIA.

^a In totum prohibentur.] Lege lib. 3.
Cod. t. 2. c. 13. vbi dicitur, Episcopo aut
presbytero; aut monacho aduocatio-
nem præstare non licere. In hoc au-
tem edicto prætor cauet; ne passim
& sine delectu omnes ad magistra-
tus tribunal procedant, & aduoca-
tionem præbeant. capropter prætor
tres fecit ordines, & primo quidem
quosdam in totum postulare prohi-
bet; vt neque pro se, neque pro alio
quoquam postulare possint. In se-
cundo autem ait, quosdam pro se
quidem postulare posse; pro aliis au-
tem non posse. In tertio, quosdam
pro se & pro aliis; non tamen pro
omnibus; sed pro certis duntaxat
personis postulare.

^b Postulare est.] Libro 3. Digesto-
rum tit. 1. cap. 1. Postulare etiam
est; causis agendis quoquo studio
operari, vt lib. 50. tit. 13. dig. 1. vbi
dicitur, aduocatum esse eum, qui
causæ agendæ adest, non etiam qui
tractat. in digesto autem quarto tit.
2. lib. 39. dicitur postulare proprie
esse pro tribunali petere.

ἄρα καὶ πάλιν τί εἶπον· φησὶ γὰρ ἡ τελευτή· ἡ
παλαιὴ καὶ πρότερος ἥτις, ὥς ἡ τῶν συνηγμένων
πλαιῶν οὐ βλάβη παρὰ τὴν αὐτῶν συνηγ-
μένων, καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ διατάξει τῆς
π. β. β. β. τῆς κώδικος, ὥς ὅτι καὶ πα-
λαιὰν λεγόμενα καὶ τῶν συνηγμένων βλάβη
παλαιῶν τοῖς παρόντων αὐτῶν, ἀλλὰ δι-
κασίαν αὐτῶν πάλιν ἀγωνίζεσθαι. Ση-
μειώσαι δὲ καὶ τὸ ὅτι παρὰ τὸν οὐ γινε-
ται παρὰ τὸν δὲ ὅν ὁ δικολόγος αὐτῶν δι-
κασίαν.

Σημειώσαι ἐκ τῆς προέχουσας διατάξεως,
ὅτι οὐδαμῶς ἡ παλαιὴ βλάβη πάλιν ἀλήθεια.
Ανάγνωσι καὶ β. β. β. π. α. κεφ. λζ. θεμ.
β. ὁ φησιν· ὁ ἄρχων σκοπεῖ πάλιν ἀλήθειαν·
ὅ γὰρ ἀληθὲς ἐκ τῶν καὶ πάλιν γινόμενων
οὐ βλάβη παλαιῶν. καὶ β. β. β. π. δ. κεφ. ε. καὶ
ιδ. ὁ φησιν· ἕτερον πάλιν πάλιν ἀλήθειαν ἐκ
παλαιῶν εἰπὼν οὐ βλάβη παλαιῶν. καὶ β. β. β. π.
α. κεφ. η. λέγον· ὁ κακῶς συντελεσθῆναι τὰ
συμβόλαια οὐ βλάβη πάλιν τῶν παλαιῶν κα-
πασίων. καὶ β. β. β. π. κ. κεφ. ζ. ὁ φη-
σιν· ὅ εἰπὼν ἵνα ἐλθὺντες ὄντα ὅτι δουλοῦς
ἔστιν ὅτι ἀδικεῖ αὐτὸν πάλιν πάλιν, καὶ ὅ
καὶ αὐτὰ πρότερον. ζήτῃ β. β. β. π. α. καὶ
μζ. καὶ β. β. β. τῆς κώδικος π. θ. καὶ β. β. β.
π. γ.

Σημειώσαι τὸν Θαλέλαιον λέγοντα, τὸν
παλαιότυπον διώκοντα πάλιν τῶν συνηγμένων
πλαιῶν ἐν τῇ παλαιᾷ ἡμερᾷ ἀνακαλεσθῆναι
μᾶλλον δὲ νόμῳ ἐν ὅλῳ παρὰ τὸν ἀποφάσεως λό-
γῳ. ζήτῃ καὶ β. β. β. π. β. κεφ. ια. θεμ. β.
καὶ ἴδι· ὅτι ὁ δικαστὴν προαίτησάμενος εἴπω
παιδὴν ἡμερᾷ μζ. πάλιν προαίτησιν ὅφειλά αἰ-
ρετὸν ὅτι πλεονάζει, ὥς β. β. β. π. γ. κεφ.
ις. Ἡ ἑσπέρη παλαιὴ ἡμερᾷ νοεῖται ὅτι ex
continenti, ἡ παρὰ ὅλων τῶν χρόνων τῆς
δικῆς.

Τὰ παλαιὰ λεγόμενα τοῖς μέρεσι, νόμιμα
δηλονότι, καὶ οὐ φάκτα ἀναπληροῖ ὁ δικα-
στής. Θαλελαῖος. Πολλάκις συνηγεῖται
τὸν νόμον παλαιῶν, ὅ μὲν ἀληθὲς νόμιμον
ἀγνοοῦσιν. εἰ εἰδότες ἀποκρύπτονται, ἀλ-
λα δὲ ἵνα ἔξω τῆς ἀληθείας δικολο-
γῶνται. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ποίνῃ θε-
μάτων ἡ πρόδοσις διατάξεις ὅτι πρέπει
παρὰ δικαστὴν τὰ ἀνελλεῖσιν εἰρημῶς τοῖς
Basil. Tom. I.

A tē quid per errorem dicāt: Nam con-
stitutio tertia huius tituli ait, erro-
rem aduocatorum non nocere eis,
quibus patrocinium præstant. & pri-
ma constitutio tit. 7. libri 2. Codi-
cis, quæ dicuntur ab aduocatis, qui
causam prodiderint susceptis eorum
non nocere, sed de causa denuò qua-
ri. Nota etiam, quæ ab aduocatis
in agenda causa dicuntur absenti præ-
iudicium non adferre.

B P Error eorum.] Nota ex hac con-
stitutione, errorem veritati non offi-
cere. Lege & librum sextum tit. 1.
cap 37. th. 2. vbi dicitur, præsidem
veritatem spectare: veritas enim er-
rore gestorum non læditur, & lib. 2.
tit. 4. cap. 5. & 14. eum qui per er-
rorem falso aliquid adseuerauerit,
nullum ex eo damnum subire. & lib.
46. tit. 1. cap. 8. non lædi statum li-
berorum ob tenorem instrumenti
malè concepti. & lib. 48. tit. 20.
cap. 6. eum qui seruum se esse dixe-
rit, cum liber esset, statum suum non
lædere. eique ab simile non est cap.
20. Quare lib. 22. tit. 1. & 47. &
lib. 7. Codicis tit. 9. & lib. 2. tit. 3.

q Nec ex continenti.] Nota quod ait
Thalelæus, litis dominum errorem
aduocati intra triduum reuocare. imò
verò quodcumque ante senten-
tiam. Quare etiam lib. 10. tit. 2.
cap. 11. them. 2. Præterea scias, eum
qui iudicem recusauerit, intra tri-
dium à recusatione arbitrum elige-
re debere, vt lib. 7. tit. 6. cap. 16.
Quod dicitur, ex continenti, vel
intra triduum intelligendum est, vel
donec lis terminata sit.

r Suppleantur.] Iudex ea supplet quæ
partes omiserunt, nempe si iuris ra-
tiones omiserint, non etiam si ea
quæ in facto consistunt. THALELÆVS.
Plerumque enim aduocati quidam
facti quidem speciem norunt, veram
autem iuris rationem ignorant, aut
certè reticent, alia verò quædam le-
gum capita falso adferunt. His igi-
tur casibus constitutio hæc permittit
iudici, ea quæ prætermissa sunt ab

Mm

aduocatis supplere, & sententiam iuri ac legibus cognitam ferre. Quæro autem an sententia iudicis qui non suppleuit quod deest litigatoribus, per se irrita sit tanquam iuri contraria, an verò appellatione indigeat ut reuocetur? SOLVITIO. Lege de hoc Scholion quod extat in 1. & 2. them. cap. 40. tit. 5. lib. 7.

Α σωνηγέρις ἀναπληρωῦν, καὶ ἐκείνῳ σὺν-
εκφέρειν πλὴν ἀπόφασιν, ὡς οἶδε νόμος, καὶ τὰς
δικαίᾳ γνωρίζοντι. Ερωτῶ δὲ ἄρα· ἢ
ἀποφασίς τῆς δικαστοῦ ᾧ μὴ πληρώσθητος ὁ
ὑπόμνημα τῆς δικαστοῦ, εἰ δηγήσεται ἐκ-
κλήτου πρὸς αἰάδην, ἢ αὐτὸθεν ὡς πα-
ράνομος ἄκυρος ἐστίται; Λύσις. Ἀνάγνωθι
πρὸς τοῦτου ὁ γόλιον, ὃ κεῖται ἐν τῇ α'. καὶ
β'. ἡμέτερι κεφ. μ'. τίτ. ε'. βιβλ. ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ προκουρατῶρον, καὶ διενδινητῶν.

TITVLVS II.

De procuratoribus, & defensoribus.

L. 1. I. VLP. **P**ROCVRATOR est, qui aliena nego-
tia mandatu domini admini-
strat. constituitur autem vel
coram, vel per epistolam,
vel per nuntium: & vel om-
nium rerum, vel vnius. pro-
curator enim est, & qui rem
perferendam suscepit, vel
epistolam, vel nuntium per-
ferendum. procurator etiam
absens fit ^b.

L. 2. II. PAVL. Dummodo cer-
tus sit, qui datus est, & ra-
tum habeat. furiosus autem
heic non habetur pro absen-
te: quia in eo mens deest,
ut ratum habere possit.

L. 3. III. Et ad litem futuram,
& in diem, & sub conditio-
ne, & ad tempus procurator
dari potest.

L. 4. IV. Et in perpetuum.

L. 5. V. Præsens est, & qui in
hortis est ^d,

B α'. Οὐλπ. **Π**ΡΟΚΟΥΡΑΤΩΡ
ἔστιν ὁ διοικῶν ἄλ-
λότρια πράγματα κατ' ἐντολὴν
τῆς δεαστοῦ. γίνεται δὲ ἢ κατ' ἐπι-
στολίαν, ἢ δι' ἐπιστολῆς, ἢ δι' αἰγέλου
καὶ ἢ πάντων τῶν πραγμάτων, ἢ ἐνός·
προκουρατωρ γὰρ ὅστις ἔσθ' ὁ ἐνταλ-
θεὶς ἀπαγαγεῖν πρᾶγμα, ἢ ἐπι-
στολῶν, ἢ αἰγελίαν. γίνεται δὲ καὶ
ὁ ἀπών.

C β'. Παῦλ. Εὰν μὲντοι δῆλός ᾖ ὅτιν
ὁ δοθεὶς, καὶ καταδέχηται. ὁ δὲ
μαγνόμενος ἐνταῦθα, οὐ νοεῖται
αὐτὸν ἀπόντ· οὐ γὰρ ἔχει λογισμὸν
εἰς τὸ καταδέχεσθαι.

γ'. Καὶ πρὸς μέλλουσιν δικίλῃ,
καὶ ὑπὸ ἡμέραν, καὶ ὑπὸ αἵρε-
σιν, καὶ ἕως χρόνου δυνάται δο-
θῆναι.

δ'. Καὶ διλωκεῶς.

ε'. Παρών ὅστις καὶ ὢν ἐν τοῖς κήποις,

Εν τῷ φόρῳ, ἢ ἐν τῇ πόλει, ἢ ἐν τοῖς σινηρημένοις αὐτῇ οἰκοδομήμασι.

Ζ. Οὐλπ. Διὸ ὁ διοικητὴς τῆς πράξι-
μάτων τῆς τοιούτου, παρόντος ἐστὶ
διοικητῆς.

Η. Ο ὑπεξούσιος οὐ μόνον ἐπὶ
τῆς ἰδιοκτητοῦ πεκουλίου δίδωσι
δικαικτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἔχῃ
ἀγωγὴν, ὡς δυνάται κινεῖν. ὡς ἐπὶ
τῆς τοῦ ὑβρεως ἐντα ὑβρεαδῆ, καὶ
οὐ μὴ ᾤρεσιν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, οὔτε
θέλει κινήσας ὁ διοικητὴς τῆς πράξεως.
εἰ δὲ ὁ ἐπὶ τῆς ὑβρεαδῆ, ὁ ἀπείσιν
ὁ πατὴρ, δυνάται ὁ πατὴρ δοῦναι
διοικητικῶν. Καὶ εἰς τὸ δικαικτικῶν
δίδωσιν ὁ ὑπεξούσιος διοικητικῶν. καὶ
ὑπεξοισία ὑβρεαδεῖσα. εἰς δὲ τὸ
ἀπαγγεῖλαι πλὴν τοῦτο, τοῦτο
ἐστὶν αὐτῶν ἅμα τῷ πατρί δοῦναι
διοικητικῶν. δίδωσι γὰρ ὁ πατὴρ μὴ
γνώμης αὐτῆς. Εἰ μὲν τοι ἀπείσιν ὁ
πατὴρ, ἢ ὑποπτοῦ ζωῆς ἐστὶν, αὐτῇ
πλὴν ἀγωγῆς ἔχῃ, καὶ δίδωσι δι-
οικητικῶν. ὁ ὑπεξούσιος, καὶ εἰς
τὸ ἐνάγκην καὶ εἰς τὸ ἐνάγκηται γίνε-
ται διοικητῆς.

Ακων διοικητῆς οὐ δίδωται. ἀ-
κων ἐστὶν οὐ μόνον ὁ μὴ ἀντιλέγων,
ἀλλὰ ὁ μὴ σιναινῶν.

Θ. Τῆς στρατείας πληρο-
σας χρόνον, καὶ ἀπολυθεὶς, γίνε-
ται φροντιστής. οὐ μὲν ὁ στρατιώτης,
οὐδὲ συχωροῦτος τῷ ἀντιπάλῳ αὐ-
τοῦ. εἰ μὴ ἐν τῇ περικατάρξει τοῦτο

Basil. Tom. I.

VI. Et qui in foro, & qui in vrbe, & qui in continen-
tibus ædificiis.

VII. VLP. Et ideo procurator eius, præsentis
procurator est.

VIII. Filiusfamilias non so-
lùm si peculium habeat pro-
curatorem dat, sed & si actio-
nem habeat, qua ipse expe-
riri possit: utputa in iniuria-
rum actione, cùm iniuriam
passus est, nec pater eius præ-
sente est, nec procurator pa-
tris vult experiri. si verò ne-
pos ex filio iniuriam passus
sit, & avus absit, pater pro-
curatorem dare potest. Ad
defendendum quoque filius-
familias procuratorem dat:
& filiafamilias cui iniuria
facta est. ad dotis autem ex-
actionem superuacuum est,
eam cum patre procurato-
rem dare: pater enim dat
ex filia voluntate. Si tamen
pater absens sit, vel susce-
ptæ vitæ, ipsa actionem ha-
bet, & procuratorem da-
re potest. Filiusfamilias & ad
agendum, & ad defenden-
dum dari potest.

Inuitus procurator non da-
tur. inuitus dicitur, non so-
lùm qui contradicit, sed &
is quoque qui non consentit.

Qui tempus militiæ imple-
uit, & missus est, procurator
fieri potest. non etiam miles,
nec si velit aduersarius: nisi
hoc tempore litis contestatæ

M m ij

pratermissum est. potest autem in rem suam procurator dari, vel in causam totius sui numeri, tam ut agat, quam ut conueniatur.

- §. 3. Procurator ad litem suscipiendam datus, pro quo consentiente dominus interposuerit cautionem iudicatum solui, iudicium accipere cogitur: nisi iustam excusationem habeat. utputa si inimicitiae capitales interuenerint inter ipsum & dominum: vel si dignitas accesserit procuratori, vel reipublicae causa abfuturus sit.

L. 9. IX. GAI. Aut si valetudo aduersa, aut necessaria peregrinatio impedimento sit.

L. 10. X. VLP. Vel si hereditas superueniens eum occupet, vel quæ alia iusta causa. sed & si præsens sit dominus litis,

L. 11. XI. PAVL. Et cogi possit, procurator non compellitur.

L. 12. XII. Interdum etiam ex his causis procurator cogitur: quid enim si dominus absit, & re tractu temporis peritura sit?

L. 13. XIII. VLP. Sed hoc totum prætor causa cognita statuet.

L. 14. XIV. PAVL. Si post datum procuratorem capitales inimicitiae intercesserunt, non cogitur iudicium accipere, nec committitur stipulatio iudicatum solui.

L. 15. XV. Si sciente & non contradicente procuratore dominus interposuerit cautio-

προφθῆ. γίνεται δὲ ἐν παρόντων
π' ἰδίῳ, καὶ ὑπὲρ ὅλου τῆς οὐκ ἐκ
αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τῷ ἐναγκαλίῳ, καὶ
ἐπὶ τῷ ἐναγκαλίῳ.

Ο ἐπὶ τῷ ἐναγκαλίῳ δοθείς
ἐμοισίως, ὑπὲρ οὗ δέδωκεν ὁ δε-
σπότης πρὸς τὴν πληροῦσαι τὴν
κρίντα ἀσφάλειαν, ἀναγκάζε-
ται πρὸς δίκην ὑποδέχεσθαι, εἰ μὴ
δικαίᾳ ἔχῃ ἀπαίτησιν. οἷον ἐάν ἑ-
χθρα κεφαλικὴ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς
δεσποσύνης γέγονεν, ἢ ἐπεχρῆται ὡς ἰσ-
τῶ διοικητῇ, ἢ μέλλει εἰς παρόντων
δημόσιον ἀποδιδόναι.

θ'. Γαι. Ἡ ἀδυναμία, ἢ ἀναγκάτως
ἀποδιδόναι.

ζ'. Οὐλπ. Ἡ ἀχολοεῖται παρὰ κλη-
ρονομίαν ἐλθοῦσαν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐπέ-
ραν δόλορον αἰπάν. εἰ δὲ καὶ παρ-
στῇ ὁ κύριος τῆς δίκης,

ια'. Παῦλ. Καὶ δυνάται ἀναγκα-
σθῆναι, ἐκ ἀναγκάζεται ὁ διοικητής.

ιβ'. Εἰδὲ ὅτι καὶ ἐν τύπων ὑποσώων
τ' αἰπάν, ὁ διοικητής ἀναγκάζεται. ἢ
ἂν, ὅτι ὁ δεσπότης ἀπεσι, ἢ τὸ παρόντων
μέλλει εἶναι ὑπὲρ δεσποσύνης φείρεσθαι.

ιγ'. Οὐλπ. Ὅλον τὸ παρὰ τύπου τ'
διαγνώσεως ἤρτηται τ' παρὰ τῷ.

ιδ'. Παῦλ. Εἰ μὴ τὸ δοθέναι τ' διοι-
κητὴν γέγονεν ἢ κεφαλικὴ ἔχθρα, ἐκ
ἀναγκάζεται τ' δίκην ὑποδέχεσθαι.
οὔτε βεβαίονται ἢ ἀπὸ κρίσεως δο-
θεῖσα ἀσφάλεια.

ιε'. Εἰδὲ εἰδὸς καὶ μὴ ἀνπλέγοντος τ'
διοικητῆς, δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ δεσπότης τ'

ὑπὸ τῇ κρίσει αὐφάλειαν, καὶ ὑπο-
δαίη πρὸ τῆς προκατάρξεως, ἀνα-
κάζεται ὁ διοικητὴς ὑποδέξασθαι τὴν
δίκην. εἰ δὲ ἠγνόησεν ὁ διοικητὴς,
αὐτὸς μὲν ἐκ ἀνάγκης, βε-
βαιόταται δὲ ἡ δοθεῖσα ἀσφάλεια.
Ὁ δοθεὶς εἰς τὸ διαιρεθῆναι τὰ κοι-
νὰ, δοκεῖ δίδοσθαι ἔτι τὰ ἐνά-
ργον ἔτι ἐναρξάμεναι, ἔτι ἐκπέρα δίδο-
ται ἀσφάλεια.

15. Πρὸ τῆς προκατάρξεως ἀ-
δύνατον ἔχει ὁ δεσπότης, καὶ δι' ἐαυτὸς
πλὴν δίκην εἰπεῖν, ἔτι ἐναλλάξαι τὴν
διοικητικὴν, ἢ τὴν συνήγορον.

16. Μετὰ προκατάρξιν δὲ ὁ μὲν
ἐναρξόμενος, καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ,
δύνανται πλὴν δίκην εἰς ἐαυτὸν με-
ταγαγεῖν, ἢ ἄλλον διοικητικὴν τῆς
αἰτίας μὲντοι διαγνωθείσης. ἔτι οὐ
μόνον αἱ προειρημύαι αἰτίαι σκο-
ποῦνται, ἀλλὰ ἔτι ἡλικία.

17. Μοδεστίν. Καὶ ἱεροσυνή.

18. Ἡ ὑποπλοὶς ὅστις ὁ διοικητὴς,
ἢ δέσμιος, ἢ αἰχμαλώτης, ἢ ὑπὸ
ληστῶν γέγονεν.

19. Ἡ δημοσίᾳ, ἢ ἰδιωτικῶς δικα-
σθείᾳ, ἢ μείζονι, ἢ ἰδίᾳ ἐναρξο-
λεῖται παράματι.

20. Ἡ ἔξορις, ἢ λανθανέας, ἢ
ἐχθρὸς μὲν πάντα γέγονεν.

21. Ἡ ἀγχιτείδῳ ἔχον πρὸς
τὸν ἀντίδικον, ἢ κληρονόμον αὐτοῦ
γέγονεν.

22. Μακρὰ ὑποδημία, ἢ ἐπέρα
ὁμοία αἰτία ἐμποδίζει.

23. Εναλλάσσεται δὲ καὶ τὴν

A nem iudicatum solui, & de-
functus sit ante litem conte-
statam, procurator iudicium
accipere compellitur, si verò
id procurator ignorauit, ipse
quidem non compellitur,
committitur autem stipula-
tio. Qui ad communi diui-
dendo iudicium datus est,
ad agendum & defendendum
videtur datus, & duplex cau-
tio interponitur.

XVI. Ante litem contesta-

tam libera potestas est, vel
ipsi domino iudicium acci-
piendi, vel mutandi procu-
ratoris, aut aduocati.

XVII. Post litem autem con-

testatam reus & heres eius,
vel in se litem transferre, vel
procuratorem mutare potest.
causa tamen cognita & non
solum supradictæ causæ spe-
ctantur, sed & ætas:

XVIII. MODESTIN. Et

sacerdotium:

XIX. Vel an suspectus sit

procurator, aut in vinculis,
aut in hostium, prædonum-
ve potestate:

XX. Vel iudicio publico,

privatove, vel maiore, vel
re sua distringatur:

XXI. Vel exilio, vel si lati-

tet, vel inimicus postea fiat:

XXII. Aut ad finitatem ali-

qua aduersario iungatur, vel
heres ei existat:

XXIII. Longa peregrinatio,

vel aliæ similes causæ impedi-
mento sint.

XXIV. Mutatur autem &

M m iij

ipso procuratore postulante. ^A διοικητῶν αἰτουῦντο.

L. 25. XXV. VLP. IAN. Hæc autem omnia etiam in persona actoris obseruantur. sed si ipse procurator, vel aduersarius dicat dominum mentiri, disquisitio huius rei apud prætorem fit. suspectus tamen fit procurator, qui in alienæ litis defensione perseverare affectat, & non auditur: nisi dicat, procuracione quidem carere velle, sed si id illæsa estimatione sua fiat. non remouet autem eum, qui in rem suam procurator datus est, aut qui retentione aliqua vti velit:

L. 26. XXVI. Nisi dominus eis soluat.

L. 27. XXVII. Inuito procuratore dominus quædam transferre ab eo non potest, sed omnia potest. Non est necessaria translatio, nisi mādato domini procurator egit, vel quod actum est, comprobauit: nullum enim præiudicium subest. Cognitio procuratoris mutandi prætoris est.

§. 1. Siue dominus, siue procurator eius satis acceperit iudicatum solui, & in se dominus iudicium transferat, vel in alium procuratorem procurator, & committatur stipulatio, domino competit utilis ex stipulatu actio, directa penitus cessante cum procurator stipulatus est.

κέ. Οὐλπ. Ταῦτα δὲ πάντα καὶ εἰς τὸ πρῶτον τῶ ἐνάγοντος παραφυλάσσεται. εἰ δὲ αὐτὸς ὁ διοικητής, ἢ ὁ ἀντίδικος λέγῃ [Ⓢ] δεσπότην ψεύδεσθαι, ὥστε τῷ πρῶτῳ ταῦτα εἰς τοῦτου ζητεῖται. ὑποπίος μὲντοι γίνεται ὁ διοικητής ἀπὸ τῶν ἄλλοτελειᾶ ^B δίκῃ ἐπιμεῖναι, καὶ ἐκ ἀκούεται. εἰ μὴ ἄρα λέγῃ, βούλεσθαι μὲν ἀποσπῶναι, μὲν καταλειποῦ δὲ τῆς ιδίας ὑπολήψεως. ἐκ ἀποκινεῖ δὲ [Ⓢ] ἐν τῷ ἀγῶνι ἰδίῳ δοθέντα, οὐδὲ [Ⓢ] θέλοντα παρακαταχέσθαι ἐνὶ χρήσασθαι.

κς'. Εἰ μὴ καταβάλλῃ αὐτῷ.

κζ'. Ακούτος δὲ τῶ διοικητῶ ἐκ ^C ὀφείλει ἵνα μεταφέρῃν, ἀλλὰ πάντα. εἰ μὴ ἐντεῖλατο ὁ δεσπότης [Ⓢ] δίκῃ, ἢ τὸ πρῶτον ἀπεδέξατο, ἐκ ἐστὶν ἀνάγκη τὸ μεταγαγεῖν. ὥστε ὑπὲρ πρῶτον. τὸ πρῶτον τῶ ἐναλλαγῶν [Ⓢ] διοικητῶ, τῆς διαγνώσεως ὅτι πρῶτον.

Εἴτε ὁ δεσπότης, εἴτε ὁ διοικητής αὐτῷ λάβῃ πῶ ἐπὶ ἐκπληροῦσθαι ^D κρινέντων ἀσφάλειαν, καὶ μεταγαγεῖν εἰς ἑαυτὸν ὁ δεσπότης πῶ δίκῃ, ἢ εἰς ἑστῶ [Ⓢ] διοικητῶ, ἢ αὐτὸς ὁ διοικητής ἐστῶ [Ⓢ] δῶ διοικητῶ, καὶ βεβαιωθῇ ἢ δοθεῖσα ἀσφάλεια, τῷ δεσπότη ἀρμόζει ἢ οὐπεία ἐπὶ ὧσιν, τῆς διέκτας παντελῶς ὑπερβολῆς ἐνθα ὁ διοικητής ἐπιτεροῦσθαι.

κη. Ἡ δὲ τῇ ἀπαλήσεως τῇ κρι-
 νέντων, & διοικητῇ δικαστηρίου, πῶ
 δεσποτῇ ἀρμόζει. εἰ δὲ ἔῃ ἀκόντος
 αὐτῷ κινήσῃ ὁ διοικητὴς ὑπὸ τῇ δοθεί-
 σκε ἀσφαλείας, πῶ δὲ τῇ ἀπα-
 λήσεως ἀγωγῇ, οὐδὲν ἦτιον ὁ δε-
 σποτὴς κινεῖ. ὅθεν ὁ διοικητὴς κινῶν
 ἐκβάλλεται παραγραφῇ· εἰ μὴ ἐν
 πρᾶγμαπιδίῳ ὅσιν. εἴτε δὲ ὁ διοι-
 κητὴς, εἴτε ὁ διεκδικητὴς δῶ πῶ
 ἢ ἐπὶ ἐμπληρώσῃ ἀσφάλειαν, οὐ
 βεβαιούται κατ' ἐμῶς. ἢ πῶ ἢ τῇ
 ἐκδικητῇ οὐτε τῇ καταδίκη ἐνέχο-
 μαί.

κη. Ἐξέσι τῶν ἐνάγων, ἢ τῶν
 δεσποτῇ ἐνάγων, ἢ τῶν ἐντολῇ.

λ. Ὁ μὴ ἐν πρᾶγμαπιδίῳ δι-
 οικητὴς, ἢ πῶ ζῆτεῖν δυνάται τὰς τῇ δι-
 κης δαπάνας ὑπολαβεῖν διὰ τῇ ψή-
 φου, ἐν ᾧ ἀπορός ὅσιν ὁ δεσποτὴς.

λα. Ἐάν τις ὡς διοικητὴς κατα-
 δικασθεὶς ἔξ ὁλοκλήρου κληρονομή-
 σῃ τῇ πρᾶγμαπιδίῳ, ἐνάγεται τῇ κα-
 τὰ δίκη. εἰ μὲντοι εἰς μέρ' ἐκ κλη-
 ρονόμησε, καὶ τὸ πᾶν κατέλαβεν,
 ἔχει πῶ δὲ ἐντολῇς ἀγωγῇ, εἴ-
 περ ἐνετείλατο καταβάλλειν· ἢ πῶ
 δὲ τῇ διοικήσεως τῇ πρᾶγμα-
 πιδίῳ ἀγωγῇ. καὶ δὲ μὴ γέρονε
 κληρονόμος, τὰς αὐτὰς ἀγωγὰς ἔχει
 καταβαλὼν.

Μιας δίκης οὐσης πολλῶν πρᾶ-
 γμαπιδίων, δυνάται πολλοὶ δίδοσθαι
 διοικηταί.

A XXVIII. Actio ex stipula- L. 28.
 tu iudicatum solui cum pro-
 curator iudicium suscepit,
 domino competit. sed & si
 eo inuito procurator ex ea
 stipulatione egerit, nihilo-
 minus domino actio est: vn-
 de procurator ex stipulatu
 agens exceptione repelli-
 tur: nisi in rem suam da-
 tus sit. siue autem procura-
 tor, siue defensor iudicatum
 solui satisfecerit, stipulatio
 aduersus me non committi-
 tur. cum autem defensor sa-
 tisfecerit, nec iudicati me-
 cum agi potest.

XXIX. Actor licet vel do- L. 29.
 minum conuenire, vel pro-
 curatorem in rem suam.

C XXX. Procurator non in L. 30.
 rem suam datus potest desi-
 derare impensas quas in litem
 fecit ex iudicatione, si do-
 minus soluendo non sit.

XXXI. Si quis cum procu- L. 31.
 ratorio nomine condemna-
 tus esset, heres ex asse prin-
 cipali siue domino litis exti-
 terit, iudicati actione tene-
 tur. sin autem ex parte he-
 res extiterit, & totum solue-
 rit, si quidem ei mandatum
 est, vt soluat, mandati actio-
 nem habet, si non sit man-
 datum, actionem negotio-
 rum gestorum. licet autem
 heres ei non extiterit, easdem
 actiones habet si soluerit.

Vnius litis plurium perso- s. i.
 narum plures dari procura-
 tores possunt.

M m. iij

§. 2. Qui dedit diuersis temporibus procuratores duos, posteriorem dando priorem prohibuisse videtur^f.

L. 32. XXXII. PAVL. Pluribus procuratoribus in solidum simul datis, is qui occupauit potior est: & alij procuratores esse non possunt in eo quod prior petiit.

L. 33. XXXIII. VLP. FILIUS. Familias quoque & seruus procuratorem habere possunt, sed seruus in administratione tantum peculij, non etiam in lite.

§. 1. Is verò qui de statu suo litigat siue in possessione seruitutis, siue libertatis sit, procuratorem constituere potest, tam in administratione rerum, quam in actionibus, quæ ei, & aduersus eum competunt. ipse autem procurator esse potest.

§. 2. Et in capitalibus iudiciis, & vbicumque quis absens damnari potest, quemuis verba pro eo facientem, & innocentiam excusantem admittimus.

§. 3. Qui alicuius nomine experitur, & satisfat de rato, & eundem defendit licet in rem suam procurator datus sit, nisi fortè ex necessitate fuerit factus.

L. 34. XXXIV. Emptor hereditatis, si in rem suam procuratorio nomine agat, venditorem defendere non cogitur: nisi in fraudem eorum,

A Ο δύο δίδωσι ἐν διαφοροῖς καιροῖς διοικητὰς, διὰ τῆς δουρικτοῦ δοκεῖ κωλύειν τὸν παρῶτον.

λβ'. Παῦλ. Πολλῶν εἰς ὁλόκληρον ἅμα διδόντων, ὁ παρῶτον κρείττων ὅστις οὐ δυνάται ἀλλοι διοικητὰς εἶναι αὐτῶν, ὅπερ ὁ παρῶτος ἀπήτησεν.

B λγ'. Οὐλπιαν. Καὶ ὁ ὑπεξούσιος, καὶ ὁ δοῦλος ἔχον δυνάται διοικητὰς. ἀλλ' ὁ δοῦλος ἴππὶ μόνῃ τῇ διοικήσει τῆς πεκουλίου, οὐ μὲν ἴππὶ δίκῃ.

C Ο δὲ παρῶτος καταστάσεως δικαζόμενος, εἴτε ἐν νομῇ δουλείας, εἴτε ἐλευθερίας ὅστις, δυνάται δοῦναι διοικητὴν, καὶ ἴππὶ διοικήσει παρῶτων, καὶ ἀγαναῖς ἀρμοζούσας αὐτῶν, καὶ κατ' αὐτῶν καὶ αὐτὸς δὲ γίνεται διοικητής.

Καὶ ἴππὶ τῶν κεφαλικῶν δικαστηρίων, καὶ ἐνθα τις ἀπὸν δυνάται καταδικάζεσθαι, παρῶτος δυνάται τὸν πᾶντα τοῦ λόγου ὑπὲρ τῆς ἀπόντος ποιούμενος, εἰ δὲ ἀκινῶτα αὐτὸν ἀνέλθωρον.

D Ο κινῶν ὀνόματι τινος, καὶ τὴν ἀσφάλειαν δίδωσι, διεκδικεῖ αὐτὸν, εἰ καὶ ἐν παρῶται ἰδίῳ ὅστις διοικητής, εἰ μὴ ἄρα ὅστις ἀνάγκης γέγονεν.

λδ'. Ο ἀγοράσας κληρονομίαν, καὶ ὡς ἐν παρῶται ἰδίῳ κινῶν, ἐκ ἀνάγκης διεκδικεῖν τὸν παρῶτον, εἰ μὴ παρῶτος παρῶτος τῆς

γελόντων αὐτῶ ἀντενάγαν, ἢ ἄρα-^A

σεν.

λε'. Οὐλπ. Καὶ ὁ χρεὶς ἐν πολλῇς
δυναμῆσιν ἐνάγαν, διεκδικοῦσιν· οἱ
παῖδες, καὶ ὡς ὑπεξούσιοι· καὶ
γονεῖς, ἢ ἀδελφοί, ἔ ἀγχιστεῖς, ἔ
ἀπελθόντες.

Ο πατρῶν ἔ δια διοικητῆς δύ-
ναται ἔ ἀπελθόντος κατηγορεῖν, ^B
ὡς ἀχαρίστου, ἢ ὁ ἀπελθόντης
ἀπολογεῖσθαι δια διοικητῆς. εἴτε ἀ-
γωγῆν, εἴτε παραιδέσθαι, ἢ ἀπα-
γρῆσιν, ἢ τοι παράγγελμα, εἴτε
πραιτωρίαν ἐπρώτησιν κινεῖ, ἢ ζη-
τῆ λαβεῖν ὁ διοικητής, ὁφείλει τὸν
ἀπόντα διεκδικεῖν ἐν τῷ παροφθό-
ρῳ δικαστηρίῳ, καὶ τῇ αὐτῇ ἐπαρ-
χίᾳ· οὐ γὰρ εἰς ἑτέραν ἀπέναι ἀνά-^C
γκάζεται.

Διεκδικεῖν δὲ ὅστις τὸ, τὰ αὐτὰ
ποιεῖν, ἀπὸ ἢ ὁ παροφθόρῳ ἐποίει
παρῶν, ἢ δίδωσι πλὴν ἀσφάλειαν.
ἔ ἐκ τούτου τὸ βεβαιωθῆναι πλὴν
ἐπὶ τῇ ἐκπληροσῇ τῇ κρίνεντων ἀ-
σφάλειαν, ἀλλ' ἀνάγκάζεται πλὴν
δίκῃ ὑποδέξασθαι, εἰ μὴ διλό-
γως ἀπεκινήσῃ, ἢ ἀποτάσσεται τῇ
ἐναγωγῇ. Διεκδικεῖ ὁ διοικητής ἐνε-^D
χρήματος εἰς νομὴν πεμφθῆναι τῷ
κινουμένῳ πλὴν πρὸς μελλούσης ζη-
μίας, ἢ πλὴν πρὸς ληγάτου ἀσφα-
λείας ἀγωγῆν.

λε'. Ἡ πρὸς κακοπορίας. καὶ
ὁ δόδλῳ ἐκδοθῆναι περὶ
παισματος αὐτῷ κινουμένης
ἀγωγῆς, δίδωσι μὲν οἱ ἐπὶ

qui inuicem agere vellent,
emerit.

XXXV. VLP. Et hi qui-^{L. 35.}
bus sine mandatu s agere li-
cet, defendere debent: utpu-
tā liberi licet sint in potesta-
te. Item parentes, & fratres,
& adfinēs, & liberti.

Patronus libertum & per^{s. 1.}
procuratorem ut ingratum
accusare potest, & libertus
per procuratorem se defen-
dere. In actionibus, præiudi-
ciis, interdictis, & prætoris
stipulationibus, siue agat, si-
ue ipse cautionem desideret,
procurator absentem defen-
dere debet in competenti iu-
dicio, & eadem prouincia:
non enim in aliam prouin-
ciam abire cogitur.

Defendere autem est ea^{s. 2.}
facere, quæ principalis siue
dominus litis faceret, & fa-
tisdat. & non sufficit com-
mitti stipulationem iudica-
tum solui, sed & iudicium
accipere procurator compel-
litur: nisi ex iusta causa re-
motus fuerit, aut agenda rei
renuntiauerit. Procurator de-
fendit, cum in possessionem
mitti patitur eum, qui cau-
tionem damni infecti, vel
legatorum ab eo desiderabat:

XXXVI. Vel ex causa no-^{L. 36.}
ui operis nuntiationis: vel
seruum dedi in noxam, ex
noxam atque maleficio eius in-
stituta actione: ita tamen ut

in his omnibus de rato ca-
ueat.

L. 37. XXXVII. Omnium autem actionum nomine debet defendere, etiam earum, quæ in heredem non competunt. Si plures sint actiones mutuae, siue reconuentiones, possunt plures, singuli in singulas, defendere.

L. 38. XXXVIII. Non tamen ut in vnam actionem pro parte defendant.

L. 39. XXXIX. Non solum in actionibus, & interdictis, & stipulationibus debet dominum defendere, verum & in interrogatoriis omnibus: & si interrogatus in iure, responderit, heredem absentem esse, vel tacuerit, tenetur.

§. 1. Non solum qui alieno nomine agit cauet de rato: sed interdum quoque licet suo nomine procurator experietur. quid enim si iusiurandum procuratori in iudicio relatum sit, & iurauit. vel si ei constitutum sit? actio enim ex iureiurando, & constitutoria ipsi non domino competit: & si ex eis causis agat, cauet de rato.

§. 2. Procurator satisfat dominum ratam rem habiturum, de creditoribus autem eius non cauetur.

§. 3. Si pater dorem repetat, filiam defendere debet, & cauet filiam ratam rem habituram.

§. 4. Pater qui filij nomine iniu-

πάντων τῶν ἀσφάλειαν.

λζ'. Διεκδικεῖν ὃ ὀφείλει ἢ πᾶσαι τῆς ἀγωγῆς, ἢ τῆς μὴ ἀρμοζούσας καὶ κληρονομῶν. πολλῶν δὲ οὐσῶν ἀντεναγωγῶν, δυνάμει πολλοί, ἕκαστος εἰς ἑκάστῳ ἀντεναγωγῶν διεκδικεῖν.

λη'. Οὐ μὲντοι τῶν μίαν ἀγωγῶν εἰς αἰὰ μέρ^Θ διεκδικεῖν.

λθ'. Οὐ μόν^Θ ἐν ἀγωγῆς καὶ ἀπαγορεύσειν, ἢτοι παραγγελίας, ἔ^ε ἐπρωθήσειν ὀφείλει διεκδικεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις τῆς ἐντερόστασις καὶ ἐδὴ ἐροτηθεὶς ἐν δικαστείᾳ, εἴπῃ κληρονόμον εἶ^η ὡ^ν δαπόντα, ἢ σωπῆσθαι, ἐνέχεται.

Οὐ μόν^Θ ὁ ἀλλοτεῖα ὀνόματι κινῶν δίδωσι τῶν ἀσφάλειαν, ἀλλ' ἐὰν ὅτε ἔ^ε παρὰ ἑαυτὸν ἰδίᾳ. ἢ γὰρ ὅπ^ρ ὅρκος ἐπὶ τῇ δικαστείᾳ, καὶ ὡμοσεν, ἢ ἀντεφωνήσῃ; ἢ γὰρ ἀπὸ τῆς ὁρκου ἀγωγῆς, καὶ τ^ς ἀντεφωνήσεως αὐτῇ, καὶ οὐ τῇ δεσποτῇ ἀρμόζει. καὶ κινῶν αὐτὰς δίδωσι τῶν ἱκανοδοσίαν.

Ἡ ἱκανοδοσία τοῦ τῆς δεσποτου δίδεται, οὐ μὲν τοῦ τῆς δανεισῶν αὐτῆς.

Ὁ πατὴρ ἀπαίτῃ τῶν πατρῴων διεκδικεῖ τὴν θυγατέρα, καὶ δίδωσι τὴν ἱκανοδοσίαν, ὅπ^ρ ἡ θυγάτηρ δέσμεται.

Ὀνόματι τῆς ἑαυτοῦ κινῶν ὁ πα-

τῆς πλὴν τοῦ ὑβρεως ἀγωγῆς, οὐ
δίδωσι πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Οτε διὰ ἐντολέως ἦτοι διοικη-
τῆς κινεῖται καταστατικὸν δικαστή-
ριον, εἴτε ἐνάγῃ, εἴτε ἐνάγεται, δι-
δωσι πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Εὰν ὅτε ὁ αὐτὸς τοῦ αὐτῆς
ἀγωγῆς καὶ πλὴν ἱκανοδοσίαν δίδω-
σι, καὶ πλὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληροσφύτῃ
κρίδεντων ἀσφάλειαν· ἐνθα τυχόν
ἀφήλιξ πωλήσας, ἀποκαθίσταται,
καὶ διεκδικεῖ πρὸς τὸν ἀγοραστήν.

Καὶ ὁ διεκδικῶν ἐπὶ τῇ προπο-
νητορῶν μὲν ὡς ὑποπῆον, δίδω-
σι τὴν ἱκανοδοσίαν. Ἐπὶ δὲ ἀπμοποιός
ᾧ ἐστὶν ἡ αἰτία, ἐκ ὕστερος τὸ ὑπο-
πῆον κινεῖται διὰ διοικητῆς, ἀλλὰ
μόνον ὅτε ἐντολῶν ἔχῃ, ἢ ὅτε μέλ-
λῃ, ὡς αὐτὸς μὴ διεκδικουμένου,
διαγινώσκῃ ὁ πρῶτος.
μ. Τὸ τοῦ αὐτῆς τῆς παίδων ἀγω-
γῆς δικαστήριον, οὐ κινεῖται διὰ
διοικητῆς, εἰ μὴ ἔχῃ πρῶτον ἰδι-
κὸν, καὶ ἢ νοσῇ ὁ πατήρ, ἢ ἄλλως
διόλως ἐμποδίζεται.

Εὰν ἐπὶ τῇ διοικητῆς πλὴν τοῦ
μελλούσης ἐν οἴκῳ ζημίας, ἢ πλὴν
τοῦ ληγάτου ἀσφάλειαν, δίδωσι
πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Καὶ ὁ ἐκδικῶν ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ τῇ
πρῶτῃ ἀγωγῇ, δίδωσι τὴν ἐπὶ ἐκ-
πληροσφύτῃ ἀσφάλειαν τῇ κρίδεντων, ἢ
τὴν ἱκανοδοσίαν· εἰκὸς γὰρ ἡ πωλὺς αὐτῆς
καὶ δίδοντος τὸ πρῶτον, τὸ διεκδικηθέν-
τα ἦν, ἢ δικάζοντος τοῦ αὐτῆς τῇ νι-
κήσαντι, εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἀληθὴς διοικητῆς

ariarum agit, non cauet de
rato.

Cum procurator status s. s.
controuerfiam cui facit, siue
agat, siue conueniatur, ca-
uet de rato.

Interdum quis eiusdem a- s. 6.
ctionis nomine & de rato ca-
uet, & iudicatum solui. ut
puta cum minor aduersus
venditionem restituitur, &
quis emptorem defendit.

Item si suspectus tutor po- s. 7.
stuletur, defensor eius de ra-
to cauet. Quoniam autem
accusatio suspecti norat, ideo
non facile per procuratorem
quis suspectus accusatur, sed
tantum cum ei mandatum
est: aut si quasi non defende-
retur praetor erat cogniturus.
XL. Interdictum de liberis L. 40.
ducendis non mouetur per
procuratorem, nisi nomina-
tim ei mandatum sit: & vel
pater valetudine, vel alia iu-
sta causa impediatur.

Si stipuletur procurator s. 11.
damni infecti, vel legatorum,
cauet de rato.

Is etiam qui quasi defen- s. 21.
sor in rem actione conue-
nitur, & de rato cauet,
& iudicatum solui. forte
enim victo eo, reque ab
eo abducta, is cuius defen-
sor extitit, veniet aduersus
eum qui vicit, litigaturus.
si vero ipse verus procurator

extitisset, victor aduersus A
agentem exceptione rei iudicatae vteretur. nam cum indicatur rem victoris esse, simul iudicatum videtur, rem eius non esse qui victus est.

§. 3. Post litem contestatam à procuratore satisfactio non exigitur.

§. 4. Hi quibus sine mandato B
agere permittitur, ex voluntate eorum qui litis domini sunt, agere præsumuntur. si verò euident sit, eos contra voluntatem eorum experiri, non admittuntur, quamuis de rato caueant.

L. 41. XLI. Filiae pro parentibus agere possunt, cum morbus, aut senium eos impedit, nec quemquam, qui agat, ha-

L. 42. XLII. In popularibus actionibus procurator non datur. præterquam in actione sepulchri violati, & quum de via publica quis agit priuato damno ex prohibitione adfectus.

§. 1. Actio quoque iniuriarum ex lege Cornelia per procuratorem agitur: nam etsi pro publica vtilitate exercetur, priuata tamen est.

§. 2. Inter dominum & procuratorem actio mandati est, sed non semper: sicut euenit cum in rem suam procurator datus est: nam si hereditatem vendiderim, & cum creditores hereditarij aduersus me

ἐδικάσατο, ἤρμυζε τὰ νικήσαντα κατ' αὐτὸ κινουῦτος ἢ ἐκ τῆς ψήφου παραγραφῆ· ἀλλὰ ὅς κρίνεται τῷ νενικηκότος ἐπὶ τὸ πρᾶγμα, ἔκ κεκρίσθαι δοκεῖ μὴ ἐπὶ αὐτὸ τῷ ἡγηθέντος.

Μετὰ προκαταρξιν, ἐκ ἀπαυτεῖται τὴν ἱκανοδοσίαν οὐ διοικητῆς.

Οἱ αὖτε ἐντολῆς κινουῦτες, προλήψα γνώμην τῶν κωλύων τῆς δίκης κινῶσιν. εἰ δὲ διαχθῇ μὴ δελεῖν ἐκείνοις κινεῖν αὐτοὺς, οὐ προσδέχονται καὶ διδάσκει τὴν ἱκανοδοσίαν.

μα'. Αἱ θυγατέρες ὑπὲρ τῶν πατέρων κινῶσιν, ὅτε διὰ νόσον, ἢ γῆρας ἐμποδίζονται, ἔκ ἐλπίσι ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν κινουῦται.

μβ'. Ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀγωνῶν, οὐ δίδεται διοικητῆς, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς πυμβωρυχίας, ἔκ ὅτε πρὸς κινεῖται βίας δημοσίας ζημιούμενος ιδιωτικῶς.

Καὶ ἡ δὲ νόμου Κορνελίου τὸ πρὸς ὕβρεως ἀγωγή κινεῖται διὰ διοικητῆ· καὶ ὅς διὰ τὴν κοινὴν χρησιμότητα εἰσῆκται, ὅμως ιδιωτικῇ ὄσιν.

Μετὰξὺ τῶν διαπότου καὶ τῶν διοικητοῦ, ἡ πρὸς ἐντολῆς ἀγωγή πέτεται, ἀλλ' οὐ πάντοτε. ὡς ἐπὶ τῷ δοθέντι ἐν πρᾶγμα πρὸς ιδίῳ· εἰ γὰρ πωλήσας κληρονομίαν, ἔκ ἐκ προφθάσεως αὐτῆς ἐνα-

ἐναχθεῖς, δώσω $\textcircled{\text{V}}$ ἀγορασθῆν δι-
 κητέω, ὁμολογήσας ὑπὲρ αὐτοῦ πλὴν
 ἵππῃ τῇ ἐμπληροῦσι τῶν κρινέντων
 ἀσφάλειαν, καὶ παρέχω π, οὐκ
 νῶ πλὴν πρὸς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ἀλ-
 λά πλὴν πρὸς τῆς περὶ αὐτοῦ.
 εἰ δὲ
 ὁ ἐπυνητής παρέχη $\textcircled{\text{V}}$ ἐνοχον δι-
 κητέω, πλὴν περὶ αὐτοῦ ἀγωγῆς
 πρὸς τῆς ἐντολῆς κινεῖ.

Ὁ καὶ ὁμάδα λησταίερος, κα-
 λῶς δίδωσι διοικητέω $\textcircled{\text{V}}$ ἀποκατα-
 στήσαντα αὐτῶν, καὶ ὁ δανειστής $\textcircled{\text{V}}$
 δεικνύει τὸ ἐνέχυρον $\textcircled{\text{V}}$.

Καὶ ὁ εἷς τῶν δύο ἐναγομένων ἐπε-
 ρωτώντων ἀντιφωνηθεῖς, κινεῖ διὰ
 τοῦ ἐπυνητοῦ. καὶ ὁ εἷς τῶν δύο ἐναγομέ-
 νων ἐπρωτωμύχων δίδωσι $\textcircled{\text{V}}$ ἄλ-
 λῳ $\textcircled{\text{V}}$ διεκδικητέω.

Εὖ πολλοὶ ἔχουσι τὸ πρὸς τῆς
 διαιρέσεως τῶν τῆς φιλίας, ἢ τὸ
 πρὸς τῆς διαιρέσεως τῶν ἱπποκρίνων,
 οὐ δύνανται $\textcircled{\text{C}}$ πολλοὶ $\textcircled{\text{V}}$ αὐτὸν
 διδόναι διοικητέω, καὶ διὰ τὰς περὶ
 σκευῶν, καὶ τὰς καταδίκας. Εἰ
 δὲ ὁ εἷς τῶν κληρονόμων ἵππῃ πολ-
 λοῖς ἀποδάνῃ, δύνανται παραχεῖν
 ἑνα.

Τοῦ ἐναγομένου μὲν περὶ αὐτοῦ
 παρξιν λαμβάνοντες $\textcircled{\text{C}}$, $\textcircled{\text{C}}$ ἐπυνηταὶ
 δοκοῦσι διεκδικεῖν, εἴτε πάντες διεκ-
 δικόσιν, εἴτε ὁ εἷς εἰς ὅλον κληρῶν,
 εἴτε διδῶσιν ἑτέρῳ $\textcircled{\text{V}}$.

μγ. Καὶ ὁ κωφός, καὶ ὁ ἀλαλός καὶ
 $\textcircled{\text{V}}$ ἐνδεχόμενον ἕπον δίδωσι δι-
 οικητέω. καὶ αὐτοὶ δίδονται, ἐκ

Basil. Tom. I.

A agere occupassent, empto-
 rem procuratorem fecerim,
 eoque nomine iudicatum sol-
 ui promiserim, & aliquid
 præstiterim, non ago man-
 dati, sed actione ex vendito.
 si verò fideiussor debitorem
 dedit procuratorem ad de-
 fendendum, ex pristina cau-
 sa mandati agit.

B Is cui hereditas restituta
 est, iure dat procuratorem
 eum, qui ipsi restituit here-
 ditatem. & creditor eum,
 qui ei rem pignori obligavit.

Si vni ex duobus reis cre-
 dendi constitutum sit, per
 alterum agere potest. & vnus
 ex duobus reis promittendi,
 alterum ad defendendum
 procuratorem dare potest.

C Si inter plures heredes aga-
 tur familiæ erciscundæ, aut
 communi diuidundo, plures
 eundem procuratorem dare
 non possunt, cùm propter
 adiudicationes, tùm propter
 condemnationes. si verò vnus
 ex coheredibus plures here-
 des reliquerit, vnum procu-
 ratorem dare possunt.

Reo latitante post litem
 D contestatam, fideiussores de-
 fendere videntur, siue om-
 nes defendant, siue vnus ex
 his pro solido defendat: siue
 ex suo numero vnum dede-
 rint.

XLIII. Et surdus & mutus L. 43
 per eum modum, qui proce-
 dere potest procuratorem
 dant: & ipsi dantur non qui-

Nn

dem ad agendum, sed ad ad-
ministrandum.

§. 1. Non quærimus quis pro-
curatorem dare possit: licet
enim cuilibet, nisi prohibea-
tur.

§. 2. In popularibus actionibus,
ubi quis quasi unus ex popu-
lo agit, non defendit ut pro-
curator.

§. 3. Si quidem præsentī cura-
torem quis petat, consensu
eius indiget. si verò absenti,
cauet de rato.

§. 4. Procurator qui non defen-
dit, agere non potest.

§. 5. Si procurator agat, &
præsens sit absentis servus,
ipse non procurator, debet
satis accipere.

§. 6. Et qui non cogitur defen-
dere absentem, si satisfecit,
postea cogitur iudicium ac-
cipere, actore fortè propter
temporis tractum læso. Quòd
si adfinitas quæ ei cum ab-
sente fuit, dirempta sit, aut
si inter eum & absentem ini-
mitiæ intercesserint, aut
bona absentis possideri cœ-
perint,

L. 44. XLIV. Vel si longinquo sit
abfuturus, vel alia iusta cau-
sa interuenerit,

L. 45. XLV. PAVL. Non cogi-
tur.

§. 1. Etiam cum iusta causa
non est, non cogitur iudi-
cium accipere, sed stipula-
tio iudicatum solui committi-
tur. cum verò iure excusatur,
non committitur. Idem est

A ὅτι δίκη, ἀλλ' ὅτι διοίκησις.

Οὐ ζητῶμεν τίς δυνάται διοι-
κητικῶν δοῦναι παντὶ ὃ ἔξῃσιν, εἰ
μὴ κεκώλυται.

Ενθα τις κινεῖ δημοσίαν, ὡς εἰς
ὧν τῶ δῆμου κινῶν, οὐ διεκδικεῖ
ὡς διοικητής.

B

Εἰ μὲν ὥρῳντι τις αἰτεῖ κουρά-
τωρα, δέεται τῆς αὐτῆς συναινέσεως.
εἰ δὲ ἀπόντι δίδωσι ἢ ικανοδοσίαν.

Ο διοικητής μὴ διεκδικῶν, ἐν-
άγην οὐ δυνάται.

Εὰν ὁ διοικητής ἐνάγῃ, καὶ παρέσι
δοῦλος ἢ ἀπόντος, αὐτὸς καὶ οὐχ ὁ δι-
οικητής ὀφείλει λαβεῖν ἢ ἀσφάλειαν.

C Καὶ ὁ μὴ ἀναγκάζομενος διεκδι-
κῆσαι, ἐὰν παρέλθῃ τὴν ἀσφα-
λειαν, ἀναγκάζεται λοιπὸν ὑποδέ-
ξασθαι τὴν δίκην τῶ ἐνάγοντος.
ἴσως ἐκ τῆς χρόνου ὥρῳνης βλα-
πτομένου. εἰ δὲ ἡ ἀρχισεία αὐτῷ εἴχῃ
πρὸς τὸν ἀπόντα διελύσῃ, ἢ ἐχθρὸς
αὐτῷ γέγονεν, ἢ τὰ πράγματα ἢ
ἀπόντος ἤρξατο νέμεσθαι,

D

μὲν. Ἡ μέλλει μακρὸν ἀποδη-
μεῖν, ἢ ἑτέρων ὅλογον αἰτίαν ἔχει
μὲν. Παῦλ. Οὐκ ἀναγκάζεται.

Καὶ ἐνθα ὃ μὴ ὅστις ὅλογος αἰτία,
ἐκ ἀναγκάζει ἢ δίκην ὑποδέξασθαι,
ἀλλὰ βεβαιεῖται ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληροφῇ
τῶ κρινέντων ἀσφάλεια. ἐνθα ὃ ὅλο-
γος ὥραιεῖται, βεβαιεῖται. ὃ αὐτὸ